

Dr. Izsó István

**A magyar bányajog fejlődésének
átmeneti korszaka**

(1945-1958)

Okmánytári kiegészítéssel

I. kötet

Miskolc, 2010.

A magyar bányajog fejlődésének átmeneti korszaka¹ (1945-1958)

A II. Világháborút követően a magyar bányászat és vele szoros összefüggésben a magyar bányajogi szabályozás fejlődésének teljesen új politikai, gazdasági, jogi és szervezeti alapokon álló szakasza kezdődött meg. Ahhoz, hogy a bányászat szervezeti, működési és szabályozási rendszerének átalakulási folyamatát és tendenciáit megérthessük, először tágabb értelemben célszerű megvizsgáljunk a társadalomban, az állami szervek rendszerében, valamint a jogalkotás rendszerében bekövetkezett változásokat.

I.

Az ország keleti területein a harcok megszűnését követően ún. nemzeti bizottságok (üzemi bizottságok, termelési bizottságok, stb.) alakultak, amelyek legfontosabb feladata az új, népi demokratikus államiság alapjainak megteremtése, a nemzetgyűlési választások megszervezése, az ország újjáépítésének és a termelésnek a megindítása, valamint számos egyéb feladat megvalósítása volt. Az első hónapokban - a tulajdonosok, illetve az igazgatók távollétében - sok cég esetében az ipari és bányauzemek tényleges irányítói is az üzemi bizottságok voltak. A bizottságok munkájának eredményeképpen 1944. december 21-én megalakult az Ideiglenes Nemzetgyűlés, az ország új törvényhozó szerve, amely 1945. novemberéig, a már nevében sem ideiglenes Nemzetgyűlés megalakulásáig ellátta a törvényalkotási feladatokat.

A végrehajtó hatalmat 1944. december 22. és 1945. november 15. között az Ideiglenes Nemzeti Kormány, ezt követően 1949. szeptember 5-ig a Kormány, majd a Minisztertanács gyakorolta. A kormányra hárult, hogy a háború végére széthullott állami- és államigazgatási apparátus maradványának, illetve a nemzeti bizottságoknak segítségével a társadalom és a gazdaság működésének elemi feltételeit biztosítsa (a romeltakarítást, a közellátást, stb. megszervezze) egy olyan időszakban, amikor elemi erővel törtek fel egy új, demokratikus alapokra helyezett, nemzeti egységre épülő állam- és jogrendszer megteremtése iránti, a társadalom majd minden rétegében megfogalmazódó igények.

---

¹ A „Kor-kép. Dokumentumok és tanulmányok a magyar bányászat 1945-1958 közötti történetéből” című kötetben (A Központi Bányászati Múzeum közleményei, Sopron 2002. 64-78 p.) megjelent tanulmány „okmánytárral” kiegészített változata.

Ezek eredményeképpen már az 539/1945. M.E. sz. rendelet törölte a királyi jelzöt a hatóságok, bíróságok és más közintézmények megnevezéséből, majd a köztársasági államforma kikiáltásáról szóló 1946. évi I. törvény véglegesen törölte a királyság intézményét Magyarországon.

A háború által részben megsemmisített, legyengített és mélyen kimerített gazdaságban azonban sem pénz, sem nyersanyag és sok esetben még munkaerő is alig volt. Ilyen körülmények között törvényszerű volt az infláció rohamos fokozódása.

A Nemzetgyűlés már az 1945. november végi első ülésén tárgyalta az államháztartás egyensúlyának megteremtéséről, valamint a pénzromlás megfékezéséről. Megalakította a különleges jogokkal felruházott Gazdasági Főtanácsot (1945. november 24.), amelynek feladata a gazdasági élet gyakorlati irányítása (közellátás, kereskedelem, stb.), a napi apró problémák megoldása volt. A Gazdasági Főtanács tagjai a gazdasági jellegű ügyekért felelős miniszterek voltak, akik a gazdasági élet rendes menetének biztosítása érdekében előkészítették a gazdasági vonatkozású kormányrendeleteket, illetve saját hatáskörben maga a Gazdasági Főtanács is bocsátott ki rendeleteket.

1946-ban az infláció megszüntetése érdekében került sor az új pénzeszköz, a forint bevezetésére, amely az egyik legfontosabb intézkedés volt a gazdaság stabilitásának megteremtése érdekében. Az 1947-es párizsi békeszerződés Magyarországot hatalmas jóvátétel (300 millió USD) megfizetésére kötelezte, ennek ellenére 1948-ig sikerült a legfontosabb újjáépítési feladatokat végrehajtani, amelyhez a gazdaság java részének államosítása teremtette meg az alapokat.

A helyi közigazgatási feladatokat kezdetben a nemzeti bizottságok látták el, majd később is politikai ellenőrzést gyakoroltak felette. 1945. májusától kezdődött meg a háború előtt is működő közigazgatási szervek újjászervezése, amely azonban együtt járt az igazolási rendszer bevezetésével, illetve a B-lista rendelet végrehajtásával.

Az 1948-as fordulat után Magyarországon is a Sztálinista hatalmi diktatúra rendszere épült ki, amely nem kedvezett a jogfejlődés folyamatának. Emiatt csak az 1956-os forradalom után kerülhetett sor a jogi szabályozás rendszerében - beleértve a bányajogi szabályozást is - az alapvető jogszabályok megalkotására.

II.

A gazdasági életben bekövetkező viharos változások következtében fellépő nyersanyagigények a bányászatot rövid időn belül a nemzetgazdaság egyik legfontosabb iparágává tették, a bányászati tevékenységek jogi szabályozásának alapjait megtestesítő 1854. évi osztrák általános bányatörvény viszont változatlan formában maradt hatályban annak ellenére, hogy a változások a törvény előírásait gyakorlatilag formai jellegűvé korlátozták, illetve számos szabályozási tárgykörben tartalmilag kiüresítették.

A társadalomban bekövetkező átalakulások gyors üteme számos jogterületen nem biztosított elegendő időt a jogi szabályozás rendszerének hagyományos, törvényalkotási úton történő átalakításra. Már az 1945. évi XI. törvénycikk széles körben felhatalmazta a nemzeti kormányt, hogy az átmeneti helyzetben szükséges - egyébként a törvényhozási tárgykörbe tartozó - rendelkezéseket rendeleti úton hozza meg, amely rendszert az 1946. évi VI. törvénycikk továbbra is fenntartotta.

A gazdaság és az ipar jogi szabályozásának területén, így a bányajog területén is változások első üteme az államosításokkal kezdődött. Az állami szektor kiépítése több lépésben szabályozott részleges államosítások útján valósult meg.

Az első szakaszban a bányákat (1946. jún. 26-ig), a nagybankokat és a hozzájuk kötődő ipar nagyobb részét államosították (1946-47), ill. kettős korlátozással államkapitalista útra terelték, vagyis a tisztán magán kapitalista szektor a gazdaság jelentéktelenebb területeire szorult. A kettős korlátozás egyik eszköze belülről: az üzemek munkásellenőrzése révén, a másik kívülről: a Gazdasági Főtanács intézkedései útján érvényesült. 1947 végén már a gyáripari munkásság 58 %-a dolgozott állami üzemekben. Ezt követően felgyorsult a gazdaságot is érintő politikai döntések üteme: 1948. márc. 25-én a 100 dolgozónál, 1949. decemberében a 10 dolgozónál többet foglalkoztató, továbbá a még külföldi tulajdonban lévő üzemeket államosították.

Visszatérve a szénbányák államosításával kapcsolatos intézkedésekre, a Magyar Nemzetgyűlés 1945. december 6-i 12.200/1945. sz. M. E. rendelete 1946. január 1-jei hatállyal először a bányászat területén meghatározó súlyt képviselő szénbányákat vette állami kezelésbe. További nehézipari vállalatok állami kezelésbe vételéről rendelkezett a 23.550/1946. M.E. sz. rendelet. A szénbányák állami kezelésbe vételére vonatkozó intézkedésnek közvetlen kiváltója az ország újjáépítéséhez és a gazdaság fenntartásához szükséges tüzelőanyag igények biztosítása volt, de hozzájárult az állami kezelésbe vételhez az is, hogy a szénbányák is részesültek a kormány iparindítási hiteléből, amelyet az 1945-ös pénzügyi viszonyok között képtelenek voltak visszafizetni. A rendelet végrehajtásáról a 3.900/1946. Ip. M. sz. rendelet gondoskodott és további nehézipari vállalatok állami kezelésbe vételéről rendelkezett a 23.550/1946. M.E. sz. rendelet.

A következő év májusában a Nemzetgyűlés elfogadta az 1946. évi XIII. törvénycikket, amely már valamennyi szénbánya állami tulajdonba vételét szabályozta ugyancsak 1946. január 1-jétől. A szénbányászat államosítása szerves részét képezte annak a nagy politikai, társadalmi és gazdasági átalakulásnak, amelynek megvalósítását a rövid életű magyar demokrácia elérendő célul tűzte ki. A kormányzat az államosítás általános indokaként arra hivatkozott, hogy a fejlettebb és gazdagabb államok sem nélkülözhetik a szén - mint a legfontosabb ipari és gazdasági alapanyag - feletti teljes körű rendelkezés jogát, de a szénbányászat elsőként történő és teljes körű államosításához nagymértékben hozzájárult az is, hogy a - már a XIX. század végétől kezdve korszerűtlen és a fejlődést akadályozó volta miatt sokat bírált - bányajogi szabályozás a szén bányászatát a földtulajdonosi jogosultság keretébe utalta. A magyar bányajog egyik sajátossága ugyanis az volt, hogy amíg a földkéreg legfontosabb ásványkincsei általánosan un. fenntartott ásványoknak minősültek, amelyekre a törvényes feltételek mellett bárki szabadon kutathatott és bányaadományt kérhetett, addig a szén - az 1861-es Ideiglenes Törvénykezési Szabályok eredetileg átmenetinek szánt rendelkezései szerint – az európai gyakorlattal ellentétesen egészen 1945-ig az ingatlan tulajdonosok kizárólagos rendelkezése alatt maradt. Az 1946. évi XIII. törvénycikk megszüntette földtulajdonosi szénjogot, állami tulajdonba vette a már adományozott bányatelkeket, a továbbiakban pedig a kutatás és a bányaművelés jogát is az állam részére tartotta fenn.

Az állami tulajdonba vétel nem csupán a tulajdonképpeni bányákra vonatkozott, hanem valamennyi külső épületre, műhelyre, gépre, szerszámra és anyagkészletre, sőt kiterjedt az iparvasutakra, kötélpályákra, karbidgyárakra, valamint a villamos erőművekre és a munkás lakótelepekre is. A törvény deklarálta, hogy az egyes szénmedencékben azonos természeti viszonyok között működő bányák összességére külön-külön állami bányavállalatokat kell létrehozni.

A törvény eredetileg ugyan kártalanítás ellenében rendelkezett az állami tulajdonba vételről, de ennek végrehajtását az 1946. évi XXVIII. törvénycikk, majd az 1947. évi XV. törvénycikk és az 1948. évi XIV. törvénycikk gyakorlatilag végérvényesen elodázta. A 15.560/1947. M.E. sz. rendelet mindössze olyan „kedvezményt” biztosított az állami tulajdonba vett üzemek volt tulajdonosainak (birtokosainak), hogy velük szemben - mindaddig, amíg kártalanításukat a törvényhozás nem szabályozza - bármely magánjogi jogcímen támasztott követelést bírói úton nem lehetett érvényesíteni. A bíróságok kötelesek volt az ilyen irányú kereseteket visszautasítani, illetve a folyamatban lévő pereket felfüggeszteni.

A törvény alapján létrehozták a Magyar Állami Szénbányák vállalatot, melynek ügyvitelét az Iparügyi Miniszter a 62.400/1946. Ip.M. sz. rendeletében szabályozta. A 23.500/1946. M.E. sz. rendelet a Magyar Állami Szénbányák Rt. (MASZ. Rt.) megalapításáról rendelkezett, amely hat bányakerületbe sorolva irányította a széntermelést. A nemzeti vállalatok létrehozásával pedig újraszabályozták az állami szénbányászat szervezetét, a szénbányászat területén 10 széntermelő és 1-1 anyagbeszerző, illetve szénértékesítő nemzeti vállalatot hoztak létre, amelyek 1951. végéig működtek.

A folyamat következő lépcsőjét a bauxitbányászat, illetve a vele összefüggő timföldgyártás és alumíniumkohászat állami tulajdonba vétele (1948. évi XIII. törvénycikk) jelentette. A törvényjavaslathoz fűzött indokolás szerint ez ugyancsak egyik jelentős állomása volt a kormányzat államosítási programjának, melynek előkészítése és lebonyolítása során már figyelemmel voltak a szénbányászat államosítása során szerzett gyakorlati tapasztalatokra is. Ezek közül a legfontosabb felismerés az volt, hogy szénbányászat államosításáról szóló 1946. évi XIII. törvénycikk úgy rendelkezett, hogy nem az egyes széntermelő vállalatokat, hanem azok szénbányászattal foglalkozó üzemait és az azokhoz kapcsolódó melléküzemeket, tehát egyedi vagyontárgyakat vett állami tulajdonba. Ennek következtében a nagyobb szénbányavállalatoknál, amelyek tevékenységüket a szénbányászattal kapcsolatban egyéb gazdasági területekre is kiterjesztették, a földrajzilag egy helyre telepített és egybeépült, egybefonódott üzemeket szét kellett választani. A szétválasztás ugyanakkor hátrányosan befolyásolta a termelés menetét, másrészt megbontva a több évtizedes adminisztratív és üzemviteli kapcsolatokat, súlyos gondokat okozott az államosítás utáni üzemvitel kezdeti időszakában. Ezeknek a nehézségeknek a mérlegelése alapján a bauxitbányászat államosítása esetében inkább az a megoldás mutatkozott célravezetőnek, hogy nem egyes üzemek, hanem egész vállalatok állami tulajdonba vételére került sor. A vállalat egyben történő államosítása azonban csak kereskedelmi társaságok esetében volt keresztül vihető, az egyéni tulajdonban álló bauxitbányák állami tulajdonba vétele értelemszerűen csak a tulajdonos egyéb személyes vagyonától való elválasztás végrehajtása után vált meg-

valósíthatóvá. A szétválasztás módszerét alkalmazták olyan esetekben is, amikor a kereskedelmi társaság formájában működő vállalat tevékenységének csak aránylag kis hányada esett az államosítandó szektorba.

A bauxit- és alumíniumtermelés államosítása túlnyomórészt részvénytársaságok állami tulajdonba vétele útján történt meg. A törvény egyszerűen kötelezte az érintett részvényeseket, hogy részvényeiket az iparügyi miniszterhez - külföldi részvénybirtokosok a legközelebbi külképviseleti hatósághoz - szolgáltatassák be. A beszolgáltatási kötelezettség elmulasztása egyrészt a kártalanítási igény elvesztésével, másrészt azzal járt, hogy a be nem szolgáltatott részvények érvényüket veszítették s helyükbe az iparügyi miniszter által kiállított másodlatok léptek.

A kártalanítás tárgyában a törvény azt a szénbányászat államosítása során a gyakorlatban érvényesített - bár a jogszabályi előírásokkal ellentétes - szempontot érvényesítette, hogy a bányajogosítványokért kártalanítás nem jár és az államosítás alá vont vállalatok korábbi tulajdonosai nem tarthattak igényt kártalanításra azért a vagyonért sem, amelynek megszerzéséhez a szükséges eszközöket az állam bocsátotta rendelkezésükre.

A Kormány 1948. március 25-ei ülésén újabb államosítási intézkedésekről határozott. Ennek alapján az 1948. évi XXV. törvény megalkotásával 1948. áprilisától a nagyobb (100 főt meghaladó létszámú) ipari vállalatok – közöttük további jelentősebb bányák - majd az 1949. évi 20. tvr. rendelkezései szerint 1949. december 28-tól a legalább 10 fő létszámot foglalkoztató üzemek állami tulajdonba vételére is sor került. Ezekkel az intézkedésekkel a nagyipar egésze - több mint 500 ipari vállalat és számos bányauzem - állami tulajdonba került.

A nagyobb ipari vállalatok államosításának indokaként kormányzati szinten elsősorban arra hivatkoztak, hogy az 1947. augusztus 1-jén meghirdetett első hároméves gazdasági terv végrehajtásának során szerzett tapasztalatok meggyőzték a kormányt arról, hogy a hároméves terv megvalósításának érdekében elengedhetetlenül szükséges a száznál több munkavállalót foglalkoztató iparvállalatok köztulajdonba kerülése, ugyanis a *„terv beruházási, termelési eredményeit nem lehet biztosítani mindaddig, amíg a döntő fontosságú vállalatok állami tulajdonba vételével nem szűnik meg annak lehetősége, hogy az iparvállalatok sora beruházásait és termelését a tervvel ellentétesen folytassa.”* A kormány tehát az államosítás kiváltó okát magukra az államosítás alá vont ipari vállalatokra, illetve üzleti tevékenységükre vezette vissza.

Az állami tulajdonba vétel módja az államosítás alá kerülő vállalatok szervezeti formái szerint más és más volt. A részvénytársaságok állami tulajdonba vétele a bankok államosításánál, valamint a bauxit- és alumínium termelő vállalatok államosításánál már bevált módszerrel, a részvények beszolgáltatása útján történt. Az egyéb kereskedelmi társasági formák (kft., kt., bt.) esetében az állam közvetlenül az egyes társasági tagok vagyonilletőségét szerezte meg, amelyek egészükben a társaság összvagyonát tették ki.

Az államosítási törvények külön nem érintették a szénhidrogén bányászatot. Ennek a látszólagos ellentmondásnak az volt a magyarázata, hogy változatlanul hatályban maradt az ásványolajfélékről és a földgázról szóló 1911. évi VI. törvénycikk, amely már korábban is az állami monopólium körébe vonta ezen ásványi nyersanyagokat és bányászati üzemeket, így e vonatkozásban csupán az állami üzemeltetési szervezetek

kialakítására kellett intézkedni. Ezt a 9.960/1948. Korm. sz. rendelettel valósították meg, amely a MAORT és a MAORT Gázértékesítő Rt. állami kezelésbe vételéről rendelkezett és ennek keretében kimondta, hogy „*az állami kezelésbe vétel kiterjed a vállalatok céljára rendelt összes vagyontárgyakra (ingatlanokra, gépekre, berendezésekre, anyag- és árukészletekre, a vállalat céljait szolgáló készpénzre, értékpapírokra, stb.) és a vállalatokkal kapcsolatos összes jogokra (koncessziókra, követelésekre, szabadalmakra, egyéb ipari tulajdonukra, bérleti és haszonbérleti jogokra, stb.) akkor is, ha azok harmadik személyek tulajdonában állnak*”.

Az államosítási törvények mellett, azokat kiegészítő egyéb jogszabályok megalkotására is sor került.

A 60.400/1946. Ip. M. rendelet a magnezitet és a baritot fenntartott ásvánnyá nyilvánította, melynek kutatását és bányászatát csak a bányatörvény fenntartott ásványokra vonatkozó előírásai alapján lehetett a továbbiakban végezni.

A 2.700/1947. M.E. sz. rendelet szerint az általános bányatörvény szerint bejelentett zártkutatómányok bauxit kutatására csak abban az esetben jogosítottak, ha a kutató kérésére az iparügyi miniszter a zártkutatómányi jogot a bauxit kutatására kiterjesztette.

A 6.200/1947. M.E. sz. rendelet a kén, valamint kén tartalmú ásványok és kőzetek (pirit, galenit, szfalerit, cinnabarit, argentit, stb.), továbbá a forrásvizekből és ipari melléktermékekből származó minden kénvegyületek termelését és forgalmazását kincstári jövedékké nyilvánította. A jogszabály szerint a kén érceinek bányászata és a kénvegyületek kitermelése a továbbiakban az államkincstár kizárólagos jogát képezte és az államkincstárnak a kutatáshoz, illetve a bányaadományozáson alapuló bányaművelési jogra nem volt szüksége.

A bányászat államosítási folyamata a szocialista társadalom alapjait rögzítő Alkotmány (1949. évi XX. törvény) hatálybalépésével zárult le, melynek 6.§-a deklarálta, hogy „a föld méhének kincsei és a bányák az egész nép vagyónaként az állam tulajdonát képezik”. Ezzel valamennyi bánya és ásványi nyersanyag lelőhely egységesen állami tulajdonba került.

A nemzeti vállalatokról szóló 1948. évi XXXVII. törvénycikk a csehszlovák jogból átvett nemzeti vállalat fogalom hazai bevezetésével az állami vállalatok új szervezeti formáját teremtette meg. A törvény az állami gazdálkodás körében az ipar nagyobbik részének államosítását követően két önálló jogi személyiséggel felruházott vállalat típust hozott létre. Az egyik típusban az állam tulajdonosi érdekeltsége teljes és kizárólagos volt, a másikban pedig legalább elérte vagy meghaladta az 50 %-os tulajdoni részarányt. A nemzeti vállalatok alapításáról rendelkező határozatok meghozatalát a törvény a kormány hatáskörébe utalta, a vállalatok feletti felügyeleti jogkört pedig az illetékes miniszterek gyakorolták.

Az állami tulajdonnak az ásványi nyersanyag előfordulások mindegyikére, valamint az előfordulásokat kiaknázó bányaüzemekre történt teljes körű kiterjesztése alapvetően változtatta meg a bányatörvény bányászati jogra vonatkozó rendelkezéseit, számos változást eredményezett a bányajogi szabályozás egyéb területein is és kiinduló pont-

ként szolgált a megváltozott, új társadalmi és gazdasági körülményeknek igazodó bányajogi jogalkotás megindításához.

A változások közül három meghatározó alapelv érvényesítését érdemes kiemelni:

1. a korábbi bányajogi szabályozással ellentétben, minden ásványi nyersanyag bányászata egységes szabályozási rendszeren alapult;
2. az ásványi nyersanyagok kitermelését kizárólag szocialista gazdasági szervezetek (állami vállalatok és szövetkezetek) végezték;
3. végül, az ország ásványvagyonának megismerése közvetlen állami feladatot képezett.

Már a szénbányászat állami tulajdonba vételéről szóló törvény felhatalmazta az iparügyi minisztert, hogy – a bányászati jogszabályok elavultságára tekintettel – dolgozza ki az osztrák általános bányatörvény módosítására irányuló törvényjavaslatot, illetőleg annak hatálybalépéséig szükség esetén felhatalmazta a minisztert a hatályos bányajogi szabályoktól eltérő intézkedések megtételére.

A felhatalmazás eredményeképpen elsők között került sor 1949-50-ben a bányahatóság felügyeleti hatáskörének meghatározó jellegű módosítására. Ennek lényege, hogy 1949-ig a bányahatóság felügyelete alá tartoztak – még a montanisztika hagyományosan egységes kincstári kezelési rendszeréből fakadóan – a kohászati üzemek is, ugyanakkor az építőanyag-ipari ásványi nyersanyagokat termelő üzemek (kőbányák, kavics-, homok- és agyagbányák) - mint a bányászat körébe nem sorolt tevékenységek - nem a bányahatóság, hanem az általános iparhatóság felügyelete alatt álltak. Az állami tulajdonba vétellel szükségszerűen valamennyi hasznosítható ásványi nyersanyag kitermelésének egységes elvek szerint történő szabályozása és felügyeleti rendszere vált szükségessé, amelynek eredményeképpen valamennyi bányára kiterjesztették a bányahatóság felügyeletét, viszont e felügyelet alól kiemelték a szervezeten is önálló kohászati üzemeket.

A gazdaság szénellátásának megfelelő szinten történő biztosítása számos kormányzati intézkedést váltott ki. Ezek egyikeként érdemes felidézni a szén tisztántermelésére intézkedő 13.800/1947. Ip. M. rendeletet, amely a termelt szén meddőanyag tartalmának csökkentése érdekében meghatározta a jövesztés kívánatos technológiáját (kézi vagy gépi réselés a robbantás helyett), a palaválogatás rendjét és mindezen folyamatok ellenőrzésének és az ellenőrző vizsgálati eredmények kihirdetésének módját.

A jelentős politikai, társadalmi és gazdasági változások és az azokat leképező már említett jogszabályi előírások (elsősorban az államosítási törvények) a bányatörvény csaknem valamennyi rendelkezését alkalmazhatatlanná tették. Ebben az időszakban a bányatörvény helyett inkább a bányászati tevékenységekre vonatkozó különböző kormányhatározatok és miniszteri rendelkezések adtak érdemi szabályozást. A szocializmusba vezető gyors átmenet kezdeti időszakában emellett gyakorta éltek a központi direktívák, iránymutatások jogforrásokat is kiváltó, illetve helyettesítő politikai eszközeivel is.

Az Iparügyi Minisztérium ugyan még 1947-ben elkészített egy, a régi bányatörvény legkevésbé alkalmazható rendelkezéseinek módosítására irányuló törvénytervezetet, de az nem került a törvényhozás elé, mert az időközben megalkotott alkotmány nem-

csak részeiben, hanem egészében más gazdasági és jogi alapokra helyezte a bányászati tevékenységeket. Emiatt teljes egészében elvetették a bányászati tevékenységeknek az 1854-es bányatörvény keretei között történő újraszabályozását és új igényként fogalmazódott meg egy új bányatörvény megalkotása.

Az 1949-ben az Iparügyi Minisztérium helyébe lépő Bánya- és Energiaügyi Minisztérium kezdeményezésére 1951-ben készült el egy újabb, most már teljes körű bányatörvény tervezet és törvénytervezet készült az ásványolajfélék és a földgáz bányászatának szabályozásáról is. Az átfogó szabályozást megalapozó gazdasági, jogi és egyéb feltételek azonban ebben az időben még nem szilárdultak meg. A bányászatban az ötvenes évek elejére olyan gyors iramú fejlődés következett be, amelyet a kodifikációs törekvések egyszerűen képtelenek voltak megfelelően leképezni, a megalkotott törvénytervezet nem volt alkalmas az időszak bányászatának szabályozására. Ezért inkább maradtak az ugyan átmeneti jellegű és sok feszültséget kiváltó, de mégis sokkal rugalmasabb alacsonyabb szintű jogi szabályozás, illetve egyéni utasítások már kialakult rendszerénél. A bányatörvény alkotás időleges elvetésének másik indokát az képezte, hogy hiányzott azoknak a - elsősorban a polgári jog körébe tartozó - jogintézményeknek (pl. kisajátítás, szolgálat, kártérítés, kártalanítás, stb.) az új társadalmi rendszerbe illeszkedő jogi szabályozása, melyek kereteire támaszkodva fel lehetett volna építeni egy új bányatörvény vázát.

A hangsúlyt ezért nem a jogalkotásra, hanem a gazdasági stabilitás megszilárdítására, az állami gazdaságirányítás rendszerének kialakítására és a tervgazdálkodás keretében előírt követelmények teljesítésére, a termelés mennyiségének folyamatos növelésére fektették. Hátráltatta a jogalkotási folyamatokat az is, hogy a jog szabályozó szerepét és szükségességét a kommunista eszmerendszer meglehetősen lebecsülte, hatékonyabbnak ismerve el egyes meghatározó személyek irányító szerepét és politikai jellegű útmutatásait.

Ennek az időszaknak másik fontos jellemzője volt, hogy a bányászat nemzetgazdasági súlyára tekintettel megkezdődött a szociális juttatások rendszerének szabályozása és egyre inkább előtérbe kerültek szervezési, valamint a műszaki-biztonsági és munkavédelmi követelmények, amelyek számos biztonságtechnikai szabályzat és utasítás megalkotását eredményezték. Így született meg 1950. november 23-án az a minisztertanácsi határozat, amely meghatározta a szocialista szénbányászat kialakításának legfontosabb feladatait és azok végrehajtásának elősegítése érdekében megteremtette a fokozott premizálás lehetőségét, rendszeresítette a hűségjutalmat és a bányász díszegyenruha viselését, ünneppé nyilvánította a bányásznapot, továbbá lehetőséget biztosított kitüntetések adományozására és különböző erkölcsi, illetve anyagi elismerések, kedvezmények nyújtására.

A 232/11/1951. NT. sz. határozat alapján sor került a mélyfúrással történő földtani és bányászati kutatási tevékenységek egységes szempontok szerint történő átszervezésére is. A határozat elrendelte a kutatási szervek munkájának összehangolását, egységes perspektivikus tervek elkészítését és első ízben rendelkezett az ásványi nyersanyagkészletek egységes országos nyilvántartásának kialakítására.

A 625.625/1951. (VIII. 2.) BEM rendelkezéssel kiadták az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő Szabályzatot (ÁBBESZ.), amely először határozta meg országos érvénnyel a mélyműveléses bányászat alapvető biztonsági követelményeit. A budapesti m. kir. Bányakapitányság ugyan már 1922-ben kiadott egy általános bányabiztonsági szabályzatot, de annak alkalmazása csak a Bányakapitányság illetékességi területén működő bányák esetében volt kötelező érvényű, a többi bányakapitányság illetékességébe tartozó bányavidékeken nem. A háború előtti bányahatósági gyakorlat színvonalára mindez erősen rányomta bélyegét.

1952-ben átszervezték a bányászati munkásellátás rendszerét, a Minisztertanács és a Szakszervezetek Országos Szövetsége közös határozatban rendelkezett a balesetelhárítási feladatokról, illetve rövid időn belül számos további bányabiztonsági szabályzat jelent meg. Ugyanebben az évben szabályozták a bányauzemek vezetésének felelősségi kérdéseit (2029/9/1952. Mt. határozat) és a biztonsági megbízottak feladatkörét (2080/25/1952. Mt. határozat).

Az ÁBBESZ után jelentős kodifikációs állomás volt a kőbányászati biztonsági szabályzat kiadása, majd a 470 874/1953. (NIP. É. 15.) NIM-EüM közös rendeletben a Kőolaj- és Földgázbányászati, valamint Mélyfűrőipari Biztonsági és Egészségvédő szabályzat megalkotása. A tanbányákban és tanmezőkön foglalkoztatott bányaiipari tanulók balesetelhárítási és egészségvédelmi kérdéseit az 500 216/1954. (NIP. É. 9.) NIM rendeletben szabályozták, de rendelkezések születtek a bányauzemek beszállási, kiszállási rendjének és a dolgozók létszám-ellenőrzésének szabályozása tárgyában (34/1956. (Szb. É. 21.) SzbM) is.

A sort 1955-től kezdve, nagyszámú bányahatósági utasítás zárta (pl. a 18245/1955. OBF. sz. Általános Robbantási Biztonsági szabályzat, a 837/1957. OBF. sz. utasítás a bányahatárok megállapításáról, az 1461/1957. OBF. sz. utasítás az újonnan munkába lépő dolgozók előzetes balesetelhárító oktatásáról, stb.), amelyek fokozatosan szabályozásuk alá vonták a bányászati tevékenységek gyakorlatilag minden mozzanatát, illetve a munkavédelem minden területét (tűzveszély, aknaszállítás, járás-szállítás, stb.).

További változást jelentett 1955-től, hogy olyan párt- és kormányhatározatok születtek (pl. a szénbányászat fejlődéséről vagy a földtani kutatás egységéről szóló kormányhatározatok), amelyek már megteremtették a bányászat egységes szabályozásának törvényalkotási előfeltételeit is. Az 1956-os forradalmi események és következményeik is hozzájárultak ahhoz, hogy felismerték: nem járható tovább az a sztálini egyeduralkodó politika, amelynek egyik biztosítéka éppen a garanciális jellegű jogszabályok hiánya volt. Ezek hatására a bányajog területén is új törekvések jelentkeztek, 1957-től az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség és a Nehézipari Minisztérium megkezdte az első magyar bányatörvény megalkotásának előkészítő munkálatait.

A magyar bányatörvény megalkotását siettetten az a folyamat is, hogy ekkorra már a legtöbb szocialista országban sor került a bányatörvények megalkotására, így pl. Lengyelországban 1953-ban, Romániában, Bulgáriában és Csehszlovákiában 1957-ben születtek meg azok a jogszabályok, amelyek a szocialista gazdasági rendszer követelményeinek megfelelően szabályozták a bányászati tevékenységeket.

III.

Külön fejezetben érdemes összefoglalni a bányászat hatósági-igazgatási szervezetének változásait.

A II. Világháború után Magyarország - akárcsak a többi szocialista ország - az államigazgatásnak a Szovjetunióban az 1936-os alkotmányban rögzített jogi keretek által meghatározott rendszerét vette át. Az államosítási folyamat után többé nem az engedélyezés és a rendészeti jellegű hatósági feladatok képezték a bányászattal kapcsolatos államigazgatási feladatok zömét, hanem az állami vállalatok termelésének és igazgatásának megszervezése és irányítása. Az államosítás, a termelési eszközök „társadalmasítása” után az államigazgatásban gyakorlatilag feleslegessé váltak a tisztán jogi jellegű hatósági aktusok, az igazgatási feladatok helyébe a termelési folyamatok vezetése került, illetve az államigazgatás szervező tevékenysége vált fontossá.

Mindez szükségképpen váltotta ki az igazgatási szervezetek új struktúrájának kiépítését, amely az 1950-es évek elején egészen szélsőséges megoldásokat is eredményezett. A szélsőségek egyike volt az ún. funkcionalizmus, amelyben az alsófokú szervek vezetését nem egy, hanem több, funkciók szerint (pénzügyi, személyzeti, munkaügyi, stb.) tagolt felsőbb szerv végezte. Ez a szervezeti felépítés természetesen a gyakorlatban hamar alkalmatlannak bizonyult.

A II. Világháborút követő időszakban a bányászati szakigazgatás hatósági feladatait változatlan formában és szervezetben a budapesti, miskolci, pécsi és salgótarjáni m. kir. bányakapitányságok látták el, amelyek munkáját főbányahatóságként az Iparügyi Minisztérium Bányászati Főosztálya koordinálta.

Kezdetben mindössze annyi változás történt, hogy az Ideiglenes Nemzeti Kormány a bányaadományozási okmányok kiállításáról szóló 1945. évi 3.310. M.E. rendelete 1945. június 28-i hatállyal arra intézkedett, hogy a továbbiakban „*a bányahatóságok a bányaadományozási okiratokat a „Magyar Állam nevében” állítják ki*”.

A bányahatóság jelentős feladatokat vállalt a bányászati termelés újraindításában majd - a bányüzemek élére állított miniszteri biztosok irányításával - rá hárult az államosítások végrehajtásából fakadó feladatok egy része is. A gyorsan kialakuló szocialista társadalmi és gazdasági viszonyok azonban sok esetben megkérdőjelezték olyan feladatokat, amelyek ellátását addig hagyományosan a bányahatóság végezte. Ma már talán mosolyra fakasztó, de akkor nagyon komoly felvetésként átmenetileg még az is kérdésessé vált, hogy a szocialista tervgazdálkodás viszonyai között szükség van-e egyáltalán bányahatóságra? A bányahatóság működését rendkívül megnehezítette, hogy olyan érvek is táptalajra találtak ebben az - eszmerendszerektől túlfűtött - átmeneti időszakban, hogy a szocialista állam és társadalom követelményeit és elvárásait a szocialista bányavállalatok természetesen önszántukból, a „szocialista erkölcsiség és öntudat sziklaszilárd talaján állva” is teljesíteni tudják, így nincs szükség külön hatósági szervekre. Szerencsére az élet hamar bebizonyította e nézetek tarthatatlanságát, de mindenesetre ezek is hozzájárultak a hagyományos bányahatósági szervezeti struktúra megváltoztatásához.

A 9050/1948. számú kormányrendelet a bányászati kutatás, a bányászat és a tüzegetmelés egységes irányítását az iparügyi miniszterre bízta. A miniszter hatásköre kiterjedt a kutatási és bányaművelési jog tényleges gyakorlására, a még élő koncessziós szerződések ellenőrzésére, de a bányavállalatok szervezésére, a termelésirányításra és a bányászati szakoktatás felügyeletére egyaránt.

A bányászati szakigazgatási feladatokat az Iparügyi Minisztérium Bányászat, Kohászat és Hengerművek Főosztálya, majd 1949. január 1.-től a Bányászati Főosztály szervezeti keretein belül létrehozott Főbányahatósági Osztály látta el.

A feladatokat később az újonnan létrehozott Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Termelési Főosztálya, Földtani Kutatási Főosztálya és Bányarendészeti Önálló Osztálya között osztották meg.

Az 50-es évek elejére már nyilvánvalóvá vált, hogy a szocialista vagy kommunista jelző használata önmagában még nem teszi szükségtelemmé a hatósági kontroll alkalmazását és továbbra is kifejezett szükség van egy jól szervezett bányahatóság közreműködésére. Így került sor az 1024/1955. (II. 20.) MT. és az 1025/1955. (II. 20.) MT. rendeletek kibocsátására, amelyek földtani- és a bányahatóság államigazgatásban betöltött helyét és feladatkörét magas szintű jogszabályi keretek közé foglalták. A rendelet alapján a minisztériumi szervezetből két, közvetlenül a Minisztertanácshoz tartozó országos főhatóság vált ki: az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség és az Országos Földtani Főigazgatóság. Előbbi hatáskörét a 41/1955. (VII. 21.) MT. rendelet, utóbbiét pedig az 1051/1956 (VI. 3.) Mt. határozat szabályozta. Egyidejűleg meghatározták a földtani kutatási tevékenységek finanszírozási rendszerét (2233/1955. (XI. 5.) Mt. határozat), intézkedtek a szénhidrogén kutatások felgyorsítására (2148/1955. (VI. 26.) Mt. határozat) és létrehozták az Országos Ásványvagyon Bizottságot (2204/1955. (IX. 10.) Mt. határozat) is.

Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség (OBF) hatáskörét szabályozó rendelet felhatalmazta az OBF elnökét, hogy a rendészet (munkavédelem), a műszaki-biztonsági felügyelet és igazgatás terén a hatáskörébe tartozó ügyekben, az érdekelt miniszterekkel egyetértésben általános érvényű utasításokat és szabályzatokat adjon ki. Ez a felhatalmazás nagyszámú bányahatósági utasítás és szabályzat megalkotását eredményezte, amelyek évtizedekig képezték a bányászati tevékenységek hatósági felügyeletének szabályozási alapjait.

Az elsőfokú hatósági feladatokat ellátó bányakapitányságok szervezete hasonlóan jelentős átalakuláson esett át. Az első változás még csupán formai jellegű volt: az 1945. évi 3.310 M.E. rendelet nevüket „Magyar Bányakapitányság”-ra változtatta.

A bányakapitányságokon nagyjából az 1945 előtti állomány teljesített szolgálatot, akiknek hamarosan tapasztalniuk kellett a kormányzat velük szemben megnyilvánuló bizalmatlanságát. Ez kezdetben a politikai megbízhatóság igazolási rendszerében, majd abban nyilvánult meg, hogy a bányakapitányságok nagy szakmai gyakorlattal és tekintéllyel rendelkező vezetői mellé velük egyenrangú jogkörrel felruházott, megfelelő szakképesítéssel ugyan nem rendelkező, de politikailag megbízható szakmunkásokat állítottak.

A következő lépésben a Nehézipari Miniszter 4.730/1949. (243.) eln. Nip. M. számú rendelete 1949. november 23-i hatállyal megszüntette a bányakapitányságokat és helyettük bányarendészeti kirendeltségek szervezéséről rendelkezett. Az intézkedés politikai és nem szakmai jellegű indokoltságát jól jellemzi szüksézszerűsége és az, hogy semmilyen részletszabályozást sem közölt az új szervezeti rendszer felállításával kapcsolatban.

„1.§ (1) A bányakapitányságok megszűnnek.

(2) Mindazokban az ügyekben, amelyeket jogszabály a bányakapitányságok hatáskörébe utalt, a nehézipari miniszter (bányászati főosztály), illetőleg a nehézipari minisztérium vidéki bányarendészeti kirendeltségei járnak el.”

A rendelet hatálybalépését követően a bányakapitányságok műszaki dolgozóinak többségét - a pécsiek kivételével - a bányavállalatokhoz helyezték át, a bányavállalatok vezetésére bízva foglalkoztatásukat. A minisztérium - felismerve, hogy az áthelyezések önmagukban nem elegendők a szervezet kialakítására - hamarosan minden bányavállalat székhelyén (Ajka, Budapest, Dorog, Miskolc, Ózd, Pécs, Salgótarján és Tatabánya) a bányavállalatokkal szoros függésben álló bányarendészeti kirendeltségeket hozott létre és a kirendeltségeken belül 1951-től megkezdte a körzeti bányarendészeti ellenőri (a később általánossá vált megnevezés szerint körzeti bányaműszaki felügyelői) tevékenység megszervezését. A minisztérium bányarendészeti kirendeltség létrehozását rendelte el Nagykanizsán is, de ott végül is nem szerveződött elsőfokú hatóság, Várpalotán viszont önálló kirendeltség alakult.

A körzeti bányaműszaki felügyelői intézmény kiépítésével lényegesen átalakult a bányahatóság felügyeleti feladatköre, a körzeti bányaműszaki felügyelőkre vonatkozó követelmények a bányák szinte mindennapos és a legapróbb részletekre is kiterjedő ellenőrzésére irányultak, amelyet a felügyelőségek mérnökei – egyéb feladataik ellátása mellett – rendszeresen felülvizsgálni voltak kötelesek. A követelményrendszert jól jellemzi az 1954. december 10.-én a 7292/1954. számon Havrán István minisztériumi „bányaműszaki főfelügyelő” által kiadott irányelv:

„Irányelvek

a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségek vezetői, főmérnökei és mérnökei munkájához

...A körzeti bányaműszaki felügyelők munkáját tervszerűen kell ellenőrizni és irányítani. Ennek érdekében a kerületi bányaműszaki felügyelőség vezetője, főmérnöke és bányamérnökei kéthetenként legalább egy körzeti bányaműszaki felügyelő munkáját tartozik felülvizsgálni...

Az ellenőrzés terjedjen ki a körzeti bányaműszaki felügyelő munkanaplójára, a nála gyűjtött és a kerületi bányaműszaki felügyelőségnek még át nem adott intézkedései alapján az intézkedések helyességére, azok helyes és félre nem érthető fogalmazására, a balesetvizsgálatok megtörténtére, a balesetvizsgálatoknál tanúsított állásfoglalásra és magatartására, a bírságolás mértékére és indokoltságára, a munkaidő helyes kihasználására, a délutáni, éjjeli és vasárnap szemelekre, stb.

Ezt az alkalmat fel kell használni a körzeti bányaműszaki felügyelők szakmai színvonalának emelésére és az észlelt hibák kiküszöbölésére, - továbbá arra, hogy a körzeti felügyelők ismerik-e az illető üzemre a kerületi bányaműszaki felügyelőség által kiadott rendelkezéseket és azok végrehajtását ellenőrzik-e.

A végzett munkáról és tapasztalatokról a kerületi bányaműszaki felügyelőség vezetője részére rövid jelentés készítendő, amelyet a kerületi bányaműszaki felügyelőség vezetője bizalmas irattárában egyénenként összegyűjteni tartozik...”

Mindezek a változtatások teljesen átalakították a bányahatósági dolgozók munkáját, de a velük szemben addig támasztott képesítési és egyéb követelményeket is. A háború előtti időszakban a bányahatóságnál dolgozó köztisztviselők minősítésére szigorú előírások érvényesültek. Erre vonatkozóan már az 1883. évi I. tc. 11. §-a úgy rendelkezett, hogy *"a bányahatósági szaktisztviselőkre nézve a bányászakadémia bányászati szaktanfolyamának szabályszerű bevégzése és ezenfelül a jog- vagy államtudományi államvizsga kimutatása ... kívántatik"*. Ezzel szemben az új szervezeti működési rendszerben túlsúlyba kerültek a legfeljebb középfokú végzettségű körzeti bányaműszaki felügyelők, akik tényleges munkája végeredményben a bányaüzemek felügyeleti beosztású dolgozói által tett intézkedések folyamatos helyszíni felülvizsgálata volt, míg a kirendeltségek felsőfokú végzettségű dolgozói a hatósági ügyintézés mellett munkaidejük jelentős részében a körzeti bányaműszaki felügyelők irányításával és ellenőrzésével foglalkoztak. A körzeti bányaműszaki felügyelői intézmény kiépítésével tehát lényegesen átalakultak a bányahatóság felügyeleti feladatai, a korábbi időszakos felügyelet helyébe gyakorlatilag állandó, mindennapos hatósági kontroll került.

A szétaprózott hatósági szervezetben hamarosan újabb változások történtek, 1952-ben az ajkai és várpalotai kirendeltséget Veszprémi Kerületi Bányarendészeti Felügyelőség néven összevonták, az ózdi kirendeltséget pedig beolvastották a Miskolci Kerületi Bányarendészeti Felügyelőségbe. Ebben az időben került sor a nagykanizsai kirendeltség megszüntetésére is. A 471.187/1953. (NIM. É. 19.) NIM sz. utasítás 1953. december 10-i hatállyal megváltoztatta az elsőfokú szervek megnevezését kerületi bányaműszaki felügyelőségekre.

A következő években sor került az üzemi balesetek bejelentésének, nyilvántartásának, vizsgálatának, a balesetelhárítási oktatásnak, a fegyelmi bírságolásnak, a bányaszállításnak, a villamos energia bányabeli alkalmazásának, a bányaszellőztetésnek, a bányatelek megállapításának és nyilvántartásának új szabályozására is.

Összefoglalva megállapítható, hogy az 1945-től 1958-ig tartó időszak a bányajog fejlődése területén olyan átmeneti időszakként definiálható, amelynek során át-, illetve kialakultak és egyben kiteljesedtek mindazok a jogintézmények, valamint az azokat működtető szervezetek, amelyek a szocialista társadalmi rend kritériumainak már mindenben megfeleltek és képesek voltak a bányászati ágazat jelentősen megnövekedett gazdasági súlyának megfelelő szabályozásra és felügyeletre. Az átmeneti korszak végére megérett a helyzet arra, hogy megkezdődhessenek az első önálló magyar bányatörvény megalkotásának munkálatai is, melynek eredményeképpen az Országgyűlés 1960. december 1-én elfogadta az 1961. július 1-én hatályba lépő bányászatról szóló 1960. évi III. törvényt.

Források és irodalomjegyzék:

Miniszteri indokolás az 1946. évi XIII. törvénycikk tervezetéhez.

Miniszteri indokolás az 1948. évi XIII. törvénycikk tervezetéhez.

Miniszteri indokolás az 1948. évi XXV. törvénycikk tervezetéhez.

Dr. Tárkány Szűcs Ernő - Dr. Radnai József - Dr. Kiss László: Magyar Bányajog
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Budapest, 1970.

A bányászatról szóló 1960. évi III. törvény általános miniszteri indokolása, a bányatörvény országgyűlési tárgyalása 1960. december 1-én.

In: A bányatörvény 15 éve. A bányagazgatás mai problémái.

OMBKE. Bányászati Szakosztály, Bányajogi Munkabizottság Budapest, 1976.

Magyar történelmi fogalomtár.

Gondolat Könyvkiadó Budapest, 1989.

Dr. h. c. dr. Faller Gusztáv: A bányászat a központi tervezésű gazdaságban

In: A magyar bányászat évezredes története I. kötet 387-476. oldal

OMBKE. Budapest, 1997.

A 90 éves Miskolci Bányakapitányság a bányászati szakigazgatás évezredes története tükrében.

Miskolc, 2001.

A Miskolci Bányakapitányság irattárában található korabeli dokumentumok (lásd. az okmánytárat).

Okmánytár

Tartalomjegyzék

I. kötet

1. Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 3.310. ME számú rendelete a bányaadományozási okmányok kiállításáról (1945. június 28.) 25
2. A Magyar Iparügyi Minisztérium 74.314/I/4/1945. számú körrendelete a bányakapitányságoknak a központi munka elősegítése és az államosítással kapcsolatos munkálatok soron kívüli végzése tárgyában (1945. szeptember 11.)..... 25
3. A Salgótarjáni Bányakapitányság javaslata a szénbányák államosítására vonatkozólag (1945. szeptember 22.)..... 26
4. Az Iparügyi Miniszter 101.300/1945. Ip. M. számú rendelete az állami kezelésbe vett szénbányák ügyvitelének szabályozása tárgyában (1945. 12. 29.)..... 29
5. Az Iparügyi Miniszter 3.600/1946. Ip. M. számú rendelete a szénbányák kezelésbe vétele tárgyában kibocsátott 12.200/1945. M. E. számú rendelet további végrehajtása tárgyában (1946. január 18.)..... 32
6. Az Iparügyi Miniszter 700/elN/1946. számú körrendelete a Magyar Iparügyi Minisztérium ügy- és személyzeti beosztásáról (1946. február 1.)..... 34
7. Magyar Iparügyi Miniszter – Törvényjavaslat a szénbányászat államosításáról (1946. február 20.) 56
8. A Magyar Köztársaság kormányának 11.430/1946. ME számú rendelete a bányailletékek újabb megállapítása tárgyában (1946. szeptember 13.) 63
9. Az Iparügyi Miniszter 42.294/1946. Ip. M. számú utasítása a bányaművelés következtében előállott talajsüllyedéssel kapcsolatos ingatlankárok elbírálása tárgyában (Közgazdasági Értesítő - Közigazgatási joggyakorlat)..... 64
10. Az Iparügyi Miniszter 58.008/1946. Ip. M. számú utasítása a halálos balesetet okozó kötelességmulasztás esetében a bányarendőri fegyelmi felelősség megállapítása tárgyában (Közgazdasági Értesítő - Közigazgatási joggyakorlat 1947. február 2.)..... 65
11. Az Iparügyi Miniszter 73.050/1946. Ip. M. számú utasítása a bányavállalat meghatalmazottja és a felelős üzemvezető lakóhelye tárgyában (Közgazdasági Értesítő - Közigazgatási joggyakorlat 1947. február 2.)..... 65

12. Közlemény a Szénbányászati Ipari Termelési Bizottság 1947. január 16-i megalakulásáról (Közgazdasági Értesítő 1947. február 2.) 66
13. Az Iparügyi Miniszter 80.446/1947. Ip. M. számú utasítása a bányamérték-illeték kivetése tárgyában (Közgazdasági Értesítő - Közigazgatási joggyakorlat 1947. február 23.)..... 66
14. Az Iparügyi Miniszter 15.900/1947. Ip. M. számú rendelete a bányakapitányságok kerületének módosításáról (1947. május 2.) 66
15. Az Iparügyi Miniszter utasításai a bányahatósági közigazgatási joggyakorlat tárgyában (Közgazdasági Értesítő 1947. július 13.) 67
16. 152. sz. törvényjavaslat az 1854. évi általános bányatörvény módosításáról és kiegészítéséről (1948. július 6.) 68
17. Az Iparügyi Miniszter 20.515/1948. számú alapító levelei az Ózdi Szénbányák Nemzeti Vállalat, a Diósgyőri Szénbányák Nemzeti Vállalat és a Sajómelléki Szénbányák Nemzeti Vállalat alapításáról (1948. október 25.) 76
18. A Miskolci Törvényszék, mint Cégbíróság 678/1948. számú végzése a Borsodi Szénipari Központ bejegyzéséről (1948. november 8.)..... 81
19. Közlemény a Kőbányaipari Nemzeti Vállalat alapításáról (1949. 03. 23.) 82
20. 27200/1949. (IV. 23.) IpM rendelet az iparfelügyeleti szolgálat megszüntetése tárgyában..... 82
21. A Magyar Köztársaság kormányának 4.147/1949. (146) Korm. számú rendelete a Földtani és Bányászati Kutatási Központ létesítése és 3.600/1949. (86) Korm. számú rendelet módosítása tárgyában (1949. július 8.)..... 83
22. A nehézipari miniszter 4.730/1949. (243) eln. Nip. M. számú rendelete a bányakapitányságok megszüntetéséről (1949. november 11.)..... 83
23. Az Országos Társadalombiztosító Intézet 75-36/428-1949. sz. leirata a balesetet jelentő lapok helyes kitöltéséről (1949. december) 84
24. A Nehézipari Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 202.366/VI.-1950. számú leirata az üzemzavarok és balesetek jelentéséről (1950. január 31.)..... 86
25. A Nehézipari Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 204.700/VI/1950. számú körrendelete a balesetek vizsgálatáról (1950. február 10.)..... 87

26. A Nehézipari Minisztérium Bányarendészeti Osztályának rendelete a munkásvédelem szabályozásáról a kő-, agyag-, homok-, kavics- és palabányákban és fejtőkben (1950. február 13.) 91
27. A Nehézipari Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 206.538/VI/1950. számú körrendelete a szállítópályák bejelentéséről (1950. március 20.)..... 95
28. 4000/1950. (VI. 4.) NipM rendelet a bányarendészeti felügyelőségek rendbírásági jogáról..... 96
29. 4100/1950. (VI. 7.) NipM rendelet a kohóüzemek balesetelhárítási felügyeletéről 96
30. Minisztertanácsi határozat a szénbányászat fejlesztéséről (1950)..... 97
31. 240/1950. MT. sz. rendelet a munkavédelemről (1950. szeptember 23.)..... 100
32. A Magyar Bányai Dolgozók Szakszervezete BT.4595/1950. sz. megkeresése a bányarendészet szempontjából döntő jelentőségű kérdések tárgyában (1950. december 18.) 102
33. 8550/1950. (XII. 31.) BEM rendelet a Szénbányászati Ipari Központi Kutató Laboratóriumnak Bányászati Kutató Intézetté átalakításáról 103
34. A Nehézipari Minisztérium Bányarendészeti Osztályának körrendelete a robbanóanyag kezeléssel és tárolással kapcsolatos intézkedésekről (1951. I. 2.) 103
35. 20/1951. (I. 7.) BEM rendelet a Bányabiztonsági Kutató Intézetről 114
36. 30/1951. (I. 7.) BEM rendelet az altalajkutató, mélyfúró, bányakutató és feltáró műveletekkel kapcsolatos adatszolgáltatásról 114
37. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Gazdasági Főosztályának 110/GH. 1951. számú körrendelete a belépések szabályozásáról a Bánya- és Energiaügyi Minisztériumnál (1951. január 23.) 116
38. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Gazdasági Főosztályának 260/GH. 1951. számú körrendelete a kiküldetési költségek elszámolásáról (1951. február 16.) 118
39. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Gazdasági Hivatalának 510/1951/GH. számú körrendelete a gépkocsik igénybevétele kapcsán elkövetett szabálytalanságok megszüntetéséről (1951. március 23.)..... 121

40. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 250.612/1951. számú leirata a Kőbányaipari Biztonsági Szabályzat alkalmazásáról (1951. április 26.)..... 122
41. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 250.764/1951. számú leirata a balesetek bejelentése és nyilvántartása tárgyában (1951. június 8.)..... 123
42. A miskolci Bányarendészeti Felügyelőség 1837/1951. számú körrendelete a balesetek bejelentéséről (1951. június 18.)..... 124
43. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium 236/G.H.1951. számú körrendelete a dolgozók kiküldetésének szabályozásáról (1951. június 28.)..... 125
44. 625.625/1951. (VIII. 2.) BEM rendelet az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő Szabályzat kiadása tárgyában..... 126
45. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Szénbányászati Főosztályának körrendelete az új munkaezők szakmai oktatásáról (1951. augusztus 10.)..... 127
46. 1024/1951. (VIII. 14.) MT határozat ötezer új bányász toborzására..... 130
47. 5850/1951. (X. 4.) BEM rendelet az ipari robbanóanyagok előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 162/1951. (VIII. 28.) MT rendelet végrehajtása tárgyában..... 130
48. A miskolci Bányarendészeti Felügyelőség 2824/1951. számú körrendelete az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő Szabályzat alkalmazásáról (1951. október 4.)..... 132
49. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 280.019/1951. számú leirata az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő Szabályzat 662.§-ának végrehajtásáról (1952. január 4.) 133
50. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 280.034/1952. számú leirata a vizsgakötelezettség szabályozásáról az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő Szabályzat előírásaiból (1952. január 10.) 134
51. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 280.108/1952. számú leirata a bányarendészeti felügyelőségek jelentéseinek szabályozásáról (1952. január 25.) 135

52. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 280.160/1952. számú tájékoztatása az ajkai és várpalotai Bányarendészeti Felügyelőségek megszüntetéséről, továbbá a veszprémi Bányarendészeti Felügyelőség felállításáról (1952. február 2.) 136
53. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 280.560/1952. számú leirata a bányarendészeti felügyelőségek munkaterveinek egységesítéséről (1952. április 2.) 137
54. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Szénbányászati Főosztályának rendelete a műszaki termelési tervek készítésének szabályozásáról (1952. 04. 16.) 138
55. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 280.647/1952. számú leirata a balesetek kivizsgálása tárgyában (1952. április 21.) 145
56. A miskolci Bányarendészeti Felügyelőség körrendelete az üzemzavar elhárító és megszüntető tervek elkészítéséről és beterjesztéséről (1952. május 3.) 145
57. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 280.808/1952. számú leirata a „Bányarendészeti Utasítások Könyve” használatának elrendeléséről (1952. május 22.) 146
58. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának 280.816/1952. számú leirata a bányarendészeti felügyelőségeken található térképek leltározásáról (1952. május 24.) 148
59. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Termelési Osztályának rendelete a műszaki termelési tervek szabályozásáról szóló 1952. április 16-án kelt rendelet kiegészítéséről (1952. július 15.) 149

II. kötet

60. A miskolci Bányarendészeti Felügyelőség 2258/1952. számú körrendelete a balesetek bejelentéséről és a havi baleseti statisztikai adatszolgáltatásról (1952. július 22.) 7
61. A miskolci Bányarendészeti Felügyelőség körrendelete a bányanyitások és új-ranyítások bejelentéséről (1952. július 28.) 9
62. A miskolci Bányarendészeti Felügyelőség 3669/1952. számon kiadott Lőmestéri Utasítása a bányahatóság felügyeleti hatáskörébe tartozó bányauzemekben alkalmazott lövmesterek és robbantási munkával megbízott vajúrok részére (1952. július) 10
63. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Osztályának leirata az üzemi fenntartási tervek felülvizsgálatáról (1952. szeptember 2.) 15

64. A Bánya- és Energiaügyi Miniszter 290.536 (XI. 27.) 1952. számú utasítása a bányarendészeti hatóság szervezetéről, jogairól és kötelességeiről 16
65. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Önálló Osztályának 30.095/1953. számú leirata a Kerületi Bányarendészeti Felügyelőségek biztonsági felügyeletének szabályozásáról a Mélyfúró Tröszt üzemei vonatkozásában (1953. február 4.) 19
66. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Bányarendészeti Önálló Osztályának 30.285/1953. számú leirata: a bányarendészeti felügyelőségek dolgozói nem tartoznak a trösztök személyzeti osztályainak hatáskörébe (1953. február 27.)19
67. A Bánya- és Energiaügyi Minisztérium utasítása a bányavágatok állapotának nyilvántartásáról (1953. február 10.) 20
68. A Bánya- és Energiaügyi Miniszter 30.225 (III. 12.) 1953. számú utasítása a munkavédelem fokozásáról a szénbányászatban 25
69. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 470.142/1953. számú utasítása a körzeti bányaműszaki felügyelők munkájának megszervezéséről (1953. augusztus 4.) 29
70. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 470.855/1953. számú leirata a robbanóanyagok vásárlási engedélyeinek szabályozásáról (1953. október 23.) 31
71. A miskolci Kerületi Bányarendészeti Felügyelőség 3559/1953. számú körrendelete a robbanóanyagok vásárlási engedélyezése tárgyában (1957. október 27.) 32
72. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 471.152/1953. számú utasítása a kerületi bányarendészeti felügyelőségek részére a közérdekű bejelentések kivizsgálásának szabályozásáról (1953. november 28.) 33
73. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 471.113/1953. számú leirata az üzemvezetői megbízások elfogadásának vagy visszautasításának szabályozásáról (1953. december 9.) 34
74. A Nehézipari Miniszter 471.187 (XII. 10.) 1953. NIM számú utasítása a bányarendészeti hatóság szervei elnevezésének megváltoztatása tárgyában 34
75. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 471.282/1953. számú leirata bányahatósági szakértők biztosításáról a bírósági vagy ügyészségi megkeresések esetén (1953. december 21.) 35

76. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 371.387/1953. számú leirata a bányarendészeti hatóság szervei elnevezésének megváltoztatása tárgyában kiadott 471.187 (XII. 10.) 1953. NIM számú utasítás végrehajtásával kapcsolatban (1953. december 21.) 35
77. A miskolci Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség 515/1954. számú jelentése az üzemi nyilvántartások és naplók vezetése tárgyában (1954. február 14.) 36
78. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 500.488/1954. számú utasítása a szénbányaüzemek fokozottabb biztonsági ellenőrzése tárgyában (1954. március 8.) 40
79. A Szakszervezetek Országos Tanácsa feljegyzése a szénbányászat munkavédelmi helyzetéről (1954. április 2.) 41
80. A Nehézipari Minisztérium Szénbányászati Igazgatóságának 500.997/1954. számú leirata a védőpillérek kijelölése tárgyában (1954. május 11.) 43
81. A miskolci Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség 1802/1954. számú körrendelete a robbanóanyag raktárak engedélyezése tárgyában (1954. június 10.) 44
82. A Nehézipari Minisztérium Szénbányászati Igazgatóságának 557.579/1954. számú körlevele a bányaterek állapotának felméréséről (1954. június 30.) 45
83. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 501.595/1954. számú leirata a szénbányászatban földalatti munkára rendelt katonák fokozott felügyelete tárgyában (1954. augusztus 7.) 46
84. A Nehézipari Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 501.665/1954. számú leirata a szovjet bányászat biztonsági szabályzata irányelvként történő alkalmazásáról az üzemzavar elhárító és megszüntető tervek jóváhagyása során (1954. augusztus 28.) 46
85. A Nehézipari Minisztérium Szénbányászati Igazgatóságának 560.639/1954. számú körlevele a bányaterek állapotának felmérése tárgyában (1954. szeptember 28.) 66
86. A Szénbányászati Miniszter 502.029/X. 28./1954. számú utasítása a lövőmeszterek függetlenítésének megszüntetéséről 67
87. A Szénbányászati Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 502.105/1954. számú tájékoztatása a bányabiztonságra vonatkozó minisztériumi kollégiumi határozatokról (1954. november 4.) 68
88. A Szénbányászati Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének 502.136/1954. számú utasítása a sodronykötélpályák ellenőrzésére (1954. december 3.) .. 69

89.	A Szénbányászati Minisztérium Bányaműszaki Főfelügyelőségének irányelvei a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségek vezetői, főmérnökei és mérnökei munkájához (1954. december 10.).....	70
90.	A miskolci Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség általános omlasztási szabályzata a kerületében lévő szénbányák részére (1955. január 24.).....	73
91.	1024/1955. (II. 20.) MT határozat az Országos Földtani Főigazgatóság felállításáról.....	75
92.	1025/1955. (II. 20.) MT határozat az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség felállításáról.....	76
93.	Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 15.519/1955. számú leirata a gázfejlesztő készülékek engedélyezési hatásköre tárgyában (1955. április 6.).....	77
94.	A Szénbányászati Minisztérium 54707/1955. számú utasítása a bányaterek állapotának időszaki ellenőrzésére vonatkozó 556.342/1954. (május 7.) számú utasítás módosítása és kiegészítése tárgyában (1955. április 18.).....	78
95.	Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség szabályzata a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségek ügykezelési és ügyintézési rendjéről (1955. április 30.).....	82
96.	Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 363/1956. számú utasítása a bányászati üzemeknél egyes berendezések és létesítmények alkalmazásának bányahatósági engedélyhez kötése tárgyában (1956. február 13.).....	88
97.	A Legfőbb Ügyész 8/1956. számú utasítása a bányászati üzemeknél előforduló üzemi balesetek miatt indított büntető eljárás szabályozásáról (1956. 04. 13.).....	90
98.	1051/1956. (VI. 3.) MT határozat az Országos Földtani Főigazgatóság hatósági jogköréről és feladatairól	93
99.	Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 1532/1956. számú utasítása a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségek negyedévi jelentésének újabb szabályozásáról (1956. június 7.)	94
100.	Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 573/1957. számú utasítása a bányászati segédüzemek bányaműszaki felügyeletéről (1957. április 3.).....	96
101.	Cs-30.426/1957. NIM-OBF utasítás a bányaterek állapota időszaki ellenőrzésének végrehajtásáról (1957. április 23.).....	97
102.	1046/1957. (IV. 28.) Korm. határozat a szénbányászatról	99

103. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 873/1957. számú utasítása a földalatti művelésű bányák határainak megállapításáról és a bányahatár-okmányok kiadásáról (1957. július 1.) 100
104. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 2096/1957. számú utasítása a 873/1957. OBF számú utasítás kiegészítéséről (1957. október 14.) 114
105. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 863/1957. számú utasítása a vasúti és egyéb műtárgyak védőpilléreinek lefejtése tárgyában (1957. december 2.)..... 115
106. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 2580/1957. számú leirata a bányahatárok megállapításának és a bányahatár-okmányok kiadásának elrendeléséről (1957. december 7.) 117
107. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 23/1958. számú leirata az évi tevékenységi jelentés tárgyról és határidejéről (1958. január 3.) 118
108. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 209/1958. számú utasítása az Általános Robbantási Biztonsági Szabályzat módosításáról (1958. január 27.) 120
109. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 387/1958. számú utasítása a robbantómesterek függetlenítésének és oktatásának szabályozása tárgyában (1958. február 20.)..... 125
110. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 565/1958. számú utasítása a Dieselrendszerű bányamozdonyok engedélyezési feltételeiről (1958. 02. 26.)..... 126
111. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség 593/1958. számú utasítása a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségek illetékességi területe tárgyában (1958. március 6.)..... 131
112. A Miskolci Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség jelentése a bányahatár-okmányok kiadására vonatkozó 873/1957. utasítás végrehajtásáról (1958. május 3.) 133
113. Törvényjavaslat a bányászatról (1958) - 16. sz. alatt beterjesztve 1960. november 21-én 135

1.

**Az ideiglenes nemzeti kormány 1945. évi 3.310. M. E. számú rendelete
a bányaadományozási okmányok kiállításáról.**

Az ideiglenes nemzeti kormány az ideiglenes nemzetgyűlés által az 1944. évi december hó 22. napján adott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. A bányahatóságok a bányaadományozási okiratokat a „Magyar Állam Nevében” állítják ki.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1945. jún. 28.) lép hatályba.

Budapesten, 1945. évi június hó 28-án.

Miklós Béla s. k.,
miniszterelnök.

2.

M. KIR. IPARI ANYAGHIVATAL
M. Iparügyi Ministerium.

Tárgy:Körrendelet a bányakapitányságoknak a központi munka elősegítése és az államosítással kapcsolatos munkálatok soronkívüli végzése tárgyában.

74.314/1/4.
1945

Bányakapitányságnak.

S á l g ó t a r j á n .

Meghagyom a bányakapitányságnak, hogy további intézkedésig elsőfokú bányahatósági tevékenységet a lehető legszűkebb körre szorítsa. Adományozási, kizajátítási, gépengedélyezési stb. kérvények elintézésére függőben tartandók. Általában szokott tevékenységét az alábbi kivételekkel csak a legsürgősebb és a legindokoltabb esetben folytassa.

Mindenek előtt a termelés fokozásával kapcsolatos ügyeket intézze és ténykedéseket végezze.

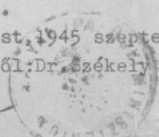
Jelen rendeletem vétele után 4 nappal postára adandó az államtitkár által annak idején személyesen kért elgondolás a bányák államosításával kapcsolatban.

Soronkívül elkészítendő és beküldendő azok a kimutatások, illetve adatok, melyeket legutóbbi értekezlet alkalmával megjelöltem: Egyes birtokosok által birt. szénjogi szerződések száma, a bányatelkek kimutatása és legfontosabb adatai, a zártkutatómunkák birtokosai, a zártkutatómunkák száma, feltehetőleg milyen főre irányul bennük a munka, valamennyi bányavállalat neve, cége, működésének jogcíme stb.

Haladéktalanul vegye munkálatokba az augusztus havi s annak idején a szeptember havi termelési kimutatásokat, ezeket a legnagyobb pontossággal a következő hónap 20-áig felvétel nélkül helyesen összeállítva küldje be. E tekintetben kivételes helyszíni eljárásokat engedélyezek.

A fenti munkák elvégzése után, ha más rendkívüli utasítás nem érkezik, úgy a bányakapitányság további rendszeres működését újból felveheti és folytathatja.

Budapest, 1945. szeptember 11-én.
a miniszter rendeletéből: Dr. Székely Pál bányahatósági főtanácsos s. k.

Tárgy : Javaslat a szénbányák államosítására vonatkozólag.

Hiv.szám : 74.314/I/4.-1945.

Iparügyi Minisztérium I/4. Osztálya,

Budapest.

A bányák államosítására vonatkozólag a Bányakapitányosság javaslatát az alábbiakban teszi meg.

A bányák államosításával kapcsolatosan először a szénjog kérdését kell tisztázni. Erre vonatkozólag szükséges volna az ideiglenes törvénykezési szabályoknak a szénre vonatkozó határozatait megváltoztatni és rendeletileg kimondani, hogy a szén is a bányatörvény 3.§-a szerinti fenntartott ásvány, azaz ki van véve a földtulajdonos rendelkezése alól.

Mivel ezideig a szénjogot a földtulajdonostól harmadik személyek szénjogi szerződéssel szerezték, természetesen anyagi áldozatok révén, amely szerződések a szénnek fenntartott ásványnyá tételével semmissé válnának, szükséges lenne a harmadik személyek által megszerzett szénjogot az államnak kártalanítani.

Kártalanítás szempontjából a szénszerződéseket két csoportra kell osztani, éspedig először azokra, amelyeket harmadik személyek terrágiumos szerződéssel szereztek meg a földtulajdonosoktól, másodsor olyanokra, amelyeket örökáron vettek meg a földtulajdonostól.

Az első csoportbelieknél tulajdonképeni kártérítésre szükség nem volna, mert hiszen ezeknél a szénjogot szerző fél csak akkor és olyan mértékben teljesített fizetést a földtulajdonosnak, ha a szerződéssel érintett földterületről a szénkincset már kibányászta.

A második csoportbelieknél kártérítéssel kell számolni, mert a szénjogot szerző fél a szénjogot függetlenül attól, hogy a kérdéses területről fejtett-e már ki szenet, azt örökáron megvette és a teljesített kifizetést ma már a földtulajdonostól visszakövetelni nem tudja. Az ilyen szerződések tulajdonosait az államnak kárpótolni kellene éspedig olyan összeggel, amennyiért annak idején a szénjogot megvette, de természetesen a vételárból aránylagosan levonásba kellene hozni a már kifejtett szénmennyiségre eső aránylagos hányadot.

Ezen csoportbelieknél olyan megoldásról is lehetne szó, hogy a már kifejtett szén után az állam 2-2.5 %-os terrágiumot a kártalanítás árából levonásba hozna és csak az ezután fennmaradó összeget térítené meg az állam a szénjog-szerződés tulajdonosának.

Tekintettel arra, hogy a szénjogi szerződések tulnyomó része terrágiumos alapon lett megkötve, így aránylag kis anyagi áldozattal szerezhetné meg az állam a szénjog feletti korlátlan rendelkezést.

Az előbbiek teljesedése után a bányászati jogositványok a szénre vonatkozólag úgy módosulnának, hogy a szenet is zárt kutatmánnyal lehetne megszerzeni, de ezen zártkutatmányt szénre kizárólag az állam kaphatná. Hasonló volna az eset szénre szóló adományozásra is.

A szénre történt adományozások, azaz a szénre vonatkozó bányatelkek sorsa az előbbiek után a következő lenne. Mivel a szénre vonatkozó bányatelkek szénszerződés alapján lettek adományozva s mivel az összes szénjog az állam tulajdonába menne át, így a már adományozott bányatelkek is állami tulajdonba mennének át s így azok az állam nevére lennének átírva.

A földgáz és ásványolajfélékre vonatkozó törvény, illetve rendelet analógiájára az államot megillető kizárólagos szénjog egyes vállalatok részére meghatározott területre koncessióba átruházható lenne, megfelelő részesedés fejében.

Ezen állami részesedés legkisebb mérve akkora lenne, mint amennyit a bányajogositvány tulajdonosa terrágium fejében a földbirtokosnak fizetett, ami az eladási ár 2-3 %-a körül mozgott, illetve ennél magasabb a szerint, hogy a koncessióba kiadott szénterület milyen értéket képvisel.

Az állami széntermelési részesedést, illetve ennek minimumát az összes állami, vagy államosított szénbányaüzemek is fizetnék s az ebből befolyó összeg volna az az alap, amiből a szénszerződések tulajdonosait kártalanítani lehetne anélkül, hogy az államnak a szénjog államosítása pénzébe kerülne.

Miután a szénjog feletti korlátlan rendelkezés az állam tulajdonába menne át, következne az egyes szénbányaüzemek államosítása.

Itt figyelemmel kell lenni arra, hogy az államosítástól minden munkavállaló többet vár, mint amennyit eddig kapott, ami ha nem lenne megoldható, a közvélemény előtt az államosítás ellenszenvvel találkozna.

Az államosítást ezért elsősorban a gazdaságilag legjobb helyzetben lévő nagyüzemekkel kellene kezdeni, míg a ráfizetéssel dolgozó üzemeket átmenetileg magánkézből lehetne hagyni, mert ezen üzemek a kötött gazdálkodás okozta ráfizetést ugysem bírnák sokáig és maguk kérik az üzemnek az állam részéről való átvételét, ami akkor sokkal kevesebb anyagi áldozattal lenne megszerezhető. Természetesen rendeleti úton már most kellene gondoskodni arról, hogy az ilyen magánkézből hagyott bányavállalatok felszerelésüket ne idegeníthessék el, azaz a bányászati felszerelését ne tehessek tönkre és rendeletileg kimondani, hogy a bányászati üzem megszűnése esetén, vagy a bányászati munka megszakítása esetén a bányászati üzem tulajdonosai a bányákat megvételre az államnak kell, hogy felajánlják.

Kisebbségi üzemek államosítása, értve alatta legfeljebb 100 emberrel dolgozó bányászati üzemeket, állami kezelésbe való vétele, azaz államosítása nem látszik keresztülvihetőnek, mert az állami ellenőrzés, illetve ügyvitel az ilyen bányászati üzemeknél oly sokba kerülne, hogy gazdaságilag lehetetlenülés esete állana fenn. Viszont egyelőre az sem ajánlatos, hogy a kisüzemek úgy államosítsanak, hogy azokat az állam leállítja, mert ekkor ezek termelése kiesne anélkül, hogy ezen kiesést máshol pótolni lehetne.

Probléma, hogy a nagy bányászati üzemek államosítása miképpen történjék. Itt két megoldás lehetséges, az egyik az, hogy az állam a részvényeknek legalább 51 %-át megszerezve döntő befolyást gyakoroljon a vállalat életében és az állami akaratnak megfelelően vezesse a bányát, de a részvénytársasági forma továbbra is megmaradjon. A magyar nagyvállalatok részvényeinek egy nagyrésze külföldi pénzcsoporthoz tartozik, akiknél kényszer útján az állam a részvényeket nem valószínű, hogy meg tudja szerezni, ezért elsősorban annak megállapítása volna szükséges, hogy az egyes nagyvállalatok részvényeinek szám szerint milyen százalékban vannak idegen kézben.

Amennyiben a részvények megszerzése az állam részéről nehézségbe ütközne, úgy az állam az egyes részvénytársaságok igazgatóságának több mint a felét saját maga nevezné ki, továbbá, az egyes vállalatok vezetőit, amelyekkel biztosítani lehetne, hogy a bányászati üzemeknél az állami akarat érvényesülhessen.

Ha az előbbi eset, azaz a bányászati üzemek az állam részéről való megszerzése lehetséges lesz és ez kártérítéssel történne, úgy

gondoskodni kell megfelelő fedezetéről. Fedezetül szolgálna az előbbiekben már érintett és az egyes bányüzemek által fizetendő állami részesedés a szénjogért, továbbá a szénnagykereskedelmet államosítani kellene és ennek jövedelme az előbbivel együtt volna az a pénzügyi alap, melyből az állam által megváltott bányüzemek vételára, ami egyelőre hosszulejratu állampapirokkal lenne kifizetve fokozatosan vissza lenne váltva, illetve a visszaváltás megtörténteig annak kamatait fedezhetné.

Természetes, részletekbe menő javaslat addig, míg az államosítás főbb vonásokban nincs eldöntve, nem lehetséges.

Salgótarján, 1945. szeptember 22.

A salgótarjáni bányakapitányság
vezetője :

bányahatósági főtanácsos.

**Az iparügyi miniszter
101.300/1945. Ip. M. számú rendelete**

**az állami kezelésbe vett szénbányák
ügyvitelének szabályozása tárgyában.**

A szénbányák állami kezelésbe vétele tárgyában kibocsátott 12.200/1945. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 205. szám) 6. §-ában kapott felhatalmazás alapján az alábbiakat rendelem:

Az állami kezelés szervei:

1. §.

(1) Az állami kezelésbe vett szénbányák ügyvitelét az iparügyi miniszter főfelügyelője és az országos államosítási főmegbízott, illetőleg a szükséghez képest kirendelt kerületi államosítási megbízottak közvetlen felügyelete és irányítása alatt az államosítási miniszteri biztosok vezetik.

(2) Államosítási miniszteri biztosat kell kirendelni minden szénbányavállalathoz, az iparügyi miniszter azonban a szükséghez mérten több szénbányavállalathoz együttesen rendelhet ki egy-egy miniszteri biztosat.

(3) Az állami kezelésbe vétellel kapcsolatos leltározási munkákat a szénbányavállalatokhoz kirendelt hites könyvszakértők és az egyes üzemekhez, illetőleg telepekhez kirendelt leltározó bizottságok végzik.

2. §.

(1) Az országos államosítási főmegbízottat, a kerületi államosítási megbízottakat, az államosítási miniszteri biztosokat, az 1. § (3) bekezdésében említett hites könyvvizsgálókat és a leltározó bizottságok tagjait az iparügyi miniszter rendeli ki.

(2) Az (1) bekezdésben felsorolt személyek megbízatása határozatlan időtartamra szól és az bármikor visszavonható. Díjazásukat az iparügyi miniszter állapítja meg. Amennyiben a felsoroltak valamely állami kezelés alá vett szénbánya tulajdonosával (birtokosával) szolgálati viszonyban álló munkavállalók, szolgálati viszonyuk tekintetében a 8. § rendelkezései irányadók.

(3) Az (1) bekezdésben felsorolt személyek működésük megkezdésekor az iparügyi miniszter vagy az általa megbízott szerv előtt hivatalb esküt (fogadalmat) tesznek s egyúttal esküjükre (fogadalmukra) hivatkozással kötelesek vagyoni állapotukról írásbeli bevallást tenni. Megbízatásuk megszűnésekor a bevallást meg kell ismételniük.

(4) Amennyiben megbízatásuk idejében az állami kezelés alá vett szénbánya tulajdonosával (birtokosával) szolgálati viszonyban nem állottak, az (1) bekezdésben felsorolt személyek megbízatásuk megszűnésétől számított öt éven belül az állami kezelésbe vett szénbánya tulajdonosának (birtokosának), illetőleg azzal érdek-közösségben álló vállalatnak szolgálatába nem léphetnek s ezektől semmiféle megbízást el nem fogadhatnak.

(5) Az (1) bekezdésben felsorolt személyek a büntető törvények alkalmazása szempontjából közhivatalnokoknak tekintendők.

Az üzletvitel.

3. §.

(1) Az állami kezelés alá vett szénbányák üzletvitelét az állam a törvényhozás intézkedéseig a bányatulajdonos, illetőleg birtokos javára és terhére a lehetőség szerint a vállalatok eddigi szervezetének fenntartásával végzi. Az elszámoláskor kezdeti időpontnak 1946. évi január hó 1. napját kell venni.

(2) Az állami kezelés a vállalat által eddig használt cég alatt, azonban „állami kezelés alatt” toldat használatával történik. Az állami kezelést végző céget a cégjegyzékbe be kell jegyezni.

(3) Az állami kezelést végző céget a miniszteri biztos, illetőleg az általa kirendelt személyek, mint kereskedelmi meghatalmazottak, megbízatásuk feltüntetésével jegyzik.

A miniszteri biztos hatásköre.

4. §.

(1) Az államosítási miniszteri biztos hatáskörébe tartozik:

a) az állami kezelésbe vett szénbánya üzletvitel; ebben a vonatkozásban hatásköre tekintetében az 1.560/1945. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 24. szám) 4. §-ának (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a jogügyletek jóváhagyására az országos államosítási főellenőr jogosult.

b) a szénbánya üzemével összefüggő, azonban állami kezelés alá nem tartozó vagyontárgyaknak (üzemeknek) az állami kezelés alá vont vagyontárgyaktól való elválasztása és azoknak a rendelkezésre jogosult birtokába becsátása, ennek megtörténteig a szénbánya-vállalattal közös igazgatás alatt álló vagyontárgyak felett az államosítási miniszteri biztos teljes ellenőrzést gyakorol és a tulajdonos vagy birtokos intézkedései ellen előterjesztéssel élhet.

az államostitási főmegbízotthoz, kinek megfittó határozata ellen a tulajdonos vagy birtokos birtokon kívül az iparügyi miniszterhez tettebe lehet:

c) a szénbányák ügyviteléhez szükséges személyzet kiválasztása, az állami kezeléshez nem szükséges munkavállalókat a miniszteri biztos az addigi munkáitató rendelkezésére bocsátja;

d) a leltározási munkák irányítása és ellenőrzése.

9) Az államostitási miniszteri biztosnak az 1. bekezdés b) pontjában meghatározott hatáskörét az iparügyi miniszter a szükséghez képesti esetenként korlátozhatja.

A leltározó bizottságok.

5. §.

1) Az 1. § (3) bekezdésében említett leltározó bizottságok három-három tagból kell megszervezni. A leltározó bizottságok egy mérnököt, a bányauzemennél alkalmazott s a helyi viszonyokkal ismerős egy tisztviselőből és a Bányá- és Kobómunkások Szabad Szakszervezete javaslatának figyelembevételével kirendelt helyi ismeretekkel rendelkező egy bányamunkásból áll.

2) A leltározó bizottság munkájához a szénbánya tulajdonosa (birtokosa) képviselőjét kiküldheti s az észlelt sérelmek ellen a tulajdonos (birtokos) a 12.200/1945. M. E. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdése értelmében az iparügyi miniszterhez előterjesztéssel élhet. Az előterjesztést írásban kell a szénbányához kirendelt miniszteri biztosnál benyújtani, aki azt amennyiben a sérelmet közvetlenül orvosolni nem tudja észrevételeivel szolgálati uton hatádektalanul felterjeszteni köteles.

Leltár.

6. §.

1) Az állami kezelésbe vett vagyontárgyakat, valamint az állami kezelés alá vett szénbánya tulajdonosának (birtokosának) a szénbányauzemennel gazdasági összefüggésben álló egyéb vagyonát az 1946. évi január hó 1. napján fennálló állapotnak megfelelően leltárba kell foglalni.

2) A leltár elkészítése az egyes üzemekhez kirendelt leltározó bizottságok feladata.

3) A leltározó bizottságok leltárba veszik az illető üzemhez tartozó és állami kezelés alá eső valamennyi ingatlan és ingó vagyontárgyat. A leltár készítésénél a vagyontárgyakat a kereskedelmi szokásoknak megfelelően súly, hossz vagy ürmérték, illetőleg a darabszám feltüntetésével s általában minden olyan adat megadásával kell felvenni, amely a könyvviteli azonosítást lehetővé teszi. A leltárban fel kell tüntetni az egyes vagyontárgyak állapotát, az állandó használatra rendelt vagyontárgyak tekintetében ki kell tüntetni a létesítés, beszerzési

idejét, a használat tartamát és az elhasználatas fokát.

4) A 3. bekezdésnek megfelelően kell külön leltárba foglalni a szénbányauzemennel összefüggő olyan vagyontárgyakat is, amelyekre az állami kezelésbevitel nem terjed ki.

5) A 3. és 4) bekezdésben említett leltárt az országos államostitási főmegbízott által kiadott leltározási irányelveknek megfelelően egységes rendszerben foglalva, a leltározó bizottság három-három példányban készíti el s azt a bizottság tagjai aláírásával ellátva a miniszteri biztosnak adják át. A miniszteri biztos a leltár egy példányát megőrzi, egy példányát szolgálati uton az országos államostitási főmegbízott hoz terjeszti fel, egy példányát pedig a szénbánya tulajdonosának (birtokosának) adja át.

Könyvvizsgálat.

7. §.

1) Az 1. § (3) bekezdésében említett hites könyvvizsgálónak feladata a szénbányavállalatok könyvvezetésének és egyéb iratainak alapján az állami kezelésbe átvett és az állami kezelés alá nem eső vagyon megállapítása, különösképen annak felderítése, hogy a vállalat vagyontárgyainak létesítésére, illetőleg beszerzésére fordított kiadások leírás vagy tartalékolás alakjában, vagy pedig az üzemi költségekben megjelölték-e, továbbá hogy az állami kezelésbe vett és az állami kezelés alá nem eső vagyontárgyaknak mi az aránya s ehhez képest a közös használatra rendelt vagyon milyen arányban kell megosztani. Ugyanez az hites könyvvizsgáló feladata a vállalat tartozásainak és követeléseinek összeállítás is.

2) A hites könyvvizsgáló vizsgálata eredményét három példányban írásos jelentésbe foglalja. A könyvvizsgáló működése, a jelentés benyújtása és közlése, valamint a tulajdonos (birtokos) előterjesztési joga tekintetében a 6. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

A munkavállalói, szolgálati viszony.

8. §.

1) A miniszteri biztos az állami kezelésbe vett szénbányák üzembentartásához és igazgatásához szükséges munkavállalókat legkésőbb az állami kezelés alá nem tartozó üzemek szótválasztásának megtörténtéig írásban vagy hirdetményvel köteles értesíteni, hogy munkakerjüket az állami kezelés számára igénybe kívánja venni.

2) A munkavállalók ennek közlésétől számított ötödik nap alatt a miniszteri biztoshoz írtékelt az állami szolgálati viszonyukat a fennálló jogszabályok szerint rendes felmondással megszüntelhetik. A szakmunkások, mérnökök és más, nehezen pótolható műszaki képzettségű munkavállalók a törvényes felmondási időt kötelesek kitölteni, egyéb munkavállalók tekintetében a szolgálati uton előterjesztett

**Az iparügyi miniszter
3.900/1946. Ip. M. számú rendelete**

**a szénbányák állami kezelésbevétele tárgyában
kibocsátott 12.200/1945. M. E. számú rendelet
további végrehajtása tárgyában.**

A szénbányák állami kezelésbevétele tárgyában kibocsátott 12.200/1945. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 205. szám) 6. §-ában kapott felhatalmazás alapján a törvényhozás intézkedéséig terjedő ideiglenes hatállyal az alábbiakat rendelem:

1. FEJEZET.

Bányajogi rendelkezések.

1. §.

(1) Az ásványszénre adományozott vagy felkérés alatt álló bányatelkekben minden kutatási, feltárási és művelési (termelési) tevékenység jogát a jelen rendelet hatálybalépése után csak az állam vagy az általa kijelölt szerv gyakorolhatja.

(2) Az állami kezelésbe vett szénbányák tulajdonosának (birtokosának) tulajdonában, vagy birtokában álló ásványszénre adományozott (feltárás alatt álló) bányatelkekből, ugyancsak az ásványszénre vonatkozó egyéb bányajogositványokból eredő jogokat és kötelezettségeket az állami kezelést végző cég gyakorolja, illetőleg teljesíti.

2. §.

(1) Ásványszénre a jelen rendelet hatálybalépése után kiadott általános kutatási engedély alapján csak az állam, vagy az általa megbízott szerv kutathat. A kutatási engedély kiadásához a földtulajdonosi beleegyezés nem szükséges.

(2) A már kiadott kutatási engedélyek alapján ásványszénre kutató munkákat csak a 3. §-ban szabályozott esetben folytatható.

3. §.

(1) Általános kutatási engedély alapján a jelen rendelet hatálybalépésekor ásványszénre vonatkozó tényleges kutatást végző vállalkozó a rendelet hatálybalépésétől számított 15 nap alatt köteles az iparügyi miniszternek írásban bejelenteni, ha a kutatást továbbra is folytatni kívánja.

(2) Amennyiben az iparügyi miniszter a (3) bekezdése értelmében nem intézkedik a kutatási művelet állami kezelésbevétele iránt, a vállalkozó kutatását a törvényhozás intézkedéséig folytathatja. Jogában áll azonban a kutatást az iparügyi miniszterhez és a bányabizottsághoz intézett írásbeli bejelentés mellett abbahagyni és a kutatási művelet állapotának megállapítása végett a területileg illetékes járáshíroságtól előleges szemle megtartását kérni.

(3) Az iparügyi miniszter a 12.200/1945. M. E. számú rendelet, valamint a 101.800/1945.

Ip. M. számú rendeletben foglalt szabályok értelemszerű alkalmazásával elrendelheti bármely ásványszénre vonatkozó kutatási művelet állami kezelésbevételét.

4. §.

(1) A jelen rendelet hatálybalépésekor már folyamatba tett adományozási eljárást le kell folytatni, azonban az adományozási határozat kiadását fel kell függeszteni. Az adományozási határozat kiadásának felfüggesztése nem érinti a kutató üzem esetleges termelési tevékenységének folytatását.

(2) A jelen rendelet hatálybalépése után ásványszénre vonatkozó adományozási eljárás csak az állam, vagy állami kezelést végző cég felkérésére indulhat. A felkérésnek a földtulajdonosi beleegyezést igazolni nem kell.

5. §.

(1) Az iparügyi miniszter elrendelheti, hogy nemzetgazdasági és műszaki szempontból indokolt és a törvényhozás intézkedéséig halasztást nem tűrő esetekben valamely állami kezelés alatt álló bányatelekekben lévő bányatérsegekkel a szomszédos, idegen tulajdonban vagy birtokban lévő bányatelkekbe át lehessen hatolni és ott feltárási és fejtési műveleteket lehessen folytatni. Az erre vonatkozó kérelmet a bányabizottságnál kell előterjeszteni, amely az ügyet kivizsgálja és véleményes jelentéssel az iparügyi miniszter elé terjeszti.

(2) Amennyiben az érdekeltek között meg egyezés nem jönne létre, az iparügyi miniszter az (1) bekezdésben említett engedély megadását az érdekelt felek meghallgatása után ellenszolgáltatások és egyéb feltételek teljesítéséhez kötheti.

6. §.

(1) Bármilyen ásványszénre adományozott bányatelket, valamint ásványszénre vonatkozó egyéb bányajogositványt élők közötti jogügylettel csak az iparügyi miniszter előzetes engedélyével szabad elidegeníteni, birtokukat átruházni vagy megterhelni.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom ellenére kötött jogügylet érvénytelen s annak alapján nyilvántartásbejegyzés nem fogantatható.

(3) Az állam, illetőleg az állami kezelést végző cég a kezelés alatt álló bányajogositványokat el nem idegenítheti és meg nem terhelheti.

7. §.

(1) A 12.200/1945. M. E. számú rendelet 2. §-ának (1) bekezdése alapján a szénbányákkal együtt állami kezelésbe vett villamos erőművek, valamint karbidgyárak a vonatkozó bányatelek kűnfekvő alkatrészeként tekintendők.

(2) Az (1) bekezdésben említett karbidgyárak iparfelügyeleti szempontból az iparfelügyelőség

hatásköréből a bányahatóság hatáskörébe utal-
tatnak.

II. FEJEZET.

Vegyes rendelkezések.

8. §.

A 101.300/1945. Ip. M. számú rendelet (Magyar Közlöny 1946. évf. 1. szám) 1. §-ának (1) bekezdésében említett szervek felsorolása az országos államosítási főmegbízott helyettesével egészítették ki.

9. §.

(1) Az állami kezelésbe vett szénbánya tulajdonosa (birtokosa) jogosult a 12.200/1945. M. E. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdésében biztosított előterjesztési jogának érvényesítése végett személyesen vagy megbízott útján az állami kezelést végző cég ügyvitelébe betekinteni és arról a miniszteri biztostól felvilágosításokat kérni.

(2) Amennyiben a tulajdonos (birtokos) az állami kezelés által megteft vagy tervezett valamely intézkedéssel nem ért egyet, előterjesztését írásban, két példányban kell az államosítási miniszteri biztos útján az iparügyi miniszterhez címezve benyújtania. A miniszteri biztos amennyiben az előterjesztésben felhozott sérelmei saját hatáskörében a tulajdonos (birtokos) egyidejű értesítése mellett orvosolni nem tudja, köteles az előterjesztést az országos államosítási főmegbízott elé terjeszteni. A főmegbízott döntése ellen a tulajdonos (birtokos) az iparügyi miniszterhez előterjesztéssel élhet, ez azonban az intézkedés végrehajtását nem gátolja.

10. §.

(1) Ha a tulajdonos (birtokos) az állami kezelés alá eső szénbánya üzemvitelében személyes tevékenységgel közreműködött, mindaddig míg az állami kezeléshez szükséges valamennyi felvilágosítást megadta s ezután az államosítási miniszteri biztos felmenti, köteles addigi rendszeres tevékenységét továbbra is ellátni.

(2) Az állami kezelésbevitel megtörténte után az államosítási miniszteri biztos a tulajdonost (birtokost) kérelmére alkalmazhatja. Díjazását, valamint (1) bekezdés értelmében kifejtett tevékenység díjazását az államosítási miniszteri biztos előterjesztésére az országos államosítási főmegbízott állapítja meg.

(3) Amennyiben a tulajdonos (birtokos) személyes közreműködése az állami kezelésbevitel folytán megszűnik az iparügyi miniszter számára — az érdekelt vagyoni viszonyainak, eddigi jövedelmének és az üzem jövedelmességének figyelembevételével — a törvényhozás intézkedéséig — a szénárak alakulásához mérten méltányos tartási járadékot állapíthat meg.

(4) Az (1)—(3) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni a társtulajdonosra (birtokosra),

valamint a bányatársulat tulajdonában (birtokában) álló szénbánya esetén a bányarészjegy- (kuxa) tulajdonosokra is.

11. §.

(1) Az államosítási miniszteri biztos a vezetése alatt álló üzennél másodfokú, vagy ennél közelebb álló rokonát vagy sógorát nem alkalmazhatja. A kirendelése folytán keletkezett ilyen összeférhetlenségi viszonyát haladéktalanul be kell jelentenie az országos államosítási főmegbízottnak, aki az esetleges szükséges intézkedéseket megteszi.

(2) Az államosítási miniszteri megbízott a kezelésre bízott vagyonban esetleg fennálló érdekelttségét a szükséges intézkedések meglétele végett az országos államosítási főmegbízottnak be kell jelentenie.

12. §.

(1) Az államosítási miniszteri biztosok a termelés folyamatosságának és a műszaki igazgatás szakszerűségének biztosítása érdekében a szénbányavállalatokat további intézkedésig a jelenleg fennálló keretek fenntartásával igazgatják. Ehhez képest a szénbányavállalatok műszaki (termelési) igazgatását végző s az illetékes bányahatóságnál bejelentett bányajogi meghatalmazottak, ugyancsak az egyes szénbánya-üzemek, illetőleg kutatóüzemek élén álló s a bányahatóság által elfogadott felelős üzemvezetők — ilyenek nemlétében kisebb bányáknál az ellenőrző mérnöki és műszaki vezetését gyakorló legmagasabb rangú segédüsztt, előmunkás stb. — kötelesek helyükön maradni és eddigi munkájukat korábbi hatáskörükből tovább folytatni. A közöttük eddig fennállott szolgálati alárendeltségi viszony továbbra is fennmarad.

(2) Az (1) bekezdésben említett műszaki személyek szolgálati viszonyát csak az iparügyi miniszter előzetes engedélyével lehet megszüntetni. Ugyancsak az iparügyi miniszter előzetes engedélye szükséges beosztásuk megváltoztatásához is.

13. §.

Az 1946. évi január hó 1. napját megelőzően közölt felmondásokat hatályosnak kell tekinteni abban az esetben is, ha a felmondási idő alatt a munkavállaló munkaerejét az állam az állami kezelésbevitellel kapcsolatban igénybeveszi.

14. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1946. évi január hó 18-án.

A miniszter helyett

Kelemen Gyula s. k.
Államtitkár.

Magyar Iparügyi
Miniszter.

Bányalapítvány, Salgótarján
Él. 1946 II. 22.

700/Eln.
1946.

I.
Tudomásul.

Él. 1946 II. 25

Böhm

K Ö R F E N D E L T

állantitkoknak, csoportfőnöknek, valamennyi szakosztálynak, a miniszteri Szánvevőségnek, a segédhivatalok főigazgatójának, valamennyi alárendelt hatóságnak, hivatalnak és intézetnek.

A magyar iparügyi minisztérium ügy- és személyzeti beosztását az alábbiakban állapítom meg:

Közvetlen felülvizsgálaton alá tartozik az elnöki osztály a XII, XV, XVI és a XVIII. szakosztály.

Állandó politikai helyettesen: Nógrádi Sándor állantitkár, felülvizsgálata alá tartozik a III, III/a, XIII. és XIV. Szakosztály.

Állandó adminisztratív helyettesen: Kelemen Gyula állantitkár, felülvizsgálata alá tartozik az I, II, IV, V, VI/a, VI/b, VII, XVII, XVIII és XIX. Szakosztály.

Históth Endre állantitkár felülvizsgálata alá tartozik a VIII, IX és X. Szakosztály.

Salamon-Rátz Tamás állantitkár felülvizsgálata alá tartozik a XI. Szakosztály.

Előzetes osztály

Az alrendelt hatóságok, hivatalok, intézetek és üzemek személyi és szervezési ügyeinek intézkedés, ill. tőleg közreműködés. Az ügyvitel irányítása és ellenőrzése. A tárca-költségvetés előirányzatának és zérusszámdrásának összeállítása. A tárca- és az alárendelt állami üzemek költségvetésében megállapított

pitott hitelek felhasználásával kapcsolatos ügyekben, valamint a költségvetést érintő egyéb ügyekben intézkedés, illetőleg közreműködés. Központi gazdasági ügyek, a minisztériandósi előterjesztésekkel kapcsolatos ügyekben közreműködés. Kitüntetések és címudományozások, Időszaki szaklapok engedélyezés ügyében állásfoglalás. A Szabadalmi Biróság szervezeti, személyi és dologi ügyei. A miniszteri biztosok szervezeti és személyzeti ügyeiben közreműködés.

Főnök: dr. Losonczy Endre miniszteri osztályfőnök,

Heljettos: dr. Egri Kálmán miniszteri tanácsos,
dr. Borbély Ervin miniszteri osztálytanácsos,
Rópay Béla miniszteri titkár,
dr. Kiss Ferenc miniszteri titkár,
dr. Nagy Sándor miniszteri titkár.

Személyi szolgálatra beosztva:

dr. Tar László miniszteri osztálytanácsos,
Varga Elek miniszteri osztálytanácsos,
dr. Falkay Ernő munkaügyi tanácsos,
dr. Harnóczy István miniszteri titkár,
dr. Dóczy Endre miniszteri titkár.

I, II, III, és III/a. Szakosztályok csoportfőnöke:

dr. Nagy László miniszteri tanácsos.

I. Szakosztály.

Törvényelőkészítési és jogi ügyek.

A tárca ügykörében tartazó összes törvényjavaslatoknak, valamint törvénytótló és végrehajtási rendeletnek előkészítése /az érdekelt osztályok bevonásával/ A társmisztériumokban készült törvénytervezeteknek és törvénytótló, valamint végrehajtási rendlettervezeteknek véleményezése /az érdekelt osztályok bevonásával/ A tárca ügykörét érintő nemzetközi egyezménytervezetek tárgyalása és véleményezése /az érdekelt osztályok bevonásával/. Külföldi törvényhozásnak és rendeleti jogalkotásnak a tárca ügykörét illetően figyelommal kísérése. A Szabadalmi Biróságra vonatkozó - a költségvetést nem érintő - ügyek, beleértve a szabadalmi ügyvivők kinevezését. Ipari tulajdonnal kapcsolatos ügyek. A

tárcát érintő magánjogi és kereskedelmi jogi ügyek intézése, a különleges természetű közgazdasági ügyekben jogi véleményadás.

Főnök: dr. Szabó József miniszteri tanácsos,
dr. Tichy Kálmán miniszteri osztályfőnök,
dr. Blatniczky László miniszteri osztálytanácsos,
dr. Karótsen László miniszteri osztálytanácsos,
dr. Karozag György miniszteri osztálytanácsos,

Berendelve: dr. Benárd Aurél érdbányászati titkár.

II. Szakosztály.

Ipari közigazgatás.

Harmadfoku iparhatósági jogkör gyakorlása az iparügyi miniszter hatáskörébe tartozó iparok tekintetében, Ennek keretében iparjogosítványok kiadására, üzemhelyiségek igénylésére irányuló kérelmek tárgyában, telepengedélyek ügyében és általában az ipartörvény végrehajtása során felmerült vitás közigazgatási ügyekben harmadfoku határozat hozatala. Iparjogosítványok kiadása, illetve előzetes engedélyezése a miniszteri hatáskör részére fenntartott iparokra. Külföldön szerzett ipari szaktanúság gyakorlata, illetve képesítés elismerése. Mester-vizsgára bocsátás méltányossági alapon. Ipartestületek és ipartársulatok közigazgatási ügyei. Ipari jogszabályok kezdeményezése a gyakorlati végrehajtás során felmerült tapasztalatok alapján. Közgazdasági és az ipari élettel szorosabb kapcsolatba hozatala céljából kamarai napok rendezése. Ipari kihágási ügyek harmadfoku elbírálásra való előkészítése és előadása a Kihágási Tanácsban. Ipari kihágási ügyekben előterjesztett Kegyelmi kérvények előkészítése és továbbítása. Részvénytársaságoknak a 3.100/1945.M.E.sz. rendeletben szabályozott közgyűlési ügyei.

Főnök: dr. Sipéki Géza miniszteri tanácsos,
dr. Fehér István miniszteri tanácsos,
dr. Varga Ferenc miniszteri osztálytanácsos,
dr. Varga József miniszteri osztálytanácsos,
dr. Harsányi Jenő miniszteri titkár,
dr. Pálvölgyi Tiber miniszteri titkár.

Berendelve: Előd József munkaügyi segédtitkár,
dr. Joó Endre munkaügyi segédtitkár,
Báráth Inre ércbányászati irodatiszt,

Beosztva: Szabó Lajos előadó.

Kirendelve a Kincstári Jogügyi Igazgatósághoz:
dr. Tiboldi János munkaügyi segédtitkár.

III. Szakosztály.

Bányászati Közigazgatás.

A bányászatra vonatkozó törvények és rendelkezések végrehajtása és azokból folyó összes közigazgatási ügyek. Minden bányászati vonatkozású törvény és rendelet előkészítése /az érdekelt osztályok bevonásával/ A bányakapitányságok szervezeti és dologi ügyei, azok felügyelote és ellenőrzése. A bányailletékek kivetésének és behajtásának ellenőrzése, valamint végrehajtása /a miniszteri Szánvevőség bevonásával/. A bányamunkásokra vonatkozó mindennemű törvényes intézkedés esetében védelem nyújtás és ezzel kapcsolatban közreműködés az összes bányamunkásokat érintő szociális kérdésekben. Bányászati vonatkozású törvény- és rendelettervezetéknél véleményezés.

Főnök: dr. Székely Pál miniszteri tanácsos,
Seyfried Ernő miniszteri tanácsos,
dr. Osváth Béla miniszteri tanácsos,
dr. Kiss László bányahatósági főtanácsos,
dr. Süköd Béla bányahatósági főtanácsos,
dr. Major-Márothy Gábor bányahatósági tanácsos,

Berendelve: dr. Malnosy Mihály nyugalmazott miniszteri tanácsos,

Beosztva: Halm József előadó,
Ötvös Ferenc előadó.

III/a. Szakosztály.

Szénbányák államosítása.

A szénbányák állami kezelésbe vétele tárgyában kibocsátott 12.200/1945.M.E.sz. rendelet és az állami kezelésbe vett szénbányák ügyvitelének szabályozása tárgyában kibocsátott 101.300/1945.Ip.H.sz. rendelet végrehajtása és a végleges tulajdonbavétel előnunkálatainak fogantatása.

Országos államosítási főbizott:

Schreiner Jenő klevéses bányamérnök, v. államtitkár

Helyettes: Fischer Richard kőnyavállalati igazgató,

dr. Káposztás Pál bányai igazgató,

Rajdu Blenér újjáépítési miniszteri tanácsos,

Fodor László vállalati igazgató,

Zgyarka János szakszervezeti főtitkár,

Szász Antal főfelügyelő,

dr. Rudolf Lóránt törvénytudományi tanácselnök, dr. r. k. egyetemi tanár.

A IV, V, VI/a, VI/b, és VII. Szakosztályok csoportfőnöke:

Szakszervezeti Antal miniszteri osztályfőnök.

IV. Szakosztály.

Ipari szociálpolitika és munkásügyek.

Az ipari munkavállalókra vonatkozó szociálpolitikai intézkedések előkészítése és végrehajtása. Az ipari munkásvédelem kérdésével kapcsolatban az ipari munkavállalók szolgálati viszonya, tanviszonya, kollektív szerződése, munkabére, munkaidője, fizetéses szabadsága, a vasárnapi és Szent István napi munkaszünet éjjeli munkája, a nők, gyermekek és fiatalok foglalkoztatásának ügyei. Fentiekkel kapcsolatos kihágási ügyek. Az Országos Munkabórnegállapító Bizottság ügyei. A munkások élelemmel és egyéb közszükségleti cikkeivel való ellátásában és a munkásnyelődés irányításában közreműködés. Az üzemi szociálpolitika kérdéseivel, az üzemi bizottságokkal és az Országos Üzemi Döntőbizottsággal kapcsolatos ügyek. A munkáslakásügyek az építési osztályokkal egyetértésben. A tanoncotthonok szociális és gazdasági ügyei. A munkavállaló és munkáltató érdekképviselések, szakszervezetek ügyei. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatallal kapcsolatos ügyek és egyéb nemzetközi munkaügyek. Az ipari munkások kitüntetései az elnöki osztállyal egyetértésben. Népszerű munkásvédelmi tájékoztatás és propaganda.

Főnök: Szabasi Antal miniszteri osztályfőnök,
dr. Imre József miniszteri osztálytanácsos,
dr. Boldis István miniszteri osztálytanácsos,
Berendelve: Rudnai Gyula munkaügyi főtanácsos,
Endre Árpád munkaügyi tanácsos,
dr. Zsigmond Gyula munkaügyi tanácsos,
dr. Barát Ferencné munkaügyi tanácsos,
dr. Berecz Dezső munkaügyi titkár,
dr. Benkő Endre munkaügyi titkár,
Beosztva: dr. Budai István előadó,
Bodács Gyula előadó,
Aranyossy Tiber előadó,

V. Szakosztály.

Munkaerőgazdálkodás.

Az ipari munkaerőgazdálkodás és munkaközvetítési ügyek.
A Szakszervezeti munkaközvetítő irodák szervezeti és dologi ügyei.
A Szakszervezeti munkaközvetítés költségvetési ügyei. A minisztérium és felügyelete alá tartozó hatóságok, hivatalok és intézetek meghagyási ügyei, az elnöki osztállyal egyetértésben. Az ipari üzemek meghagyási ügyei. Az ipari üzemek munkavállalóinak szolgálati viszonyban való megmaradásra kötelezése. Az ipari üzemek közmunkával kapcsolatos ügyei. Az ipari munkavállalók elbocsátásával /tömeges elbocsátások/ kapcsolatos ügyek. Az idegen honos gyáripari alkalmazottak és az idegen honos kézműipari és kisipari alkalmazottak honosítási, visszahonosítási, munkavállalási engedély-ügyei.

Főnök: dr. Miklós Aladár miniszteri osztálytanácsos,
dr. Baróty István miniszteri titkár,
Pokorny László miniszteri főmérnök,
Berendelve: Kigyósi Elemér munkaügyi tanácsos,
dr. Ribarik Tibor munkaügyi titkár,
dr. Pálthy Imre munkaügyi segédtitkár,
dr. Bálint Sándor munkaügyi fogalmazó
Beosztva: Jakab György előadó.

VI/a Szakosztály.
Ipari felügyelet.

Az ipari alkalmazottak életének, testi épségének védelméről szóló 1893:XXVIII.tc. értelmében és az érvényben lévő kormányrendeletek alapján az iparügyekre vonatkozó törvények és rendelkezések végrehajtásának ellenőrzése, Az iparfelügyeleti szolgálat irányítása és ellenőrzése. Az iparfelügyelet személyzeti és dologügyi. Az állami költségvetés "Ipari felügyelet" címre vonatkozó rovatainak összeállítása. Az iparfelügyeleti szolgálatról szóló évi jelentések szerkesztése. A belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanácsnál szakképviselő munkásvédelmi ügyekben. Gőzkazánügyek. Gőzgépkezelők és gőzkazánfűtők vizsgáló bizottságainak szervezése, irányítása és ellenőrzése. Ipari balesetvédelem. Az ipari ártalmak által okozott káros befolyások megszüntetése ügyekben harmadfokú határozathozatal. Állami kedvezmények és segélyek ellenőrzése. Külföldi ipari munkavállalók munkakörének ellenőrzése. Telepengedélyezési eljárások műszaki vonatkozásban. A fenn nem tartott ásványok /:kő-, agyag, pala, kavics, homokbánya, termelési és üzemi ügyei. Az ipari munkavállalók munkaidejére, munkabérére, fizetéses szabadságára, éjjeli munkájára, a nők, gyermekok és fiatalok foglalkoztatására, a vasárnapi és Szent István napi szünetre, a zárórára vonatkozó jogszabályok végrehajtásának ellenőrzése. Az üzemi bizottságokról szóló 55/1945.M.E.sz. rendelettel az iparfelügyeletre bízott ügyek irányítása. Munkabeszüntetéseknel és munkakizárosoknál, általában munkaiügyi viszályoknál felmerült békéltetések ügyei. Hadirokkantak és hadigondozottak alkalmaztatásának és foglalkoztatásának ellenőrzése. Üzemi gondozónői szolgálat irányítása és ellenőrzése.

Főnök: Jakab József miniszteri osztálytanácsos,
Nagy Ernő miniszteri műszaki tanácsos,
dr. Kiszely Aladár miniszteri segédtitkár,
Urányi József miniszteri főmérnök,

Berendelve: Ledniczky István nyug. miniszteri tanácsos,
dr. Páll György miniszteri tanácsos,
Lux Adorján ipari főfelügyelő,
Beosztva: dr. Trombitás Andor előadó,
dr. Mikó István előadó,

VI/b. Szekosztály.
Iparegészségügy.

Ipari egészségügyi tevékenység irányítása és ellenőrzése.
Foglalkozási betegségek elleni védelem. Ipari ártalmak megelőzésére vonatkozó óvintézkedések kidolgozása. Tanoncok, nők és védettkorúak egészségvédelme. Üzemi orvosi tanfolyamok rendezése. Ipari mentőtanfolyamok szervezése. Tanoncotthonok egészségügyi ellenőrzése.

Főnök: dr. Pályi Márton orvos, munkaügyi főtanácsos,
Szentmihályi Jenő miniszteri főmérnök,

Berendelve: dr. Kovács Irén orvos, műszaki tanácsos,
dr. Török László munkaügyi titkár,
dr. Votisky Ferenc munkaügyi titkár,
Kamarás Ferenc II.o. irodatiszt.

Beosztva: dr. Szöllős Henrikné előadó.

VII. Szekosztály.
Ipari szakoktatás.

Az 5.800/1945.M.E.sz. rendelettel meghatározott iparoktatási intézetek összes felügyeleti, szervezeti, tanulmányi, személyi és dologi ügyei. Az iparoktatási főigazgató összes személyi és dologi ügyei. Az Országos Iparoktatási Tanács összes ügyei. Az Országos Köznevelési Tanácsnak a tárcát érintő ügyei. A gazdasági szaktanár képzésnek a tárcát érintő ügyei. Az iparostanoncotthonoknak az oktatással kapcsolatos ügyei. Az iparosnevelést és továbbképzést érintő összes ügyekben állásfoglalás. Az iparoktatási intézetek bizonyítványai képesítőerejének megállapítási ügyei. Az iparoktatás tankönyveinek szerkesztésével, kiadásával és terjesztésével kapcsolatos ügyek.

Az iparektatást érintő, külföldi kapcsolatok ügyei. Az Ipari Tanfolyamok Országos Vezetőségének összes ügyei /:személyzetének, költségvetésének, a mesterképző tanfolyamok és összes ipari tanfolyamok engedélyezésének és rendezésének ügyei:/ Mintaműhelyek létesítése és fenntartása, Az ipari szakkönyvtár szerkesztésével, kiadásával és terjesztésével kapcsolatos ügyek. Az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság, a kőműves, kőfaragó és ácsmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottságok, az összes képesítést nyújtó ipari tanfolyamok és azok vizsgáló bizottságainak személyi ügyei /:tagjainak kinevezése, ellátása és működésének irányítása:/

Főnök: Noszlopy Antal miniszteri osztálytanácsos

Fehér Imre miniszteri műszaki tanácsos,

dr. Boleszný László miniszteri segédtitkár,

Beeske Ödön miniszteri főmérnök,

Berendelve: dr. Tenk Béla bányatanácsos,

Nagy Géza ipariskolai igazgató,

Nádasdy Benő ipariskolai főműhelyoktató.

Termelési csoport

A VIII. IX. és X. Szakosztályok csoportfőnöke:

Forbáth Róbert miniszteri tanácsos

VIII. Szakosztály.

Általános ipari termelés.

A jóvátételi egyezményből eredő ipari kötelezettségek teljesítésének ellenőrzése, összeköttetés a SZEK szerveivel, a külföldi jóvátételi bizottságokkal. A gyáripar egyetemlegesen érdeklő civi és üzemgazdasági kérdések, gyáripari érdekképviselőkkel és szakszervezetekkel való összeköttetés. Az iparvállalatok gazdasági kérdései, a gyáripari termelés tervszerű előkészítése. Gyáripari szempontból fontos adatok összegyűjtése és feldolgozása. A gyáripari anyagfelhasználásnak nyilvántartása. Az elhagyott javakkal kapcsolatban véleményezés és a kirendelt vállalatvezetők ügyei.

A miniszteri biztosok irányítása, jelentéseik feldolgozása. Iparindítási hitelek folyósítása. A fegyverszüneti szerződés 11. és 12. pontjának, továbbá bányák és iparvállalatok hitelügyeinek lebonyolítása és folyósított hitelek felhasználásának ellenőrzése. Tolmácsiroda.

Főnök: Vajda Pál miniszteri osztálytanácsos,
dr. Kara Zoltán miniszteri osztálytanácsos,
dr. Szívós István miniszteri műszaki tanácsos,
dr. Homonnay Lajos miniszteri titkár,
dr. Kovásznay László miniszteri műszaki tanácsos
dr. Varga László miniszteri segédtitkár,

Berendelve: Bajkai Richárd műszaki tanácsos,
Laki Gyula munkaügyi tanácsos,
dr. Viszay Imre munkaügyi titkár,
dr. Czirják László munkaügyi segédtitkár,
dr. Pataky István munkaügyi foglalmazó,
dr. Véghelyi Viktor miniszteri szv. főtanácsos,
Péterfy István miniszteri szv. tanácsos,

Beosztva: Wagner Ottó mérnök, előadó,
Erdős Zoltán mérnök, előadó,
Nagy Imre előadó,
Gergely Miksa előadó,
Ecker Károly előadó,
Papp Edith előadó.

IX. Szakosztály.

Gyáripar.

A hazai iparfejlesztésről szóló törvény és törvényes rendelkezések végrehajtása. Az iparfejlesztés érdekét szolgáló ipari kísérletek és új ipari eljárások ügyei. Egyes új ipartelepek alapításával, meglévő ipari üzemek bővítésével és korszerűsítésével, általában az ipar fejlesztésével kapcsolatos ügyek. Idegen honos gyáripari alkalmazottak munkavállalásának, lakhatási és honosítási ügyének véleményezése. Az ipar szak-képzett személyzettel való ellátásának ügyeiben közreműködés

Az ipari termelés szolgálatában álló szállítóeszközök forgalmában és ezzel kapcsolatos anyagellátási kérdéseiben véleményezés. Közreműködés a külkereskedelmi forgalommal való kérdésekben, valamint közszállítási ügyekben. Az ipari kivitel fejlesztése, gyáripari jogositványok ügyeiben véleményező közreműködés. A gyáripar érdekeit érintő gazdaságpolitikai kérdéseket tárgyaló tárcaközi üléseken rendszeres részvétel és közreműködés. Az ipari termelés anyagellátásával kapcsolatos kérdésekben véleményező közreműködés. Gyárak és üzemek energia szükségleteinek megállapítása és biztosítása. Gyárak anyag-, munkaerő és hitelellátásában véleményezés. A jövôtételi termelés és szállítás ellenőrzése.

Főnök: Szele Mihály miniszteri tanácsos,
Arkos Frigyes miniszteri tanácsos,
Csűrös László miniszteri tanácsos,
Varsányi Gyula miniszteri osztálytanácsos,
Biró György miniszteri osztálytanácsos,
Tóth Béla miniszteri osztálytanácsos,
dr. Magyarossy István miniszteri osztálytanácsos,
Fábry József miniszteri műszaki tanácsos,
dr. Tóth János miniszteri műszaki tanácsos,
dr. Gömöry Sándor miniszteri műszaki tanácsos,
Papp Sándor miniszteri műszaki tanácsos,
Soltész János miniszteri műszaki tanácsos,
Cser Gábor miniszteri műszaki tanácsos,
Pattantyus A. Dénes miniszteri főmérnök,
Muncz László miniszteri főmérnök,
dr. Simon Ákosné miniszteri főmérnök,
Simonka László miniszteri főmérnök,
Kiss Ferenc miniszteri főmérnök,
Nagy György miniszteri főmérnök,
Detre Barna miniszteri főmérnök,
Koronka Lajos miniszteri mérnök,
Berendelvo: Párisz Gábor munkügyi segédtitkár,
Beosztva: Bírány Ervin előadó.

X. Szakosztály.

Kis és háziipar.

A kisipar gazdasági termelési ügyei. A termelésnek tervszerű fejlesztése és irányítása. Kisiparosoknak pénz-gép- és szerszámsegéllyel való támogatása. Kézművesipari kiállítások rendezése, ezeknek anyagi támogatása és a kiállításokon szétosztásra kerülő elismerő oklevelek /: díjak:/ és érmék adományozása. A kisipar fejlesztését célzó bel- és külföldi tanulmányutak anyagi támogatása. A kisiparosok részére kedvezményes anyagvizsgálat nyújtása és a kisipari szervezetek anyagi támogatása. Az Iparosok Országos Központi Szervezetének felügyelete. Az Ipartestületek Országos Központjának ügyei. Az ipartestületek és kisipari érdekképviselők által létesített és fenntartott szociális és kulturális intézmények továbbá kisiparos üdülőházak menházak, székházépítkezések megvalósításának anyagi támogatása. Az ipartestületi jegyzői tanfolyam és vizsgálóbizottság ügyei. A Kisipari Kiviteli Intézet ügyei. Állami közműhelyek szervezésének fenntartásának és személyzetének ügyei. Ipartestületek és ipartársulatok gazdasági természetű ügyei. Kiváló és arra érdemes kisiparosoknak miniszteri elismerésre való előterjesztése. Minden a kisiparosságot ugyszintén az iparos érdekképviselőket érintő ügyben, valamint törvény és rendeletek készítése alkalmából állásfoglalás. A háziipar gazdasági termelési ügyei, termelésüknek tervszerű fejlesztése, irányítása. Háziipari tanfolyamok engedélyezése és összes egyéb ügyei. A háziiparosoknak és háziipari vállalkozóknak pénz-gép-szerszámsegéllyel valamint a háziipari szervezetek anyagi támogatása. Háziipar, ipar- és népművészeti kiállítások rendezése és ezeknek anyagi támogatása a kiállításokon szétosztásra kerülő elismerő oklevelek /:díjak:/ érmék adományozása. Községi kenderáztatók létesítéséhez való hozzájárulás. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulatnak az iparügyi tárcát érintő ügyei. Igazolt házi-

ipari vállalkozók nyilvántartása. Az exportra dolgozó háziipari termelés ellenőrzése, irányítása és az exportkontingens szétosztásában a kereskedelem- és szövetkezetiügyi miniszterrel való együttműködés. A központi és kerületi háziipari felügyelőségek összes ügyei.

Főnök: dr. Gyulay Ákos miniszteri osztályfőnök,
dr. Gaál Elemér miniszteri osztálytanácsos,
dr. Váradi Oláh László miniszteri oszt. tanácsos
Bózsing Béla miniszteri műszaki tanácsos,
dr. Kapuvány Rudolf miniszteri titkár,
Andrási Lajos miniszteri főmérnök,
Berendelve: Benkó Sándor ny. I.o.szv. főtanácsos,
Beosztva: dr. Takaró Emilné előadó,

A XI. és XII. szakosztály csoportfőnöke:
Gál László miniszteri osztályfőnök.

XI. Szakosztály.
Anyaggazdálkodás.

A törvszerű ipari anyaggazdálkodás előkészítő és végrehajtása. Az ipari anyagszükségletek megállapítása, nyilvántartása. Az ipari anyagok termelési, behozatali és kiviteli adatainak nyilvántartása. Zárolt készletek felszabadítása. Ipari anyag-elosztás. Az ipari anyaggazdálkodás végrehajtására rendelt szervezetek /:gazdasági irodák:/ ügyei. Ipari mű- és pótananyagkérdés.

Főnök: Gál László miniszteri osztályfőnök,
Helyettes: Markovits István miniszteri tanácsos,
dr. Rudán László miniszteri osztálytanácsos,
dr. Lóney Rudolf miniszteri titkár,
Pálffy Miklós miniszteri titkár,
Ferdinándy Gejza miniszteri műszaki tanácsos,
Duplinszky Ede miniszteri műszaki tanácsos,
Bíró Béla miniszteri műszaki tanácsos,
Kismarthy Lóránd miniszteri műszaki tanácsos,
Berendelve: Horváth László műszaki főtanácsos,
Siska László munkügyi főtanácsos.

Beosztva:

Várnay Imre műszaki tanácsos,
Zakar Pál szabadalmi bírósági titkár,
Hulónyi Miklós munkaügyi segédtitkár,
Bruckner László MAVAG főintéző
Dr. Kerényi Antalné munkaügyi fogalmazó,
dr. Rhénes István előadó,
dr. Kurucz István előadó,
dr. Vámosy István előadó,
Bujdos Ernő előadó,
dr. Davida Leó előadó,
dr. Hámory Lászlóné előadó,
Horváth József előadó,
dr. Petrucz Katalin előadó,
Bór Vilma előadó,
Kugler Rezső előadó,
Tersánszky Rudolf előadó,
Rácz Istvánné előadó,
Takácsi Imre előadó,
Hagyérossy Ferenc előadó,
Kerényi János előadó,
Hoffinger Károly előadó,
Kabdebó Vidor előadó,
dr. Lóncz Gyula előadó,
Beda Benő előadó,
Kontra István előadó,
Kovács Ferenc előadó,
Horváthy Valéria előadó,
Wolff László előadó,
Horváth László előadó,
Szentirmay Ferenc előadó,

XII. Szakosztály.

Állami üzemek.

A Kincstár tulajdonát képező, az iparügyi tárca felügyelete alá tartozó állami, valamint állami érdekeltségű üzemek /:vállalatok:/ felügyelete és ellenőrzése, a bányászati ügyek

/: érc, szén, olaj, gáz:/ kivételével. A vállalatok személyi és költségvetési ügyeinek felső fokon való vezetése, külső és belső ügyvitelének legfőbb irányítása és ellenőrzése. A kormányzat általános iparpolitikai és közgazdasági célkitűzéseinek az állami vállalatok vonalán való maradéktalan keresztülvitele és ezzel a magyar közgazdasági élet megfelelő és helyes irányban való befolyásolása. Az államosítás feladataival kapcsolatos elvi kérdések tanulmányozása és a gyakorlati megvalósításánál eddig szerzett tapasztalatokból származó eredmények érvényrejuttatása. A Magyar Állami Vas Acél és Gépgyárak /:MAVAG:/ Iparművek Képviselője Állami Erdőkü r.t. /:IKART:/ Füleki Iparművek r.t., Magyar Könnyűfémfeldolgozó r.t. /:MAKÓRT:/ Magyar Vasötvözetgyár r.t. Országos Villamosművek r.t. /:OVIRT:/ Villamosipari és Kereskedelmi r.t. /:VIKERT:/ Péti Nitrogénművek r.t. Magyar Vegyiművek r.t. Magyar Viscosa r.t., Dunavölgyi Tüpföld-Ipar r.t., Hunnia Filmgyár r.t. Hungaria Film r.t. összes ügyei.

Főnök: dr. Károlyi Károly miniszteri osztálytanácsos

Királdi Ákos miniszteri osztálytanácsos,

Borostyánkői Ernő miniszteri főmérnök,

Huttkay Sándor miniszteri főmérnök,

Berendelve: Siposs László miniszteri számvizsgáló,

Kirendelve az Elhagyott Javak Kormánybiztossághoz:

Harangozó Antal miniszteri tanácsos,

A XIII. XIV, és XV. Szakosztályok csoportfőnöke:

Gombosi Zoltán miniszteri osztályfőnök.

XIII. Szakosztály.

Energia termelés és gazdálkodás.

Az országban rendelkezésre álló energiaforrások /:szén, olaj, gáz, fa, víz és szél./ leggazdaságosabb kihasználásának előmozdítása. Új korszerű villamosművek létesítése. A már üzemben lévő villamos művek korszerűsítése és bővítése. A villamosművek közötti együttműködés és kölcsönös kisegítés /:kooperáció:/ megvalósítása országos jelentőségű távvezetékek útján. Az iparnak és mezőgazdaságnak a villamosenergia ellátás-

ban való további fokozatos bekapcsolása, ennek során az ipari decentralizáció előmozdítása. Végül a még el nem létező területek és községek villamosítása. Az 1931:XVI.tc. alapján a villamosítás külterületekre való kiterjesztése érdekében nyilvános versenytárgyalások hirdetése. A villamos energia fejlesztésére és elosztására vonatkozó engedélyokiratok kiadása. A villamos berendezések elhelyezésével kapcsolatban kisajátítás és vezetésjog megállapítása. Építési és üzembehelyezési engedélyek megadása. A villamos művek műszaki vezetésének ügyei. A jogviszony szabályozása az engedélyes és fogyasztók között. A villamos egységárak szabályozása. A villamosművek megváltásának és háramlásának kérdése. A villamos energia kivitelének és behozatalának szabályozása. Villamos energia gazdasági statisztika vezetése. A villamos művek tűzelőszer ellátásának biztosítása. Tűzelőszerkekből nem villamos célokra szolgáló energiatermelésének /:gáz és hőtermelés:/ ellenőrzése, és ezzel kapcsolatban az energiák minél gazdaságosabb felhasználásának a biztosítása.

Főnökök: dr. Theiss Ede miniszteri tanácsos,
Balogh Lajos miniszteri tanácsos,
Ornay Zoltán miniszteri osztálytanácsos,
Lipthay Imre miniszteri műszaki tanácsos,
Filarszky Zoltán miniszteri műszaki tanácsos,
Madarász András miniszteri műszaki tanácsos,
dr. Lacsány Tibor miniszteri titkár,
Berendelve: Németh József főmérnök,
Beosztva: Fábry Miklós műszaki főtiszt.

XIV. Szakosztály.

Állami bányászat és bányászati kutatás.

Az állami érc és szénbányászattal kapcsolatos ügyek. Ásványolaj és földgázbányászat, valamint az ezek feltárására irányuló bányászati kutatás. Ásványolaj és földgázkutatásra és bányászatra adott engedélyek ellenőrzése. Magyar Állami Kőszénbányászat és a Magyar Állami Ércbánya és Kohóművek felügyelete. A báró Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet és a Péch Antal Bányászati -

Kohó és Mélyfuróipari Középiskola felügyelete, A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya és Kohómérnöki osztályát illetőleg az iparügyi miniszternek fenntartott hatáskör.

Főnök: Heutschy Kálmán miniszteri tanácsos,
Faller Gusztáv miniszteri tanácsos,
Nagy Árpád bányatanácsos,

Berendelve: Szeli István műszaki főtanácsos.

XV. Szakosztály.

Ásványolajgazdálkodási Miniszteri Biztosság.

Nyersolaj, müolaj, ásványolajpárlatok és félgyármányok, propán-butángáz, benzin, petróleum, gázolaj, fűtőolaj, kenőolaj, hengerolaj, bitumen, paraffin, vazelin stb. továbbá nagyobb részét ásványolajtermékekből előállított és zárolt árucikkek termelésének, fogyasztásának és forgalombahozatalának szabályozása. Ásványolaj export és importügyek, ásványolaj termelésével, bejelentésével kapcsolatos ügyek és a fenti ügyekkel kapcsolatos összes közigazgatási tennivalók intézése.

Főnök: Gombosi Moltán miniszteri osztályfőnök, miniszteri biztos,

Helyettes: Királdi Pál főbányatanácsos,

Berendelve: Ludvig Antal munkaügyi fogalmazó,

Beosztva: Pritz György előadó,

dr. Chudovszky Lajos előadó,

Zsigmond Béla előadó,

Dénes Imréné előadó,

Erdélyi László előadó,

Salgó István előadó,

Erdősi Györgyné előadó,

A XVI. és XVII. Szakosztályok csoportfőnöke:

dr. Marton János miniszteri tanácsos.

XVI. Szakosztály.

Iparpolitika.

Általános iparpolitikai ügyek. Az ipari termelés irányításával kapcsolatos elvi ügyek. Tervezetek előkészítése, ehhez szükséges szövegtisztázati adatok gyűjtése és feldolgozása. Ipari zártszámkérdések, kartell és márkacikk ügyek. Vánkérdések és árkérdések iparpolitikai szempontból. Árrögzítési ügyek. Államközi gazdaságpolitikai tárgyalások és államközi szerződések előkészítése. Kompenzációs ügyek feldolgozása. Export-import adatgyűjtés és rendezés. Gazdaságstatisztikai ügyek különös tekintettel az ipari statisztikára. Ipari racionalizálás. Külföldi gazdasági hírszolgálat figyelemmel kísérése. Külföldi utazások engedélyezése, iparvállalatok és cégek megbízottai részére. Egyes üzemek ipari jellegének megállapítása és ipari üzemeknek a földreformmal kapcsolatban igénybevétele alóli mentesítése a földművelésügyi miniszterrel egyetértve. Az iparvállalati vezető állások betöltésével kapcsolatos ügyek. Az Országos Iparügyi Tanács személyi és adminisztratív ügyei az elnöki osztállyal egyetértőleg. A Magyar Racionalizálási Bizottság ügyei. Az Országos Magyar Műszaki Múzeum ügyei. Az 1939:II.t.c. alapján iparvállalatok közvetlen hatósági vezetésével illetve ellenőrzésével kapcsolatos ügyek.

Főnök: dr. Bánáti Ottó miniszteri tanácsos,
dr. Papp Gábor miniszteri osztálytanácsos,
Fráter György miniszteri osztálytanácsos,
dr. Rásó Dénes miniszteri osztálytanácsos,
dr. Farkas László miniszteri osztálytanácsos,
dr. Luxardó Károlyné miniszteri segédtitkár,
Beosztva: dr. Kátai Miklós néppügyész,
László Aladár előadó,

XVII. Szakosztály
Közszállítások.

Az 1931:XXI.to. közszállításokra vonatkozó részének és a közszállítási szabályzat végrehajtása. Külföldi beszerzési ügyek. Az állam, törvényhatóságok, városok és községek szállítóinak és vállalkozóinak ellenőrzése. A kézműiparosságnak és kisiparosságnak a közmunkába való bevonása. Az összes tárcák közszállításainak és munkálatainak kiadásával való közreműködés. Az összes közszállításokra és munkálatokra vonatkozó adatok gyűjtése és nyilvántartása. A tárcaközi röntgenbizottság ügyei /: a beszerzések felülvizsgálata:/. A Közszállítási Értesítő szerkesztésével kapcsolatos ügyek. Cimerhasználati ügyek. Az ipari kísérleti és anyagvizsgálati ügyek. A Magyar Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet szervezeti és dologi ügyei. A mérnöki kart érdeklő általános ügyek. A Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezetének és a Mérnöki Tanács ügyei. A mezőgazdasági és ipari árucserre. Szállítási engedélyezések ügyei. Szabványosítás.

Főnök: dr. Boda-Novy Béla miniszteri osztálytanácsos,
Korényi János miniszteri műszaki tanácsos,
dr. Kovács Gábor miniszteri titkár,
Darnai K. László miniszteri főmérnök,
Berendelve: Mészáros Károly munkaügyi fogalmazó,

XVIII. Szakosztály.
Sajtóügyek és tájékoztatás.

A tárcsa ügykörét érintő sajtóközlemények közreadása és a napi sajtóval az érintkezés fenntartása.

Főnök: Hegedüs Márton sajtóelőadó,
Péchy-Horváth Rezső sajtóelőadó,
Farkas Lajos sajtóelőadó,
Bárdi János sajtóelőadó,

XII. Szakosztály.

Építési - műszaki ügyek.

Az ipari közigazgatásban a képesítés szempontjából felmerülő fellebbezések elbírálása. Az iparoktatással kapcsolatos minősítés tekintetében véleményezés. A Lakásépítő Állandó Bizottság költsöneinek előkészítése, ügyintézése, az építkezéseknek helyszíni szemlével műszaki ellenőrzése, vitás esetekben értékbecslés, műszaki felülvizsgálás és véleményezés. A tárcza kezelésében lévő bérházak és lakótelepek lakásügyeinek ellátása és az épületek karbantartásával kapcsolatos összes műszaki ügyek lebonyolítása.

Főnök: Kemény F. Zoltán miniszteri tanácsos,
dr. Veszprémy Ferenc miniszteri tanácsos,
Herczeg Zsigmond miniszteri tanácsos,
Komoróczy Lajos miniszteri műszaki tanácsos,
dr. Pintér Imre miniszteri műszaki tanácsos,

Berendelve: dr. Mike László munkaügyi fogalmazó,
Rácskay János műszaki tiszt,

Beosztva: dr. Ladányi Károly főügyész,
Acél Viktor okleveles építészmérnök.

Kirendelve a Központi Műhelybe:
Szabó Árpád műszaki főtitest,
Simon György műszaki tiszt,
Nagy Sándor okleveles építészmérnök.

A 3.950/1945. M.E. számú rendelet alapján átadva az Országos Építésügyi Kormánybiztosnak:

XX/a. Szakosztály.

Lakáspolitikai, városrendezés és építésügyi közigazgatás.

A lakástermelés irányítása, városi és ipartelepí tipustervek megállapítása, városi, közületí, lakásépítési akció

előkészítése, állami költséggel támogatott lakásépítés irányítása és ellenőrzése, a városrendezéssel kapcsolatban az iparügyi miniszter hatáskörébe tartozó ügyek, építésügyi közigazgatási ügyekben műszaki állásfoglalás.

Tervpályázatokkal kapcsolatos ügyek.

Az Államkincstár részére megvásárolni szándékozott ingatlanok becslése és közreműködés azok megszerzésénél.

Főnök: Kisdi Pál miniszteri tanácsos,
Majorossy Gyula miniszteri tanácsos,
Nemes Árpád miniszteri osztálytanácsos,
dr. Moholi Imre miniszteri műszaki tanácsos,
Pap Imre miniszteri műszaki tanácsos.

XX/b. Szakosztály.

Magasépítés.

Az állami közigazgatás keretében szükséges új magasépítkezéseknek teljes lebonyolítása. A kormány vagyon és főfelügyeleti jogánál fogva a középítkezések felett a legfőbb irányítás /: tervezési megbízások kiadása, készített tervek felülbírálata: / Munkák vállalatba adása, felülvizsgálata, utófelülvizsgálata. Önkormányzati közigazgatás /: városok, vármegyék, községek: / valamint az önkormányzati testületek közcélú építkezéseinél a tervek felülbírálata. Magasépítkezéseknél a szerkezeti kérdések tárgyalása és felülbírálata, építési anyagok tanulmányozása, véleményezése és engedélyezése.

Főnök: Mentényi Tibor miniszteri osztálytanácsos,
Riva József miniszteri tanácsos,
Gotthard Zsigmond miniszteri osztálytanácsos,
Jankó Gyula miniszteri osztálytanácsos,
Vörösmarthy Kálmán miniszteri osztálytanácsos,
Mátrai Géza miniszteri osztálytanácsos,
cs. Csoz György miniszteri műszaki tanácsos.

Szelezky Ferenc miniszteri műszaki tanácsos,
Szécsi Pál miniszteri műszaki tanácsos,
Janka Jenő miniszteri főmérnök,
Baló Zoltán miniszteri főmérnök.

XX/c. Szakosztály.

Vizellátás, csatornázási és gépészeti
ügyek.

Városok és községek vízműveinek, csatornaműveinek és szenny-
vizzisztító telepeinek létesítése ügyében általános vélemény-
adás előtervek elkészítése céljából. Az előtervek, általá-
nos tervek, és kiírási műveletek felülbizárlata. Helyszíni
kiszállások keretében szaktanácsadás.

Felügyelet gyakorlása, felülvizsgálatok lebonyolítása és a
közüzemek műszaki ellenőrzése.

Meglévő műveknél és telepoknál felújítás, korszerűsítés és
bővítés ügyében műszaki közreműködés. Szabályrendeletek
felülbizárlata.

Állami önkormányzati testületek, állami felügyelet alá tarto-
zó érdekeltségek, kutatás ügyeiben közreműködés szaktanács-
adás útján és esetleg teljes lebonyolítás.

Állami stb. építkezésekkel kapcsolatban végrehajtandó gé-
pészeti munkáknál közreműködés. Gyógyfürdők, gyógyintézetek,
gyógykórházak, kórházak, köztávóhidak, különféle mezőgazdaság-
gal kapcsolatos /:tejüzemi, szelvényosztási stb.:/ és
állategészségügyi telepek gépészeti ügyei. Ármentesítő tár-
sulatok szivattyútelepeinek gépészeti ügyei. Közélelu vízvezeték
és csatornázási adatok gyűjtése. A városrendezési és építés-
ügyi törvénynek a közüzemekkel kapcsolatos végrehajtása.

Főnök: Galgóczi Pál miniszteri tanácsos,
Gerovich Géza miniszteri tanácsos,
Horyáth József miniszteri műszaki tanácsos,

Kirendelve az Ujjáépítési Minisztériumhoz.

Bélteky Lajos miniszteri osztálytanácsos.

Budapest, 1946. évi február hó 1. én.

Bán Antal sk.

magyar iparügyi miniszter.

Magyar Iparügyi Miniszter.

Törvényjavaslat

a szénbányászat államosításáról.

I. Fejezet.

A földtulajdonosi szénjogok megszüntetése.

1.§.

/1/ Mindenkemű svinysszón /feketesszén, barnaszén, lignit / tekintetében a földtulajdonost megillető jog / a továbbiakban: szénjog / az 1946. évi január hó 1. napjára visszaható hatállyal megszűnik, tekintet nélkül arra, hogy ezt a jogát az ingatlan tulajdonosa átruházta-e.

/2/ A szénjognak időszakos ellenszolgáltatás /terrégium/ fejében történő átruházása tárgyában kötött jogügyletek az 1946. évi január hó 1. napjára visszaható hatállyal megszűnnek.

/3/ A szénjogra vonatkozó telekkönyvi bejegyzéseket a telekkönyvi hatóságok hivatalból törlik.

2.§.

/1/ Utasítottatik az iparügyi miniszter, hogy a szénjognak a jelen törvény rendelkezése folytán bekövetkezett megszüntetése alapján a földtulajdonost megillető kártalanítási igények

tekintetében irányadó szabályokat a belügyminiszterrel és a földművelésügyi miniszterrel egyetértésben rendelet útján bocsássa ki. Nem biztosíthat a rendelet kártalanítást, ha

a./ az 1945. évi január hó 1. napját megelőző öt év alatt a szénjog birtokosa a szénjogi területéről szóló 1921:LVII. törvénycikk értelmében öt terhelő illetékkifizetési kötelezettségét nem teljesítette, vagy ha

b./ a szénjoggal lefoglalt terület alatt ásványszén előfordulása nem valószínűsíthető, vagy pedig ha

c./ az ingatlan az 1945. VI. törvénycikkbe iktatott 600/1945. M. E. számú rendelet alapján elkobzás vagy megváltás alá került, az elkobzás, illetőleg megváltás mértékéig; ezt az utóbbi korlátozást azonban a rendelet a városok és községek, közületek, legeltetési társulatok stb. tekintetében enyhítheti.

/2/ A szénjognak időszakos ellenszolgáltatás /terrágium/ fejében történt átruházása esetében a városok és községek közvilágítására, ugyyszintén középületeik fűtésére és világítására, a tanítók, lelkeszek illetmény szénjárandosokra stb. megállapított természetbeni szolgáltatásokat az egyes szerződésekben kikötött mértékben és

~~időtartam alatt az állam az /1/ bekezdésben enli-~~
tett rendelet kibocsátásáig szolgáltatja, feltéve,
hogy a szolgáltatásra jogosult a szerződést ere-
detben vagy hiteles másolatban a jelen törvény
hatálybalépésétől számított három hónap alatt az
iparügyi miniszterhez benyújtja, vagy pedig a szol-
gáltatásra való jogát más módon hiteltérdemlően
igazolja.

II. Fejezet.

A tőzegre vonatkozó intézkedések.

3.§.

/1/ A felszíni termőrétégben kifej-
lődött tőzegtelepek iparszerű művelése a jelen
törvény hatálybalépése után az államot illeti meg;
a jelen törvény hatálybalépése előtt iparszerű mű-
velés alatt álló tőzegtelepek tekintetében szer-
zett jogok érintetlenül maradnak, azonban az ilyen
vállalatok által tőzegtermelésre felhasználható
terület kiterjedését az iparügyi miniszter rende-
lettel korlátozhatja.

/2/ Míg a tőzegtermelés el nem kez-
dődik, a földtulajdonos /birtokos/ az ingatlant
egyéb tekintetben szabadon használhatja s kizáró-
lag a saját háztartása szükségletére tőzeget is
termelhet.

/3/ A tőzegtermelés céljára az 1854.évi általános bányatörvény 100-102.§-ában szabályozott módon helye van az ingatlan átengedésének.

4.§.

A tőzeg iparszerű termelése az iparhatóság és iparfelügyelőség hatásköre alól a bányahatóság hatásköre és felügyelete alá helyeztetik.

III. Fejezet.

Az állami tulajdonbavétel.

5.§.

Az ásványszén feltárására adományozott bányatelkek / kiegészítő bányatelkek / és határhözök, valamint az engedélyezett segédvájások, mindennemű kintfekvő alkatrészeikkel és tartozékaikkal, ugyancsak az esetleg fenálló bányaszolgálmakkal együtt az 1946.évi január hó 1.napjára visszaható hatállyal tehermentesen az állam tulajdonába vétetnek.

6.§.

/1/ Az 1946.évi január hó 1.napjára visszaható hatállyal tehermentesen az állam tu-

lajdonába vétetnek - és pedig tekintet nélkül arra, hogy az 5.§.-ban meghatározott bányajogositványok tulajdonosának, birtokosának vagy más személynek tulajdonába állanak-e;

a./ a bányatörvény 117., 121., és 131.§-a alá eső létesítmények és vagyontárgyak;

b./ az állami tulajdonba vett üzemek energiaeellátására szolgáló minden magánhasználatu villamosmű, valamint az említett üzemek energiaeellátásra szolgáló közhasználatu villamosművei. és pedig az

Első Dunagőzhajózási Társaság pécsi,

a Borsodi Szénbányák Rt. barcikai,

az Edelényi Kőszénbánya Vállalat rt.edelényi,

a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. kurittyáni,

az Egercsehi Kőszénbánya és Portlandcementgyár Rt. egercsehi,

a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. dorogi, várpalotai, zagyvarónai, mázai,

a Magyar Általános Kőszénbánya Rt. felsőgallai és két tatabányai,

a Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek Rt. nagybátonyi és

az Ajkai Kőszénbánya Rt. ajka-osingervölgyi villamos erőműve;

c./ az állami tulajdonba vett üzemek kezelésében levő, illetve az egészen vagy nagyobb részben az említett üzemek használatára

rendelt iparvasutak, sodronykötélpályák és függősinpályák;

d./ a dérongi és felsőgallai kőhidgyárak;

továbbá, amennyiben a bányajogositvány tulajdonosának vagy birtokosának tulajdonában állnak:

e./ az állami tulajdonba vett üzemek helyi vagy központi igazgatásához szükséges ingatlanok és berendezések;

f./ azok a mezőgazdasági ingatlanok, amelyeket az állami tulajdonba vett üzemek munkavállalói illetményföldek gyanánt használtak, valamint a munkavállalók ellátására szolgáló kertészetek és gyümölcsösök;

g./ a szénbányáknak céljára szükséges egyéb ingatlanok;

h./ az állami tulajdonba vett üzemek céljára szolgáló élelem-és ruházati készletek.

/2/ Abban a kérdésben, hogy valamely üzemot, létesítményt vagy egyéb vagyontárgyat a jelen §. alapján állami tulajdonba kell-e venni, vita esetén a tulajdonos /birtokos/ valamint a kerületi államosítási megbízott meghallgatása után a bányahatóság határoz; határozata ellen a tulajdonos /birtokos/ birtokon kívül a

9.§./2/ bekezdésében említett döntéshozásghoz fordulhat.

7.§.

/1/ A bányatelekkönyvi hatóság az 5.§. értelmében az állami tulajdonába vett bányajogositványokra vonatkozóan hivatalból, a polgári telekkönyvi hatóság pedig a 6.§. értelmében az állami tulajdonába vett ingatlanokra vonatkozóan az iparügyi miniszter megkeresésére feljegyzí, hogy azok a jelen törvény alapján államosítás alá kerülnek.

/2/ Az említett bányajogositványok és ingatlanok telekkönyvezése tekintetében irányadó szabályokat az igazságügyminiszter - az iparügyi miniszterrel egyetértésben - rendelettel állapítja meg.

IV. Fejezet.

Kártalanítás.

8.§.

/1/ A bányajogositványok és egyéb vagyontárgyaknak a jelen törvény alapján való állami tulajdonbavétele kártalanítás ellenében történik. A kártalanításról - beleértve

a hitelezők kielégítését is - külön törvény-fog rendelkezni.

/2/ Utasították az iparügyi miniszter, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértésben a jelen törvény hatálybalépésétől számított 4 hónap alatt az /1/ bekezdésben említett törvényjavaslatát nyújtsa be.

8.

A bányailletékek újabb megállapítása.

*A magyar köztársaság kormányának
11.430/1946. M. E. számú rendelete.*

A minisztérium az 1946. évi XVI. tc. 1. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1927. évi V. törvénycikknek a bányailletékek díjtételeit megállapító 62. §-a helyébe lépett 4.400/1945. M. E. számú rendelet (Magyar Közlöny 73. szám) 1. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

1. Mértékilleték a bányamérték vagy külmérték után évi 64 (hatvannégy) forint.

2. A rendesnél kisebb terjedelmű külmérték, valamint a határköz után a mértékilleték az 1. pont szerinti mértékilletéknek oly hányada, amilyen hányada az adományozott külmérték a rendes külmértéknek, illetőleg, amilyen hányada az adományozott határköz a rendes bányamértéknek; az ekként kiszámított összeget forintra kell felfelé kikerekíteni. Az egy külmérték után fizetendő évi bányailleték legkisebb összege 16 (tizenhat) forintnál kevesebb nem lehet.

3. A felügyeleti illeték minden zártkutatómánya után 32 (harminckét) forint.

2. §

(1) A jelen rendelet kihirdetésének napján¹⁾ lép hatályba. Rendelkezéseit alkalmazni kell az 1946. évi augusztus hó 1. napja után esedékes illetékek tekintetében is.

(2) A 4.400/1945. M. E. sz. rendelet hatályát veszti.

(3) A rendelet végrehajtásáról az iparügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve gondoskodik.

Budapest, 1946. évi szeptember hó 13-án.

Nagy Ferenc s. k.
miniszterelnök.

Megjelent a Magyar Közlöny 1946. évi október hó 8-iki számában.

9.

Közigazgatási joggyakorlat.

Bányaművelés következtében előállott talaj-süllyedéssel kapcsolatos ingatlanok elbírálása és megrongálódott lakóházak helyreállítása vagy kiürítése.

Az iparügyi miniszter a bányatörvény 106. §-a alapján utasította a bányakapitányságot, hogy a bányaművelés következtében vagy azzal kapcsolatban előállott talajmozgások miatt lakhatatlanná vagy veszélyessé vált lakóházak kiürítésére, vagy helyreállítására vonatkozó panaszt illetékes intézkedés céljából az elsőfoku közrendészeti hatósághoz tegye át.

Ugyanis: 1. a bányatörvény 106. §-a szerint „Oly épületekben, vízvezetésekben vagy más építményekben okozott károkért, melyek valamely bányatelken annak adományozása után a felsőbbbségtől nyert építési engedelem nélkül állíttatnak fel, a bányabirtokos nem felelős.”

2. A bányatörvény 220. §-a szerint a bányahatóságok abban az esetben kötelesek fellépni, ha a bányaművelés fenntartása vagy annak köztekintetthez való viszonya különös intézkedéseket kíván.

Ezen törvényes rendelkezések, továbbá az 1907. évi 31.233. P. M. és a 104.664/1912. P. M. számú főbányahatósági döntés szerint a bányakárok megtérítésére vonatkozó igény megállapítása nem bányarendőri, hanem eminens bírósági feladat, továbbá a bányaművelés következtében süllyedő ház kiürítése vagy a süllyedő terület megközelítésének eltiltása nem a bányahatóság, hanem a közrendészeti hatóság feladata. A bányakapitányság ilyen esetben csak fenyegető életveszedelem esetében léphet föl közvetlenül, egyébként csak közreműködően vehet részt az eljáráson; illetve, ha hasonló jelenségeket észlel, úgy hivatalból köteles a megfelelő hatóságot megkeresésével figyelmeztetni.

Az iratokból megállapíthatóan a panaszosok lakóházai adományozott bányatelkekben épültek, az építésrendőri hatóság az építési engedélyt csak azzal a feltétellel adta ki, hogy a bányavállalat a bányaművelés által esetleg előálló károkért semminemű felelősséget és kártérítést nem vállal. (42.294/1946. Ip. M.)

Közigazgatási joggyakorlat.

Halálos balesetet okozó kötelességmulasztás esetében a bányarendőri fegyelmi felelősség megállapítása és a szabályellenes magatartás, valamint kötelességmulasztás fegyelmi megtorlása.

Az iparügyi miniszter a hozzá felterjesztett balesetvizsgálati iratokban foglaltak alapján a bányakapitányság téves és hiányos határozatát hivatalból megsemmisítette, s utasította a bányakapitányságot, hogy az alábbiak figyelembevételével új határozatot hozzon.

1. A bányakapitányság a vizsgálati jegyzőkönyv V. részében a baleset okára és minősítésére nézve úgy nyilatkozik, hogy másnak gondatlanságából származó baleset látszik fennforogni. Ugyanezen jegyzőkönyv IV. részében megállapítja a bányahatóság kiküldöttje, hogy az átvevő üzemi ellenőr a kézigránátot őrizetlenül hagyta, s ennek következtében történt a baleset. Indokolatlan tehát a bányakapitányságnak a további bányahatósági eljárás megszüntetésére vonatkozó határozata, mert a bányakapitányságnak a vizsgálat eredménye alapján egyúttal utasítania kellett volna a bányauzemvezetőséget, hogy X. Y. üzemi ellenőrt kötelességmulasztás miatt a szolgálati rendtartás alapján vonja felelősségre.

2. Figyelmezteti továbbá a bányakapitányságot, hogy a baleseti vizsgálati jegyzőkönyvben bányarendészeti szempontból határozott véleményt kell mondani s tartózkodni kell a véleménynyilvánításnál az olyan kifejezésektől, amelyek a baleset okát általánosságban jelölik meg, avagy csupán feltevésre utainak, (Pl. „valamely körülmény“ vagy „másnak gondatlansága látszik fennforogni“. (58.008/1946. Ip. M.)

11.

A bányavállalat meghatalmazottjának és a felelős üzemvezetőnek lakóhelye.

Az iparügyi miniszter a bányakapitányság előterjesztésére adott esetben hozzájárult ahhoz, hogy a bányakapitányság kerületén kívül lakó személy legyen a bányavállalat meghatalmazottja.

Figyelmeztette azonban a bányakapitányságot, hogy a bányamérnöki szakképesítésű meghatalmazott elfogadása nem mentesíti a vállalatot a bányauzem felelős üzemvezető által való szabályszerű vezetésének kötelezettsége alól.

A bányauzemek természete ugyanis szükségessé teszi az állandó szakszerű felügyeletet is, veszélyek elhárításánál az üzemvezető gyors beavatkozását. Ezért elengedhetetlen követelmény, hogy a felelős üzemvezető a bányavállalatban vagy annak közvetlen közelében lakjék.

Tekintettel arra, hogy a bejelentett bányamérnöki szakképzettségű meghatalmazott a bányakapitányság területén kívül lakik, meghatalmazása a vállalat bányauzeme vezetésére nem terjed ki. (73.050/1946. Ip. M.)

12.

A szénbányászati ipari termelési bizottság megalakulása

Az iparügyi miniszter a szénbányászati ipari termelési bizottság elnökévé dr. Kiss László bányahatósági főtanácsost nevezte ki. A bizottság tagjai az érdekeltségek kijelölése alapján munkáltatói részről: Alliquander Ödön, Leskó Béla, Radnai Antal, Heinrich József, Jancsó József, Hős Nagy Lajos és dr. Tánzer György, a munkaválalók részéről pedig Aradi Győző, Fodor József, Zgyerka János és Mészáros Ferenc. A bizottság 1947. évi január hó 16-án megtartotta alakuló ülését.

13.

Közigazgatási joggyakorlat.

Bányamértékilleték kivetése.

Az iparügyi miniszter az egyik bányakapitányság felterjesztésére figyelmeztette a bányakapitányságokat, hogy a bányatelkek haszonbérbeadása vagy állami kezelésbe vétele stb. esetében is fennmarad a bányatelektulajdonost a bányatörvény 187. §-a alapján terhelő felelősség. Ezért a bányamértékilleték befizetésére felszólító fizetési meghagyást haszonbérbeadás, állami kezelésbe vétel, stb. esetében is ki kell adni a bányatelek tulajdonosának vagy meghatalmazottjának (80.446/1947. Ip. M.)

14.

A bányakapitányságok kerületének módosítása.

Az iparügyi miniszter
15.900/1947. Ip. M. számú rendelete.

1. §.

Az egyes bányakapitányságok kerületének megállapítása tárgyában kiadott 60.100/1945. Ip. M. számú rendelet (Magyar Közlöny 73. szám) akként módosul, hogy a Nógrád vármegyei balassagyarmati járás területe a budapesti bányakapitányság illetékességi kerületéből a salgótarjáni bányakapitányság kerületéhez csatoltatik.

2. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján*) lép hatályba.

Budapest, 1947. évi május hó 2-án.

A miniszter helyett:

Kelemen Gyula s. k.
államtitkár.

Közigazgatási joggyakorlat.

Magánosok, szövetkezetek stb. csak a törvényhozás hozzájárulásával nyithatnak szénbányát.

Az iparügyi miniszter az egyik építő és fogyasztási szövetkezet kérelme kapcsán megállapította, hogy az 1946. évi XIII. tc. 27. §-ában felsorolt idegen állampolgárokra vonatkozó kivételektől eltekintve, magánosok (nem állami vállalatok) csak a törvényhozás hozzájárulásával végezhetnek szénkutató vagy szénbányászati tevékenységet (80.688/1947. Ip. M.).

A bányatelkek törlésének kérelmezése.

Az iparügyi miniszter az egyik bányakapitányság felterjesztésére úgy döntött, hogy a bányatelkek törlése iránti kérelem benyújtására az állami bányavállalat csak abban az esetben jogosult, ha a törléshez a bányatekeltulajdonos államkincstár, illetve az államkincstárt képviselő iparügyi miniszter előzetes, külön meghatalmazást adott. Az ilyen meghatalmazás nélkül előterjesztett törlés iránti kérvény alapján a bányamértékilleték kivetése még ideiglenesen sem szüntethető meg (81.081/1947. Ip. M.).

A bányamértékilleték fizetésére kötelezettek.

Az iparügyi miniszter a közalapítványi ügyigazgatóság fellebbezésére hozott véghatározatában megállapította, hogy az adományozott bányatelkek után az 1920. évi XII. tc. 1. §-a szerint esedékes bányamértékilletéket a tényleges bányatekeltulajdonosra kell kivetni. Nem fogadható el az elsőfokon eljáró bányakapitányság azon érvelése, hogy a bányatelek átírása még nem történt meg. Ugyanis ennek az átírásnak az 1946. évi XIII. tc. 5. §-a szerint hivatalból kell megtörténnie s az esetleges hivatali késlekedés miatt a régi bányatulajdonos anyagilag felelőssé nem tehető a bányamértékilleték meg nem fizetése miatt (80.930/1947. Ip. M.).

152. szám.**Törvényjavaslat****az 1854. évi általános bányatörvény módosításáról
és kiegészítéséről.**

(Előzetes tárgyalás és jelentéstétel céljából kiadott az országgyűlés közgazdasági és közlekedésügyi bizottságának.)

I. A bányatörvényt kiegészítő és módosító rendelkezések.

1. §. Az 1854. évi általános bányatörvény 3. §-a a következő rendelkezésekkel egészített ki:

A fullerföld (bentonit) és a kaolin fenntartott ásványok.

A főbányahatóság határoz abban a kérdésben, hogy valamely természetes településben előforduló ásvány vagy más anyag a bányatörvény 3. §-a vagy a jelen § rendelkezése értelmében a fenntartott ásványok közé tartozik-e.

Az iparügyi miniszter, mint főbányahatóság, rendelettel minden olyan természetes településben előforduló ásványt vagy más anyagot, amelynek bányászata a nemzetgazdaság szempontjából jelentős, fenntartott ásvány-nya nyilváníthat.

2. §. A bányatörvény 17. §-ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az ingatlan tulajdonosának beleegyezése nélkül nem szabad kutatni:

a) lakóházakon vagy más épületeken belül;

b) zárt udvartereken;

c) bekerített házi- és gyümölcsös kertekben;

d) temetőekben;

e) az a)-d) alatt említett ingatlanok körül húsz méternél kisebb távolságban.

A bányahatóság a szándékolt kutatási mód, valamint a helyszíni viszonyok figyelembevételével az e) alatt megállapított védelmi körzetet csökkentheti és különösen indokolt esetben a kutatást a b) és c) alatt említett ingatlanokon is megengedheti.

3. §. A bányatörvény 131. §-ának b) pontja a következő rendelkezésekkel egészített ki:

Az adományozás jogot ad saját használatú erőátviteli vezetékek, szénlepárlók, egyéb szénipari és vegyi művek létesítésére.

4. §. A bányatörvény 133. §-ának első bekezdése az alábbi rendelkezéssel egészített ki:

A bányatörvény 133. §-ának első bekezdésében említett építési engedélyt az erre illetékes hatóság a bányahatósággal egyetértésben adja meg.

5. §. A bányatörvény 133. §-ának második bekezdése helyébe az alábbi rendelkezések lépnek :

A bányában nem emberi erő által hajtott gépeket, vagy a testi épséget veszélyeztető egyéb berendezést csak a bányahatóság előzetes engedélyével szabad létesíteni és üzembe helyezni. Evégből a bányavállalkozó a létesítmény tervrajzát és műszaki leírását köteles két példányban a bányahatóságnak bemutatni. A bányahatóság a bemutatástól számított tizenöt nap alatt a létesítmény felállítását eltilthatja vagy feltételekhez kötheti. A létesítmény elkészültét a bányahatóságnak be kell jelenteni és az üzembehelyezéshez engedélyt kell kérni.

6. §. A bányatörvénynek a közös bányaművelésről és a bányatársulatókról szóló hatodik fejezete (134—169. §.) hatályát veszti.

7. §. A bányatörvény 187. §-a a következő rendelkezésekkel egészítettik ki :

A bányauzemre vonatkozó jogszabályoknak, a balesetvédelmi és biztonsági rendszabályoknak, valamint az általános közigazgatási rendelkezéseknek megtartásáért a bányauzemvezető, távolléte esetében pedig helyettese felel.

Bányauzemvezető vagy helyettes üzemvezető csak olyan önjogú magyar állampolgár lehet, akinek hazai (honosított) bányamérnöki oklevele és legalább háromévi gyakorlata van. Indokolt esetben a bányahatóság bányamérnöki oklevél helyett elfogadhatja hosszabb üzemi gyakorlat és bányaiskolai vagy ennek megfelelő szakképesítés igazolását is.

A bányavállalkozó köteles a bányauzem vezetőjét és helyettesét megerősítés végett a bányahatóságnak bejelenteni. A bányahatóság köteles a megerősítést megtagadni, ha :

a) a jelen §-ban megszabott törvényes kellékek hiányoznak ;

b) a bejelentett személy olyan testi vagy szellemi fogyatékoságban szen-

ved, amely az üzem vezetésére alkalmatlanná teszi.

A bányahatóság a megerősítést megtagadhatja, ha :

a) a bejelentett személyt a bányahatóság a bányatörvény rendelkezéseinek áthágása miatt három ízben jogerősen megbüntette ;

b) a bejelentett személyt büntett vagy vétség miatt jogerősen elítélték.

A bányavállalkozó köteles az üzemvezetőre (helyettesére) vonatkozó minden olyan körülményt vagy változást a bányahatóságnak bejelenteni, ami megbízása szempontjából lényeges. A bányahatóság az üzemvezetőt (helyettesét) elmozdíthatja, ha az előző két bekezdésben felsorolt körülmények később következnek be, vagy a megerősítés után jutottak a hatóság tudomására. A bányahatóság az eljárás jogerős befejezéséig felfüggesztheti az üzemvezetőt (helyettesét), ha ellene büntett vagy vétség miatt bűnvádi eljárás indult.

8. §. A bányatörvény 198. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek :

Ha a bányavállalkozó földalatti művelettel valamely szomszédos bányaműveleteit, vagy szomszédos bányateleket, határköz, külmérték, segédvájás határát húsz méternél kisebb távolságra megközelíti, köteles a műveletet a szomszédos bánya irányában félbeszakítani és — helyszínrajz beküldésével — a bányahatóságnak jelentést tenni. A bányahatóság határozza meg azt a módot, amelyen a bányavállalkozó műveletét a szomszédos bánya irányában folytathatja.

Ha a szomszédos bányák között áttörésre kerül sor, vita esetében a határt a bányahatóság állapítja meg.

9. §. A bányatörvény 199. §-a hatályát veszti.

10. §. A bányatörvény 225. §-a helyébe a következő rendelkezés lép :

Bányaügyekben elsőfokon az illetékes bányakapitányság, másod- és

végző fokom, mint főbányahatóság, az iparügyi miniszter jár el.

A bányakapitányságok területi beosztását az iparügyi miniszter állapítja meg.

11. §. A bányatörvény 233. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

A bányatörvény alapján kiszabott pénzbírságot a bányahatósághoz kell befizetni. A bányahatóság a befolyt összeget — a bányamunkások szakszervezetének meghallgatása után — az érdekelt bányavállalat munkavállalóinak segélyezésére fordítja.

II. Vegyes és átmeneti rendelkezések.

12. §. A fullerföldre és kaolinra vonatkozóan az ingatlantulajdonost megillető jogok megszűnnek. Az ingatlantulajdonos és a vállalkozó között a fullerföld, illetőleg kaolin kutatására és kitermelésére vonatkozó szerződések hatálya azon a napon szűnik meg, amelyen a vállalkozó a zártkutatmányi bejelentését megteszi, illetőleg a felsorolt ásványok művelésére bányadományt nyer.

A jelen törvénnyel megszüntetett jogokért kártalanítás nem jár.

13. §. A jelen törvény hatálybalépésétől számított három hónap alatt a fullerföldet, illetőleg kaolint kutató vállalkozó a javára eddig szerződéssel biztosított kutatási területre zártkutatmányt jelenthet be. A bejelentésnek nem akadályja, ha a kérdéses területen harmadik személy javára korábbi zártkutatmány áll fenn. Ebben az esetben az új bejelentés csupán fullerföld vagy kaolin kutatására jogosít, a korábbi bejelentés hatálya pedig ezekre az ásványokra nem terjed ki.

A jelen törvény hatálybalépésétől számított egy év alatt a fullerföld vagy kaolintermelést folytató vállalkozó az általa eddig művelt területekre bányajogosítvány (külmérték vagy bányatelek) adományozását kérheti. Ha a vállalkozó kérelmét egy év alatt előterjeszti, részére a bányajogosítványt

pénzügyminiszterrel egyetértésben rendelettel szabályozza.

17. §. A jövedéki ásványok kutatására és bányaművelésére vonatkozó jogot — a jövedéki szempontok figyelembevételével — az iparügyi miniszter gyakorolja; e jog gyakorlásának

— az egyéb feltételek megléte esetén — meg kell adni. Idegen bányatelekben történő adományozás csak a fullerföld és kaolin művelésére jogosít.

14. §. Bányaművelés alatt álló vagy előreláthatólag bányaművelés alá kerülő területen építési engedélyt csak a bányahatóság meghallgatása után szabad kiadni. A bányahatóságot az illetékes építés- és közmunkaügyi igazgató hallgatja meg, akivel a bányahatóság ezeket a területeket közli.

15. §. A szénbányászat államosításáról szóló 1946 : XIII. tc. 7. §-ának (2) bekezdése akként módosul, hogy az abban említett döntőbíróság elnökből és négy tagból áll. A döntőbíróság elnökét az iparügyi miniszter, két tagját a Kúria tanácselnökei és ítélőbírái közül a Kúria elnöke, egy-egy tagját a Magyar Állami Szénbányák Részvénytársaság és az ellenérdekű fél jelöli ki.

Az előbbi bekezdésben említett döntőbíróság előtt az eljárást a Magyar Állami Szénbányák Részvénytársaság az 1946 : XIII. tc. 4. §-ának (2) bekezdése alá tartozó esetekben is kezdeményezheti.

A döntőbírósági eljárás részletes szabályait az iparügyi miniszter az igazságügyminiszterrel egyetértésben rendelettel állapítja meg.

16. §. A szénbányászat államosításáról szóló 1946 : XIII. tc. 6. §-a azzal a rendelkezéssel egészítették ki, hogy a Magyar Állami Szénbányák Részvénytársaság által a korábbi magánvállalatoktól átvett munkavállalók nyugdíjjárandóságának biztosítására fordított összeget és járulékait az említett § alapján folyósítandó kártalanításba be kell számítani.

Felhatalmaztatik az iparügyi miniszter, hogy az 1946 : XIII. tc. 9. §-ának (1) bekezdésével jóváhagyott 101.300/1945. Ip. M. számú rendelet 9. §-ában megjelölt jogügyletekből kifolyólag az állam és a volt szénbányavállalatok között felmerült vitás kérdések eldöntésének módját az igazságügy- és a

módját az iparügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben rendelettel szabályozza.

18. §. A jelen törvény az 1948. évi október hó 1. napján lép hatályba.

A jelen törvény végrehajtásáról az iparügyi miniszter gondoskodik.

Budapest, 1948. évi július hó 6. napján.

Indokolás

„az 1854. évi általános bányatörvény módosításáról és kiegészítéséről“ szóló törvényjavaslathoz.

A magyar bányajog történelmi rendszerét az abszolutizmus éveiben az osztrák 1854. évi általános bányatörvény váltotta fel. Az említett — közel százéves — törvény a bányajog egész területét felölelte s az akkori időnek megfelelő, korszerű kódexet alkotott.

Az alkotmányos élet helyreállása után összehívott országbírói értekezlet recipiálta az osztrák bányajogi rendszert, azonban egy lényeges módosítással: a szénbányászat jogát — amely az osztrák bányatörvény szerint mindenki számára megszerezhető volt — az akkori idők feudális felfogásának megfelelően az érintett terület földtulajdonosa javára tartotta fenn. Ezt követően számos kísérlet történt abban az irányban, hogy az idegen jogvidékről átültetett, csak szokásjogi hatállyal bíró bányajogi kódex helyett önálló, magyar törvény szabályozza a bányajog rendszerét. A kísérletek nem váltak valósággá, és pedig sajátosan azért nem, mert a földbirtokosi érdekek mindig megakadályozták azt, hogy a szén, amelynek bányászati és gazdasági jelentősége évről-évre nőtt, fenntartott ásványtá nyilváníttassék s ezáltal kikerüljön a földtulajdonos szabad rendelkezése alól.

A második világháborút követő nagy társadalmi átalakulás hozta meg ennek a helyzetnek a megváltozását: a nemzetgyűlés megalkotta az 1946: XIII. törvénycikket a szénbányászat államosításáról s ezzel a törvénnyel a földtulajdonosi szénjogokat megszüntette.

Már az államosítási törvény előkészítése során felmerült az 1854. évi általános bányatörvény módosításának gondolata, hogy a bányajogi kódex rendelkezései a megváltozott műszaki viszonyokkal és a szénbányászat államosítása folytán bekövetkezett helyzettel összhangba hozassanak, azonban az az álláspont alakult ki, hogy nem lenne célszerű a politikailag és nemzetgazdaságilag kiemelkedő fontosságú államosítási törvény tárgykörét ezzel az inkább igazgatási és szakkérdéseket érintő joganyaggal megterhelni s ezért az 1946: XIII. törvénycikk csak azt az utasítást tartalmazza, hogy az iparügyi miniszter az általános bányatörvény kiegészítése és módosítása tárgyában terjesszen önálló törvényjavaslatot a törvényhozás elé.

Ennek a meghagyásnak kíván eleget tenni a jelen törvényjavaslat, amely egyszersmind módot ad arra is, hogy átmeneti rendelkezései során a szénbányászat államosításáról szóló törvény kisebb módosítása is a törvényhozás elé bocsáttassék.

A törvényjavaslat részletes indokolása — a szakaszok sorrendjében — a következő:

ad 1. §. Az általános bányatörvény 1. §-a sorolja fel azokat az ásványokat és egyéb anyagokat, amelyek az u. n. »bányaúrjog« alá tartoznak s ehhez képest bányászatuk nem az illető földterület tulajdonosának szabad elhatározásától függ,

hanem azt a bányaközigazgatási jogosítványok elnyerése esetén bárki folytathatja. Az általános bányatörvény megalkotása óta eltelt idő alatt a műszaki fejlődés eredményeképpen több olyan ásvány és kőzet bányászata vált nemzetgazdaságilag szükségessé, amely annakidején az általános bányatörvény felsorolásában nem szerepelt. Így pl. az 1911 : VI. tc. a bányatörvény hatálya alá vonta a földgázát és az ozokelitet, az 1911 : VII. tc. pedig a káliumsókat. A jelen javaslat az általános bányatörvény rendelkezéseit kiterjeszti a fullerföldre, amely gazdasági jelentőségre azóta tett szert, hogy az olaj feldolgozásánál nélkülözhetetlen segédanyaggá vált, továbbá a kaolinra, amely a porcellángyártás alapanyaga. A fullerföld és a kaolin termelése során eddig szerzett tapasztalatok azt mutatták, hogy a földtulajdonosi beleegyezés szüksége komoly akadálya a gazdaságos termelésnek s ennek az akadálnak elhárítása érdekében szükséges az említett anyagok termelésének bányajogi szabályozása.

A javaslat 1. §-ának második bekezdése deklaratív jelleggel nyilatkoztatja ki azt a szokásjogi szabályt, hogy kétség esetén az iparügyi miniszter, mint legfőbb bányahatóság, dönti el a kérdést, hogy valamely ásvány a fenntartott ásványok körébe tartozik-e. Itt meg kell jegyezni azt, hogy a műszaki tudományok fejlődésével az egyes ásványok megítélése megváltozhat. Az általános bányatörvény 3. §-ának második bekezdése a bányaurjog alá vonja egyebek között a fémtartalmuk miatt használható ásványokat. Ennek ellenére hosszú ideig a magnéziumfém-tartalmazó magnezitet a bányajogi gyakorlat nem minősítette fenntartott ásvánnyá, mert az akkori technikai feltételek nem tették lehetővé az ásványból a fémtartalom kinyerését. Amint azonban a műszaki lehetőségek megjavultak, a bányajogi gyakorlat a magnezitet a fenntartott ásványok közé sorolta be.

Az 1. § harmadik bekezdése végül felhatalmazást ad az iparügyi miniszternek, hogy a műszaki haladás mindenkor állásához képest egyéb ásványokat vagy természetes településben előforduló anyagokat (kőzeteket) fenntartott ásvánnyá nyilváníthasson s ezzel a bányatörvény hatálya alá vonjon.

ad 2. §. A bányászati kutatás szabályait az általános bányatörvény második fejezete tartalmazza. Ezek szerint a kutatási engedély és a zártkutatómáni bejelentés alapján a kutatási jog egy meghatározott földterületre terjed ki. Ezen a területen belül azonban a törvény egyes ingatlanokat a kutatás alól kivessz. A kivett területeket a bányatörvény 17. §-a sorolja fel, amivel szemben a jelen javaslat annyiban tartalmaz módosítást, hogy megszünteti a dísz- és vadaskertek kivételezettségét, továbbá az eredetileg 20 bécsi ölben (kb. 40 m) megszabott védelmi kör sugarát 20 méterre szállítja le. Ezen felül a javaslat lehetővé teszi, hogy a bányahatóság külön engedélye alapján a védelmi körzet tovább is csökkenthető legyen, úgyszintén hogy udvarokban és bekerített kertekben is folytatható legyen bányászati kutatás. A korszerű — mélyfúrással történő — kutatási módok u. i. lehetővé teszik azt, hogy a külszín lényeges sérelme nélkül, akár közvetlenül egy épület fala mellett nagy mélységre lehatoló kutatást végezzenek.

ad 3. §. Az általános bányatörvény most kiegészíteni szándékolt rendelkezése felsorolja azokat az ú. n. melléküzemeket, amelyek létesítésére és folytatására — a bányarendészeti szabályok megtartásával — a bányavállalkozó az adományozás tényével jogot nyer. A bányatörvény megalkotása óta eltelt idő tette szükségessé, hogy a korszerű bányaberendezéshez hozzátartozó segédeszközök létesítésére és üzemben tartására a bányatörvény lehetőséget adjon.

ad 4. §. A bányatörvény 133. §-a szerint a bányavállalkozó a bányához tartozó külszíni építkezésekre a »politikai hatóságtól« (mai szóhasználattal: az általános elsőfokú közigazgatási hatóságtól) köteles engedélyt kérni. A javaslat annak érdekében, hogy az építési engedélyek kiadásánál a bányaműszaki szempontok

kellően érvényre jussanak, az engedélyhez a bányahatóság hozzájárulását is megkívánja.

ad 5. §. Az általános bányatörvény 133. §-ának második bekezdésében foglalt szabály szerint a felszín alatt létesített gépeket a bányavállalkozó köteles a bányahatóságnak bejelenteni. A törvény csak utólagos bejelentést kívánt meg, ami azzal a hátránnyal járt, hogy a bányahatóság esetleges kifogásai esetén a már üzembe helyezett berendezést le kellett állítani, átalakítani stb. Ennek kiküszöbölésére a javaslat az előzetes bemutatást teszi kötelezővé s annak érdekében, hogy ez a szabály a bányauzemek működésében ne okozzon bürokratikus fennakadást, a bejelentéstől számított tizenöt napos határidőt szab a bányahatóságnak s ha ez idő alatt a hatóság nem nyilatkozik, a bányavállalkozó a berendezést üzembe helyezheti.

ad 6. §. A történelmi Magyarország területén az elmúlt évszázadokban nagy szerepe volt a bányatársulatoknak. A kamerális bányáktól eltekintve úgyszólván teljesen a bányatársulatok kezén volt az erdélyi és felvidéki bányák egész vagyona.

A múlt század második felében rohamosan meginduló gazdasági és műszaki fejlődés ezt a régi szervezeti formát kiszorította: a kapitalisztikus gazdasági rendben a bányászat csak megfelelő tőkekoncentráció biztosításával volt gazdaságos s a régi bányatársulatok sorra idegenítették el bányáikat. Ennek a folyamatnak eredménye az lett, hogy a mai Magyarország területén ma már egy bányatársulat sincsen.

A javaslat 6. §-a a bányatársulatokra vonatkozó szabályok hatálytalanságát, amely az életviszonyok megváltozása folytán szokásjogilag már amúgy is bekövetkezett, tételesen is kimondja. Ez a rendelkezés természetesen nem szegi útját egy olyan esetleges fejlődésnek, amely a kistőkék koncentrálásával és a termelésben résztvevők összefogásával kívánná a bányaművelést lehetővé tenni. Erre az esetre a korszerű kívánásoknak megfelelő szövetségi forma lenne alkalmas.

ad 7. §. Rendkívüli fontosságú rendelkezést tartalmaz a javaslat 7 §-a, amely törvényes formában fejezi ki azt a bányaközigazgatási gyakorlatban már kialakult szabályt, hogy minden bányauzem élén felelős üzemvezetőnek kell állnia, aki e minőségében a hatóság megerősítésére szorul.

Műszaki, nemzetgazdasági és balesetvédelmi szempontok egyként azt tennék kívánatosná, hogy a felelős üzemvezető bányamérnöki oklevéllel rendelkezzen. A javaslat azonban kénytelen volt számot vetni azzal a sajnálatos adottsággal, hogy a jelenlegi viszonyok között nem áll rendelkezésre megfelelő számú okleveles bányamérnök és ezért lehetővé teszi hosszabb üzemi gyakorlattal és bányaiskolai vagy ennek megfelelő szakképesítéssel rendelkező személyek üzemvezetői megbízását.

A bányahatóság esetleges önkényes eljárása ellen nyújt biztosítékot az a rendelkezés, amely kizáró (taxatív) felsorolással határozza meg azokat a körülményeket, amelyek fennforgása esetén a bányahatóság a megerősítést köteles megtagadni, illetőleg megtagadhatja, továbbá, amelyek alapján a már megadott megerősítést visszavonhatja.

A továbbiakban lehetőséget ad a javaslat arra, hogy a bányahatóság a büntető eljárás alá vont üzemvezetőt az eljárás befejezéséig felfüggeszthesse. Ennek a rendelkezésnek elsősorban abban az esetben van jelentősége, ha az üzemvezető ellen bányaszerencsétlenséggel kapcsolatban indult eljárás és a bányahatóság a munkavállaló életének és testi épségének megóvása szempontjából aggályosnak tartja az üzemvezető további működését.

ad 8. §. A jelenlegi bányajog a szomszédos bányák közötti földalatti áttörést

csak annyiban szabályozza, hogy a szomszédos bányavállalkozók kötelességévé teszi az áttörésnél a közös határ kijelölését, határvita esetén pedig a bányahatóság közbenjöttét írja elő. Ez a szabályozás biztonsági szempontból nem kielégítő; a szomszéd bányák között az áttörés rendkívül veszélyes, különösen akkor, ha az egyik bánya nem áll művelés alatt. Ilyen esetben az áttörés helyén mérgező gáz vagy víz törhet be s ennek elkerülése érdekében szükséges a bányahatóság előzetes engedélyében megszabott óvatossági rendszabályok megtartása. A hatóságnak u. i. rendelkezésére állanak a szomszédos — akár felhagyott — bányák térképei s ezért meg tudja szabni a szükséges elővigyázatossági intézkedéseket.

ad 9. §. Az áttörésekre vonatkozó s az előzőekben indokolt új rendelkezés feleslegessé teszi az általános bányatörvény 199. §-át, amely nyílt áttörésekre a bányamegyei statutumok alkalmazását írta elő. (Megjegyzendő, hogy ilyen bányamegyei szabályzatok a mai Magyarország területén nincsenek is hatályban.)

ad 10. §. A javaslat az 1854. évi ideiglenes közjogi helyzetnek megfelelő hatósági fokozatokat (bányakapitányság, koronaországi főbányahatóság, birodalmi pénzügyminisztérium) a jelenlegi közjogi és közigazgatási szervezetnek megfelelően hatóságokkal helyettesíti. Ehhez képest a bányaközigazgatási ügyekben elsőfokon a bányakapitányságok járnak el, másodfokon pedig az iparügyi miniszter, akire az 1935: VII. tc. értelmében a korábban a pénzügyminiszter által gyakorolt főbányahatósági jogkör átszállott.

ad 11. §. A bányaugyekben kiszabott pénzbírságok hovafordítása felől rendelkező 233. §. helyébe szánt rendelkezés azt célozza, hogy a munkásjóléti célokra fordítandó büntetéspénzek felhasználása tekintetében a bányamunkás szakszervezet véleményét nyilváníthassa.

ad 12. §. Az eddig ismertetett módosító és kiegészítő rendelkezések a bányatörvény egyes szakaszainak rendszerében követték egymást, a vegyes és átmeneti rendelkezések sorát a 12. §. nyitja meg. Ez a § az eddig földtulajdonosi engedély alapján folyt fullerföld és kaolinbányászat tekintetében bekövetkező változás következményeit vonja le, amennyiben a vállalkozó és a földtulajdonos között megkötött magánjogi megállapodásokat azzal a nappal megszünteti, amelyen a vállalkozó az új szabályozásnak megfelelő bányajogosítványt, illetve zártkutatómáni jogot megszerzi.

A földtulajdonosi jogok megszüntetése fejében a javaslat — a szénbányászat államosításának példájára — kártalanítást nem állapít meg.

ad 13. §. Ugyancsak a fullerföld- és kaolinbányászat tekintetében bekövetkező átmeneti állapot teszi szükségessé a 13. § rendelkezését is, amely előjogot biztosít az eddigi vállalkozónak, hogy a művelés alatt álló bánya további üzemeltetéséhez szükséges jogosítványokat megszerezhesse. Ezzel kapcsolatban rendezni kellett azt az esetet is, amelyben a fullerföld-, illetve kaolinbányászat már korábban adományozott idegen bányatulajdonosok között történnék. Ilyen esetben a javaslat lehetővé teszi, hogy a vállalkozó csak fullerföldre, illetve kaolinra szerezzen bányajogosítványt, a korábbi bányatulajdonos sérelme nélkül. Ennek műszaki lehetősége fennáll.

ad 14. §. A bányaműveléssel kapcsolatban a gyakorlatban észlelt hiányosságon kíván változtatni a javaslat 14. §-a. A bányaművelés következtében ugyanis gyakorta a külszíni felület szerkezeti egysége is megbomlik s a talaj elmozdulása következtében a földfelszínen süppedések, elmozdulások következnek be. Olyan esetben, amikor a bányaművelés lakott terület közelében, vagy éppen lakott terület alatt folyik, az ilyen változások következtében könnyen bekövetkezhetnek a felszíni épületek megrongálódása, sőt összeomlása is. A javaslat rendelkezése szerint a bányaművelés alatt álló területeket a bányahatóság az építésügyi ható-

sággal közli s ezen a területen építési engedély csak a bányahatóság meghallgatása után adható ki. Ez módot ad arra, hogy a bányahatóság a fent vázolt veszélyekre az építésügyi hatóság figyelmét felhívhassa, megakadályozza az említett területek beépítését és a lakott területek további fejlődését megfelelő, veszélytelen irányba terelje.

ad 15. §. A szénbányászat államosításáról szóló törvény olyan vállalatoknál, amelyek a szénbányászaton felül egyéb, államosítás alá nem eső tevékenységet is folytattak, a vállalat vagyontárgyainak szétválasztását rendelte el és gondoskodott arról, hogy a szétválasztás tekintetében felmerült viták eldöntésére pártatlan döntőbírótság szerveztessék. Az államosítási törvény végrehajtása során szerzett tapasztalatok azt mutatták, hogy az állami és a korábbi magánérdekeltség részéről érdekeltek egybehangzó megállapítása szerint a felmerülő kérdések nem műszaki, hanem elsősorban jogi természetűek s így a szénbányászati törvény rendelkezése, amely az elnöki helyet az illető szakkérdés törvényszéki szakértője számára tartotta fenn, a gyakorlatban nem vihető keresztül. Ezért a javaslat — a vegyes rendelkezések során — a szénbányászati döntőbírótság szerkezetét megváltoztatja, az elnök kijelölését az iparügyi miniszterre bízva s a bíróságban az érdekeltek mellett két bírói tagnak is helyet biztosít.

ad 16. §. A Magyar Állami Szénbányák Rt. a korábbi szénbányavállalatoktól jelentős számú olyan munkavállalót vett át, akiknek szolgálatukhoz mérten hosszabb-rövidebb, a nyugdíjba beszámítható szolgálati ideje volt. Ezek az alkalmazottak a magánvállalati elismert nyugdíjpénztárak tagjai voltak, azonban az ide befizetett járuléktartalék a háború folyamán túlnyomórészt megsemmisült, viszont a magánvállalatok nincsenek abban a helyzetben, hogy saját eszközeikből a járuléktartalék megfelelő kiegészítéséről gondoskodhassanak. A szükséges fedezetet tehát a Magyar Állami Szénbányák Rt.-nak kell rendelkezésére bocsátani, tekintettel azonban arra, hogy a teljesítés tulajdonképpen a magánvállalatok helyett történik, a javaslat gondoskodik arról, hogy ez a kártalanítás terhére folyósított előlegnek tekintessék.

Ugyancsak az államosítási törvény végrehajtásával kapcsolatos a javaslat 16. §-ának második bekezdése is. A szénbányavállalatok átvételével kapcsolatban kiadott 101.300/1945. Ip. M. számú rendelet részletesen szabályozza az ú. n. folyó jogügyletek kérdését harmadik személyekkel szemben, és pedig olyan módon, hogy a folyamatban levő ügyletekbe az állam részére belépési lehetőséget biztosított. Ennek a jognak gyakorlása során az állam és a volt szénbányavállalatok között rendkívül bonyolult elszámolási viszonyok keletkeztek, amelynek rendezése kívánatosnak mutatkozik. Mivel pedig az ismertetett rendelkezést a törvényhozás az államosítási törvényben jóváhagyta, módosításához is törvényhozási felhatalmazás szükséges.

ad 17. §. A javaslat 17. §-a a bányászat egységes irányítása érdekében a jövedéki ásványok kutatását és bányaművelését is az iparügyi miniszter ügykörébe utalja, gondoskodik azonban arról, hogy ez a jövedéki szempontok figyelembevételével történjék.

ad 18. §. A hatálybalépésre és végrehajtásra vonatkozó rendelkezések indoklásra nem szorulnak.

Budapest, 1948. évi július hó 6. napján.

*Szakasits Árpád s. k.,
az iparügyi miniszteri teendők ellátásával
megbízott miniszterelnökhelyettes.*

IPARÜGYI MINISZTER.

Másolat.

20.515/1948.szám.
I.Főosztály.706
1948.

A l a p i t ó l e v é l .

I. Általános rendelkezések.

A Magyar Köztársaság kormánya a nemzeti vállalatról szóló 1948.XXV.tc. /:Nvt:/ 8.§.-a alapján az 1948.évi október hó 22.napján 59./1948.szám alatt hozott minisztertanácsi határozatban

Ózdi Szénbányák nv.

cég alatt nemzeti vállalat alapítását határozta el.

1. A nemzeti vállalat székhelye: Ózd,
2. A vállalat tárgya: az 1946 : XIII.tc.alapján az államnak fenntartott körben szénbányászat, szénkutatás, szén- és széntermékek értékesítése, valamint melléküzemek üzemen tartása.
3. A vállalat tartama: határozatlan idő,
4. A vállalat tekintetében az iparügyi miniszter illetékes.

II. Cégjegyzés.

A vállalat cégjegyzése akként történik, hogy a vállalat irt, nyomott, vagy nyomtatott cégszövege alá

- a., az igazgató - ebbeli minőségének feltüntetésével - névaláírását írja,
- b., a vállalat két cégjegyzésre jogosult munkavállalója együttesen névaláírását írja.

A vállalat cégjegyzési joga megilleti az igazgatót, valamint azokat a munka vállalókat, akiket az igazgató a szénbányászati ipari igazgatóság jóváhagyásával a cégjegyzésre feljogosít.

III. Ügyletek jóváhagyása.

A szénbányászati ipari igazgatóság jóváhagyása szükséges:

- a./ minden jogügylet érvényességéhez, ha a jogügylet tárgyának az értéke a 100.000 forintot, visszatérő szolgáltatás esetében pedig az egy naptári éven belül esedékes szolgáltatás értéke az 50.000 forintot meghaladja,
- b./ a vállalat ügyvitelének keretén kívül eső jogügylet érvényességéhez, ha az ügylet tárgyának értéke a./ alatti megkülönböztetés szerint az 50.000, illetve az 25.000 forintot meghaladja.

Az alapítólevél jelen rendelkezései nem érintik azoknak az intézkedéseknek körét, amelyek a 7210/1948.korm.számú rendelet 3 és 4.§-a értelmében a kormány vagy az iparügyi miniszter elhatározására vannak fenntartva.

IV. Felszámolás.

A vállalat felszámolásának a Nvt.15.§-ának /1/ bekezdés 5.pontja értelmében a kormány határozata alapján van helye. A felszámolás tekintetében a Nvt 26-32 §.-ai az irányadók.

V. Üzleti év.

A vállalat üzleti éve a naptári évvel egyező. A vállalat első üzleti éve a bejegyzéstől az 1949.évi december hó 31. napjáig tart.

Budapest 1948.október hó 25.napján.

P.H.

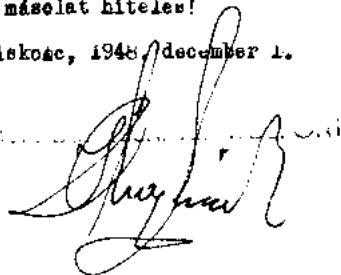
Kossa István s.k.

A hivatalos másolat hitelűl:
Korompai s.k.
irodavezető.

iparügyi miniszter.

A másolat hiteles!

Miskóc, 1948. december 1.

IPARÜGYI MINISZTER.

20-515/1948. szám.
I.foó.

Alapítólevél.

I. Általános rendelkezések.

A magyar köztársaság kormánya a nemzeti vállalatról szóló 1948:XXV.tc. /Nvt/ 8.§-a alapján az 1948. évi október hó 22. napján 59/1948. szám alatt hozott minisztériumi határozatban

Diósgyőri szénbányák nv.
eég alatt nemzeti vállalat alapítását határozta el.

1. A Nemzeti Vállalat székhelye: Diósgyőr.
2. A vállalat tárgya; az 1946. XIII.tc. alapján az államnak fenntartott körben szénbányászat, szénkutatás, szén-és széntermékek értékesítése, valamint melléküzemek üzemeltetése.
3. a vállalat tartama; határozatlan idő,
4. a vállalat tekintetében az iparügyi miniszter illetékes.

II. Cégjegyzés.

A vállalat cégjegyzése akként történik, hogy a vállalat irt, nyomott vagy nyomtatott cégszövege alá

- a/ az igazgató - ebbeli minőségének feltüntetésével - névalírást írja,
- b/ a vállalat két cégjegyzésre jogosult munkavállalója együttesen névalírást írja.

A vállalat cégjegyzési joga megilleti az igazgatót, valamint azokat a munkavállalókat, akiket az igazgató a szénbányászati ipari igazgatóság jóváhagyásával a cégjegyzésre feljogosít.

III. Ügyletek jóváhagyása.

A szénbányászati ipari igazgatóság jóváhagyása szükséges:

- a/ minden jogügylet érvényességéhez, ha a jogügylet tárgyának értéke a 100.000 forintot, visszatérő szolgáltatás esetében pedig az egy naptári éven belüli esedékes szolgáltatás értéke az 50.000.- forintot meghaladja,
- b/ a vállalat ügyvitelének keretén kívüli eső jogügylet érvényességéhez, ha az ügylet tárgyának értéke az a/ alatti megkülönböztetés szerint az 50.000.000 illetve 25.000 forintot meghaladja.

Az alapítólevél jelen rendelkezései nem érintik azoknak az intézkedéseknek körét, amelyek a 7.210/1948.Korm.számú rendelet 3. és 4.§-a értelmében a kormány vagy az iparügyi miniszter elhatározására vannak fenntartva.

IV. Felozamolás.

A Vállalat felezésének a Nvt. 15.§-ának /1/ bekezdés 5. pontja értelmében a kormány határozata alapján van helye. A felezés tekintetében a Nvt. 26-32.§.-ai az irányadók.

V. Üzleti év.

A vállalat üzleti éve a naptári évet egyez. A vállalat első üzleti éve a bejegyzéstől az 1949. évi december hó 31. napjáig tart.

Budapest, 1948. évi október hó 25. napján.

A hivatalos másolat hitelesül: Kossa István sk.
iparügyi miniszter.

Kerecsény sk.
irodavezető. P.H.

613/1948.szám.

Hogy ezen alapítólevél a reá vonatkozó Diósgyőri Szénbányák nv. céggel együtt a miskolci törvényszék, mint cégbíróságnál a nemzeti vállalatokról vezetett 76.801. számú cégjegyzékbe bejegyeztetett, - hivatalosan bizonyított.

Miskolc, 1948. évi október hó 26. napján.

Martonyi József sk.
cégjegyzékvezető.

P.H.

A másolat hiteles!

Miskolc, 1948. december 1.

BORSODALYI

A l a p i t ó l e v é l .

I. Általános rendelkezések.

A magyar Köztársaság Kormánya a nemzeti vállalatról szóló 1948:XXV. to. /:Nyt. :/ 8. §-a alapján az 1948. évi október hó 22. napján 59/1948. szám alatt hozott minisztertanácsi határozatban

Sajómelléki Szénbányák nv.

cég alatt nemzeti vállalat alapítását határozta el.

1. A nemzeti vállalat székhelye: Sajószentpéter,
2. A vállalat tárgya: az 1946: XIII. tc. alapján az államnak fenntartott körben szénbányászat, szénkutatás, szén- és széntermékek értékesítése, valamint melléküzemek üzemben-tartása,
3. a vállalat tartama: határozatlan idő,
4. a vállalat tekintetében az iparügyi miniszter illetékes.

II. Cégjegyzés.

A vállalat cégjegyzése akként történik, hogy a vállalat irt, nyomott vagy nyomtatott cégszövege alá

- a/ az igazgató - ebbeli minőségének feltüntetésével - névaláírását írja,
- b/ a vállalat két cégjegyzésre jogosult munkavállalója együttesen névaláírását írja.

A vállalat cégjegyzési joga megilleti az igazgatót, valamint azokat a munkavállalókat, akiket az igazgató a szénbányászati ipari igazgatóság jóváhagyásával a cégjegyzésre feljogosít.

III. Gyűletek jóváhagyása.

A szénbányászati ipari igazgatóság jóváhagyása szükséges:

- a/ minden jogügylet érvényességéhez, ha a jogügylet tárgyának értéke az 100.000.- forintot, visszatérő szolgáltatás esetében pedig az egy naptári éven belül esedékes szolgáltatás értéke a

50.000.- forintot meghaladja,
b/ a vállalat ügyvitelének keretén kívül eső jogügylet érvényességéhez, ha az ügylet tárgyának értéke az a/ alatti megkülönböztetés szerint a 50.000.-, illetve 25.000.- forintot meghaladja.

Az alapítólevél jelen rendelkezései nem érintik azoknak az intézkedéseknek körét, amelyek a 7.210/1948. Korm.számú rendelet 3. és 4.§-i értelmében a Kormány vagy az iparügyi miniszter elhatározására vannak fenntartva.

IV. felszámolás.

A vállalat felszámolásának a Nvt. 15.§-ának /1/ bekezdés 5. pontja értelmében a Kormány határozata alapján van helye. A felszámolás tekintetében a Nvt. 26-32.§-ai az irányadók.

V. üzleti év.

A vállalat üzleti éve a naptári évvel egyezű. A vállalat első üzleti éve a bejegyzéstől az 1949. évi december hó 31. napjáig tart.

Budapest, 1948. évi október hó 25. napján.

Kossa István s.k.
iparügyi miniszter.

A hivatalos másolat hiteléről:

olvashatatlan aláírás s.k. P.H.
irodavezető.

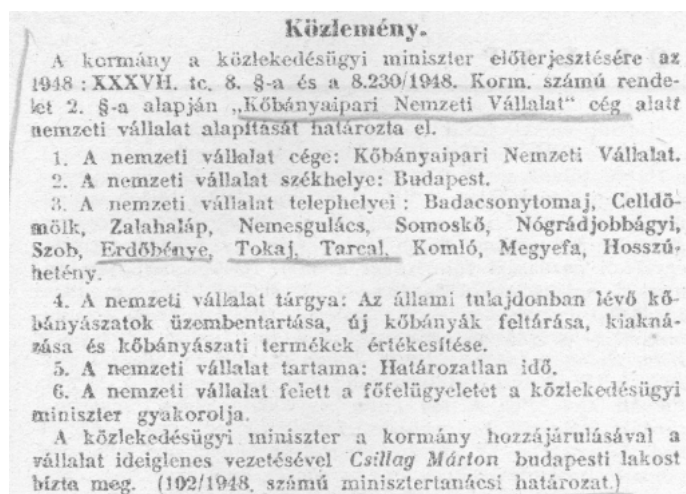
Fenti másolat a Magyar Iparügyi Miniszterium által kiadott hivatalos másolattal mindenben megegyezik.

Sajószentpéter, 1948. november 19.

ÁLLAMTITKARSÁG
KÖZLETTETÉSI
OSZTÁLY
BÜRKÖS I: 5

19.

20.

27200/1949. (IV. 23.) IpM rendelet

az iparfelügyeleti szolgálat megszüntetése tárgyában

(Közigazgatási rendszám: 9109.)

A 9109-(37)-1550/1949. Korm. rendelet 2. §-ának (4) bekezdésében és 7. §-ának (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján az építés- és közmunkaügyi, a földművelésügyi, a népjóléti és a pénzügyminiszterrel, valamint a Gazdasági Főtanács főtítkárával egyetértve a következőket rendelem:

1. § Az iparfelügyeleti szolgálat megszüntetéséről, továbbá az ipari egészségvédelmi és balesetelhárítási, a munkaügyi felügyeleti, valamint a kazánvizsgálati szolgálat el-látásáról szóló 9109-(37)-1550/1949. Korm. rendelet az 1949. évi május hó 1. napján lép hatályba.

2. § Az iparfelügyelők a sűrített, cseppfolyósított, nyomás alatt oldott vagy mérgező gázok tárolására szolgáló helyhez nem kötött tartályok (palackok) vizsgálatával (23900/1944. IpM rendelet, Budapesti Közlöny 123. szám) kapcsolatos tennivalóit - újabb rendelkezésig - az Energiagazdálkodási Részvénytársaság (EGART) és ennek kerületi kazánvizsgáló biztosai látják el.

3. § Az iparfelügyelőknek az ipari egészségvédelem és balesetelhárítás, a munkaügyi felügyelet, a kazánvizsgálat és a gázpalackvizsgálat (2. §) körébe nem tartozó feladait - újabb rendelkezésig - az illetékes ipari igazgatóság látja el.

4. § A jelen rendelet az 1949. évi május hó 1. napján lép hatályba.

**A magyar köztársaság kormányának
4.147/1949. (146) Korm. számú rendelete
Földtani és Bányászati Kutatási Központ létesítése,
a 3.600/1949. (86) Korm. számú rendelet módosítása
tárgyában.**

(Közigazgatási rendszám: 9.050.)

A magyar köztársaság kormánya az 1946. XVI. tc. 1. §-ában foglalt és legutóbb az 1949. évi 17. törvény 1. §-ával meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A földtan és a bányászat terén a tudományos és gyakorlati kutatás fokozására, tervszerűségének biztosítására és összehangolására Földtani és Bányászati Kutatási Központot (a továbbiakban: Központ) kell létesíteni.

2. §.

(1) A Központ a nehézipari miniszter főfelügyelete és a Magyar Tudományos Tanács tudományos irányítása alatt áll.

(2) A Központ élén az elnök áll; helyettese a főtitkár. Az elnököt az állami rendszerű IV. fizetési osztályba, a főtitkárt az állami rendszerű V. fizetési osztályba a köztársaság elnöke nevezi ki a nehézipari miniszternek a Magyar Tudományos Tanáccsal egyetértve tett előterjesztése.

(3) A Központ személyzete szolgáltatásra berendelt közszolgálati alkalmazottakból, a 11.090/1948. (243) Korm. számú rendelet alapján szolgáltatásra átrendelt alkalmazottakból és szerződéses alkalmazottakból áll.

(4) A Központ működésével kapcsolatos személyi és dologi kiadások fedezéséről a nehézipari minisztérium költségvetésében kell gondoskodni.

3. §.

(1) A Központ feladata az 1. §-ban említett célok elérését biztosító lényekedések keretében különösen az ásványi nyersanyagok felkutatását és feltárását célzó tevékenység irányítása. Szervei: a Földtani Intézet, a Geofizikai Intézet, valamint a

bányászati kutatással és mélyfúrással kapcsolatos vállalati jellegű tevékenységek elvégzésére szervezendő nemzeti vállalat.

(2) Az ipari kutatás szervezéséről szóló 3.600/1949. (86) Korm. számú rendelet 2. §-a (1) bekezdésének az a rendelkezése, amely a Földtani Intézetet és a Geofizikai Intézetet ipari kutatási szervvé nyilvánította, hatályát veszti.

4. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba. Végrehajtásáról a nehézipari miniszter gondoskodik.

Budapest, 1949. évi július hó 8-án.

Rákosi Mátyás s. k.
miniszterelnökhelyettes.

**A nehézipari miniszter
4.730/1949. (243) eln. Nip. M. számú rendelete
a bányakapitányságok megszüntetéséről.
(Közigazgatási rendszám: 9.510.)**

1. §.

(1) A bányakapitányságok megszűnnek.

(2) Mindazokban az ügyekben, amelyeket jogszabály a bányakapitányságok hatáskörébe utalt, a nehézipari miniszter (bányászati főosztály), illetőleg a nehézipari minisztérium vidéki bányarendészeti kirendeltségei járnak el.

Budapest, 1949. évi november hó 11-én.

Zsofjyecz Mihály s. k.
nehézipari miniszter.

OROSZORSZÁG TÁRSASÁG-ÉRTÉKESÍTŐ INTÉZET

МОНАХИ, УЛ. ПЕРВЫЙ САНДОРЪ 14.

РАСЧЕТЪ НА ПЕРВЫЙ ВЪЗРАСТЪ

1904-1905 г.

*Министръ-председателъ
Губернаторъ
Мискевъ*

А) ... (partially illegible) ...

Т. Ц и м 1

... (partially illegible) ...

... (partially illegible) ...

... (partially illegible) ...

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...

... (partially illegible) ...

Az előadottakra tekintettel kívánatos és szükséges tehát, hogy a vállalatok is a baleset okát az előbbieken között megfontolás alapján jelöljék meg. A megjelölés tárgyilagos legyen, amire módot nyújt az a körülmény, hogy a vállalat illetékes szerve által minden balesetet - annak megtörténte után azonnal - a helyszínen tüzetesen és tárgyilagosan kivizsgálhat.

Végül az Intézet ismét felhívja t.Cim figyelmét a 88.500/1949.N.M. számú rendeletben foglaltakra, amelyek szerint csak a halálos baleseteket és ezen felül azokat az eseteket kell szabályszerűen bejelenteni, amelyek 3 napot meghaladó munkameggazítással járnak. Ennek a rendelkezésnek szigorú betartása különböző okoknál fogva - de a statisztika összehasonlíthatóságának és megbízhatóságának emelése érdekében is - szükséges és fontos. Az említett rendelet 2.§-a szerint azonban a munkáltató az üzemi balesetekről nyilvántartást is köteles felfektetni és vezetni, amelybe az összes balesetet, tehát a fentieknél kevésbé súlyos eseteket is be kell jegyezni.

Budapest, 1949. december hó

Az Országos Társadalombiztosító
Intézet Balesetelhárítási Osztálya.

BANYARENDSZETI FELÜGYELŐSÉG	
MUNKAVÉDELMI OSZTÁLY	
ÉRTÉK: 1949. 12. 28	
<i>[Handwritten signature]</i>	

MINISZTERI MINISZTERI HÍRŐ.
VI. Főosztály,
Rányrendészeti Osztály.
Előadó: Tolnai Gábor o. vez.

Tárgy: Üzemzavarok, balesetek je-
lentése.

Hiv.szám: Sz.-45/1950.

302.366/VI.-1950.szám.

Dorogi Széntányak Nemzeti Vállalat
D. O. R. O. G. .

Fenti tárgyban hozzám intézett kérdésére a következőket közlöm:

A 243/VI. számú körlevélben lefektetett üzemzavar bejelentési kötele-
zettség a következőképpen értendő:

Nem tekintendő üzemzavarnak valamely üzem vagy vállalat természetes
termelés ingadozása. Erről jelentést tenni nem is kell. Üzemzavarról
jelentést tenni csak abban az esetben köteles az üzem vagy vállalat,
ha a körlevélben jelzett 3 vagonos termeléskiesést valamilyen előre
nem látható esemény váltotta ki: Pl. motorelégés, eml.s, tűz, viho-
térés, sujtólégröbbsbanás stb. Üzemzavarnak tekinthető még az is, ha va-
lamely ekből a rányüzem villamisáram szolgáltatása hosszabb ideig
megszakad és emiatt a termelésben a fent megjelölt mértékű kiesés ma-
tatozik.

Az üzemzavar bejelentésének kérdését természetesen bizonyos fokú ru-
galmassággal kell kezelni az üzemeknek és a nemzeti vállalatoknak és
mindenkor megfelelő híralat tárgyává kell tenni azt, hogy valamely
üzemzavar olyan jelentőségű-e, hogy az bejelentést érdemel. Abban az
esetben, ha az üzemzavar rövid időn belül elháríthatónak látszik és
a termeléskiesés csupán egy harmadban, vagy egy 24 órán keresztül
áll elő, a bejelentést nem kell eszközölni.

Egyes nemzeti vállalatok a körlevél megjelenése óta túlfuzgóságból
a jelentéseket több helyre is megküldik, illetőleg megtáviratozzák
vagy megtelefonálják és utólag még írásban is jelentik. A körlevél-
nek ilyen értelmi értelmezése helytelen és sok fölösleges munkát von
maga után. Ezért felhívom a nemzeti vállalatok és üzemek figyelmét,
hogy a jövőben az üzemzavarokat csak egyszer géptávíron, távíron vagy
telefonon jelentsék a körlevélben megadott címre és a további jelen-
téseket szüntessék be.

Budapest, 1950. évi január hó 31-én.

A miniszter rendeletéből: Tolnai Gábor s.k. osztályvezető.

A kiadmány hitelével:

Levél
: Révész Imre:
irodavezető.

NEHÉZIPARI MINISZTER
BUDAPEST, V. SZABADSÁG TÉR 58.
TELEFON: 122-578. Tárgy J.-u. 25.
122-578.

Előadó: Kondó, István
204.700/VI/1950. szám.

Bányarendészeti Felügyelőség,
Kiskölc.

Tárgy: Rendelet a balesetek vizsgálataira.

Hiv. szám: .....

Melléklet: 2 drb.

K Ü R R E N D E L E T .

A hozzászólásokból megállapítottam, hogy az egyes bányarendészeti felügyelőségek a bányá- és kohászati előforduló balesetek vizsgálatánál különböző szempontok szerint járnak el, azaz különböző eljárást követnek.

A balesetek megelőzése céljából szükséges bányarendészeti és balesetelhárítási intézkedések megtétele végett feltétlenül szükséges a megtörtént balesetek gondos, oknyomó és a balesetek összes körülményeire kiterjedő megvizsgálása.

Ezért az egységes eljárás biztosítása végett a bányá- és kohászati előforduló balesetek vizsgálatára vonatkozóan a következőket rendeltem el:

1./ A halálos és életveszélyes balesetek ügyében a vizsgálatot haladéktalanul meg kell tartani. Tűréshatár kell arra, hogy a bányarendészeti felügyelőség kiküldöttje a baleset után lehetőleg azonnal a helyszínre érjen és a baleset színhelyét még a baleset megtörténtének állapotában vizsgálja meg. Csak így lehet tudós a baleset összes körülményeire és ennek alapján a felelősség kérdésében meggyújtató megállapítást tenni.

2./ A súlyos, de előreláthatólag munka- és keresésképeségükben csökkenéssel járó baleseteket soronkívül kell megvizsgálni, hogy így a sérült balesetkártalanítása, illetőleg az 1927. évi XII. tc. szerinti eljárás megindítása késedelmet ne szenvedjen.

3./ Oly baleseteket, amelyek bár munka- és keresésképeség csökkenést nem okoztak, de amelyek az eset körülményeinél fogva bányarendészeti szempontból különös figyelmet érdemelnek /COH₄, CO, CO₂, omlás, bányatűz, vízbetörés, robbantás stb./ helyszíni szemle alapján kell megvizsgálni, hogy így a munkahely viszonyainak pontos megállapításával és figyelembevételével a biztonság és balesetelhárítás céljából szükséges bányarendészeti intézkedések a körülmények megfelelően legyenek megtéve.

Az 1./ és 2./ alatti balesetek vizsgálata alkalmával az u.n. balesetkártalanítási jegyzőkönyvet kell felvenni. A 3./ alatti balesetek vizsgálatánál u.n. bányarendészeti jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyben a baleset körülményei helyszíni, stb. részletesen leírandók. A jegyzőkönyvnek a tényállás tüzetes felvételét kell tartalmaznia.

4./ Egyéb balesetek vizsgálata u.n. kis jegyzőkönyvvel történhetik, ennek mintáját az I. számú mellékletben csatolom.

5./ Olyan egyszerű esetekben, amikor a bányarendészeti felügyelőség kiküldöttje a helyszíni megtekintéskor nélkül ugyan, de a sérült kihallgatása alapján külön jegyzőkönyv felvétele nélkül minősíti a balesetet, a vizsgáló eredménye a baleset bejelentő lapon tüntethető föl. Erre vonatkozó elintézési módot a II.sz. melléklet tünteti föl.

6./ Ha a bányarendészeti felügyelőség a baleseti sérült kihallgatását nem tartja szükségesnek, és a baleseti sérültet arra vonatkozólag, hogy a balesetet okozta-e valakit, az Üzemvezetőség hallgatja ki, az adatokat az Üzemvezetőség jelentése alapján kell a baleseti nyilvántartásba bevezetni.

Olyan eljárás, hogy az Üzemvezetőség a baleseti sérültet kihallgatja, azonnal egy nyilatkozatot írat alá, melyet az Üzemvezetőség a bányarendészeti felügyelőnek kiküldöttjének egy későbbi napon történő kiszállása alkalmával átad, és a bányarendészeti felügyelőség kiküldöttje az említett nyilatkozat alapján - a baleseti sérült kihallgatása nélkül - az üzemről minősíti a balesetet, nem engedhető meg, mert ily eljárás a bányarendészeti tevékenység fontosabbjának csökkentésére alkalmas.

A balesetvizsgálat lényege a helyszíni körülmények pontos megállapításán kívül a baleseti sérülteknek a bányarendészeti felügyelőség részéről történő kihallgatása. Ha ezt a bányarendészeti felügyelőség nem tartja szükségesnek és a baleset minősítése az Üzemvezetőség által végzett kihallgatás alapján elvégezhető, a bányarendészeti felügyelőség a balesetet az Üzemvezetőség jelentése alapján - kiszállás nélkül - a hivatalban is minősítheti és így az Üzemvezetőséghez való kiszállítás és a balesetnek az Üzemvezetőség részéről való minősítése nem indokolt.

A baleseti minősítést és nyilvántartást továbbra is az 1929. évi 166.931 P.M. száma rendelet szerint kell végezni.

Az 1./, 2./ és 3./ pont alatti balesetek vizsgálatára vonatkozólag szükségesnek tartom megemlíteni, hogy a jelekörnyvnek a felderített tényállás és a felhívásokról a szempontokból jelentőségéről híré összes ténykörülmények leírását kell tartalmaznia.

Nem elég a bányarendészeti felügyelőnek kiküldöttjének a helyszíni körülményekről vonatkozó általános véleményét, amely szerint a baleset a megjelölt nyomonlás szerint véletlennek vagy sérültnek vagy más vigyázatlanságnak stb. minősítendő, hanem a véleményt a ténykörülmények alapján részletesen meg kell indokolni.

Örökös baleseteknél fontos annak megállapítása, hogy a munkahely a biztosításra vonatkozó előírások szerint volt-e beépítve, az előírásokat a munkahelyen dolgozók jól ismerték-e, a felvigyázat helyesen adta-e tovább a dolgozóknak az előírásokat, és megfelelően ellenőrizte-e a biztosítási módot és a biztosítás keresztülvitelét. Mindezen megállapítást helyszíni vizsgálat, sérült és annak kihallgatása alapján kell megtenni. Ugyanez vonatkozik a más okból történt balesetekre is.

A dolgozók életének és az üzemnek az élet- és vagyonbiztonságának megvédelme céljából a baleset bekövetkezésén szükséges intézkedések akkor lesznek ki-fogósítandók, ha az intézkedés alapját képező megállapítások a fentiek alapján történnek.

Elvárom a bányarendészeti felügyelőségektől, hogy a rendeletben foglaltak pontos betartása iránti működésükkel a balesetek számának csökkentésében hatékonyan hozzájárulnak.

Budapest, 1950. évi február hó 10.

A miniszter rendeletéből: Tolnai Gábor s.k. osztályvezető.

Mellékletek:

számhoz.

I.
FELJEGYZENDŐ.

II.
BALESETISMERTETÉS.

Felj.: az 194.....évi.....ta. a.....

rovatokon,

színnel.

L.

2. Külön intézkedés nem történt.

III.

Felterjesztés.....szám alatt.

Miskolc, 194.....

Jegyzőkönyv.

Felvéve.....

n

194.....évi.....hó.....n.

megjelenvén

elmondja, hogy.....

194.....évi.....hó.....n az előtte felolvasott munkaadói baleset-bejelentés adatai szerint sérült meg. Sérülése.....nap alatt, munkaképesség csökkenés nélkül gyógyult. — Balesetért senkit nem okol. — Tudomásul veszi, hogy a fentjelölt baleset tárgyában a miskolci m. kir. bányakapitányság az eljárást a maga részéről beszünteti.

Felolvasás után helybenhagyva aláírják:

Melléklet: a 204.700/VI/1950.számhoz.

2 sz. melléklet.

I. Balesetek könyve ..... lapján
feljegyzendő.

Elintézés ...../19 sz.a.

Pécs, 19..... n.

Kihallgatásra nem jelent meg.

Üzemzettség szerint ..... nap
alatt munka- és keresőképesség csökkenés
nélkül gyógyult.

Táppénst élvezett.

Intőzkedés nem történt.

..... 19 ..... n.

M u n k á s v é d e l e m .

a kő-, agyag-, homok-, kavics- és palabányákban és fejtőkben.

1. A kereskedelemügyi miniszternek 1930. évi 139.428/XI. számú rendelete a kő-, agyag-, homok-, kavics és palabányákban és fejtőkben foglalkoztatott munkások testi épségének és egészségének védelme tárgyában.

A kő-, agyag-, homok-, kavics és palabányákban, fejtőkben foglalkoztatott munkások testi épségének és egészségének védelme érdekében az 1893: XXVIII.t.c. 1.§. utolsó előtti bekezdése és az 1884:XVII.t.c. 116 §. alapján a következőket rendeltem:

1.§.

A kő-, agyag-, homok-, kavics és palabányák- fejtők /alábbiakban bányák/ munkálásának megkezdése előtt a felső rétegek szélén legalább két méter szélességben a földet és a laza kőzetet el kell takarítani. Ha a fedőréteg négy méterrel magasabb, a letakarítást a fedőréteg anyagára és szilárdságára, valamint egyéb helyi viszonyokra figyelemmel, megfelelően nagyobb szélességben kell végezni. A letakarásnak felfülről lefelé haladó pásztákban kell történnie, a takaró réteget tehát alávájtás /alábányászás/ útján el távolítani nem szabad. A lefedésből nyert, illetve a bánya művelése közben keletkezett földet vagy bányatörmelékot nem szabad a bányában hagyni, hanem az arra a célra kijelölt területre kell szállítani.

2.§.

Amennyiben a bánya területének határvonalaitól csak oly távolságban szabad megkezdni, illetőleg a bányát csak annyira szabad kiaknázni, hogy a bánya felső szélén a bánya területének határvonalától számított legalább két méter széles földszalv maradjon.

Amennyiben a bánya művelés alatt álló, avagy emberök vagy állatok által járt területekkel határos, a bányaterület határvonalán a lecsás megakadályozására alkalmas kerítést vagy korlátot kell felállítani.

Amennyiben a bánya közelében utat vezet, a bánya területének az utvonal felé eső határvonalán megfelelő hosszúságban szintén kerítést vagy korlátot kell felállítani.

3.§.

A termelésnek - a geológiai viszonyok, a rétegtölepülések, dülések figyelembevételével - úgy kell történnie, hogy csuszamlások, omlások elkerülhetők legyenek.

Amennyiben a termelendő réteg három méternél magasabb, a termelő munkát csak lépcsőzetesen szabad végezni. Az egyes lépcsőknek olyan szélességnek kell lenniük, hogy azokon veszély nélkül lehessen járni. Az egyes lépcsők magasságát, a termelendő anyag minőségének figyelembevételével, szakértő meghallgatása után, az iparhatóság állapítja meg. /Bányarendészet./ Amennyiben a lépcsőzetes művelés akár a kihasználási szándékolt anyag elhelyezése miatt, akár pedig közlekedési okokból keresztülvihető nem lenne, ferde bányászás is meg van engedve. A fejtés általában mindenkor csak felfülről lefelé haladó pásztákban történhetik, a fejtendő réteg alábányásztása tehát tilos. A bányaművelésnek a második, harmadik és negyedik bekezdésekben körülírt módjától eltérőnek csak a bányarendészet engedélye alapján van helye. A bányarendészet ily engedélyt csak megokolt esetekben, kivételesen és csak a helyszíni eljárás alapján adhat.

./.

4.§.

A bányákban a csapadékvíz rendszer levezetéséről gondoskodni kell. A meglevő vízfolyás útját elzárni, a csapadékvizet a bányában összegyűjteni vagy célszerűtlen elvezetésük által a bányában porvályok képződését lehetővé tenni nem szabad.

5.§.

A bányafalat naponta, a munka megkezdése előtt, gondosan meg kell vizsgálni. A vizsgálatot esősebb időszakokban és téli olvadás idején valamint nagyobb robbantások után, naponta többször is meg kell ismételtetni.

A meglazult anyagot azonnal is kell takarítani.

Fejtés és letakarítás idején a bányafal tövében vagy a bánya olyan részén, ahol a leomló anyag balcsetet okozhat, dolgozni nem szabad.

6.§.

Kőbányákban, kőfejtő-, kővágó-, kőzuzó-, kőesiszoló, és fűnyező üzemekben 16. életévüket még be nem töltött egyéneket a lefodási, bányatakarítási, kőszállítási /kőhordási/ kőrakodási, robbantási munkákkal továbbá a robbanó anyagok kezelése körüli munkákkal és a zuzó gépek körüli munkákkal foglalkoztatni nem szabad.

7.§.

Eszkorban szenvedő, nagyothalú, megcsúszó, rövidlátó, szűny, vagy agykori gyengeséggel szenvedő egyéneket a veszélyes helyeken foglalkoztatni nem szabad.

Az ittas egyéneket a munkahelyről el kell távolítani. Iszákos munkásokat bányában foglalkoztatni nem szabad.

8.§.

Az olyan munkákat, amelyeknek végzése a szem sérülését vonhatja maga után /pl. kavicsstóró munkát, keményhőzést vésését, formakövek vágását/ csak védőszemüvel alkalmazásával szabad végeztetni. Az ilyen munkáknál alkalmazottakat munka közben egymástól olyan távolságra kell elhelyezni, hogy a kőszilánkok a közelben dolgozókat meg ne sérthessék. Ha ez lehetséges nem lenne, az egyes munkások közé megfelelő válaszfalat kell állítani.

Ha valamely munkánál az előző bekezdésben említett szemüvel elég védelem nem nyújt, a szemnek drótból készült arcvédőt kell adni.

9.§.

Azokat a munkásokat, akik a bánya magasabb helyein dolgoznak és a leesés veszélyének vannak kitéve, heveder és kötél alkalmazásával kell a leesés veszélyétől megóvni.

10.§.

Az olyan bányákban, melyekben rendszerint öt, vagy ennél több munkást alkalmaznak, a szabadban foglalkoztatott munkások részére a munkaszünetekben való használatra, padlózott, világos, hideg időben fűtött, olyan tágas pihenő helyiséget kell rendelkezésre bocsátani, hogy abban minden munkás részére egy-egy ülőhely jusson.

Lehetővé kell tenni továbbá, hogy a munkások ebben a helyiségben a magukkal hozott ételüket megmelegíthessék, elfogyaszthassák.

Ezeket a helyiségeket naponta takarítani kell és ráktár céljára felhasználni nem szabad.

Amenyiben valamely bánya közelében olyan ismételt helyiségek vannak, amelyek lehetővé teszik, hogy a bánya összes munkásai a munkaszüneteket ezekben a helyiségekben tölthessék, a bányarendszert az első bekezdésben említett helyiség létesítésének és berendezésének köztulajdonosai tekintetében könnyítésekkel állapíthat meg.

./.

11.§.

Az olyan bányákban, melyekben ötnél kevesebb munkást foglalkoztatnak, a 10. §.-ban említett pihenőhelyiség tekintetében a mutatózó szükséghez képest a bányarendészet esetről-esetre intézkedik.

12.§.

A kőbányákban és kőfejtőkben alkalmazott kőfaragók és kőhasítók részére az időjárás viszontagságai ellen való védelem céljából fedett vagy zárt munkahelyet kell rendelkezésre bocsátani.

13.§.

Gondoskodni kell arról, hogy a bányákban kellő mennyiségben egészséges friss ivóvíz álljon a munkások rendelkezésére.

14.§.

A bányákban a közegészség és köztisztaság követelményeinek megfelelő árnyékszékot kell felállítani a szükséges számában.

15.§.

Minden bányában az első segélynyújtás céljaira megfelelő nagyságú és berendezésű mentőszekrényt kell készen tartani. Ezenfelül az ötnél kevesebb munkást foglalkoztató bányákban legalább egy, az öt vagy ennél több munkást foglalkoztató bányákban legalább két könnyű hordógyű kell súlyos sérülés esetén leendő használatra készen tartani.

16.§.

Az első segélynyújtásra minden bányatelepen két állandó alkalmazottat /:művezetőt vagy előmunkást/ kell kioktatni. A kioktatást bármely hatósági orvos teljesítheti.

17.§.

A Magyar Népjóléti és Munkügyi Miniszter 108.421/1927. számú rendeletével kiadott "Elsősegélynyújtás" című fali táblának legalább egy példányát minden bányában ki kell függeszteni. A fali táblákat azokban a bányákban, ahol a munkásoknak pihenőhelyiség /10. §./ áll rendelkezésükre, ebben a helyiségben, azokban a bányákban pedig, ahol ilyen pihenőhelyiség nincsen, erre alkalmas más helyen kell kifüggeszteni.

18.§.

Időgeneket a bánya területén megtérni nem szabad. Ételhordó személyeknek csakis ebédszűnet alatt szabad a bányákban tartózkodniuk. A termelt anyagokat szállító fuvarosok részére a felrakodás céljára oly helyeket kell kijelölni, ahol őket a fejtés folytán veszély nem érheti.

19.§.

Minden bányában a jelen rendelet szövegét szembeötlő és könnyen hozzáférhető helyen ki kell függeszteni. A rendelet egy példányát az üzemi vezetők mindegyikének át kell adni.

A csiszolókövet erős védőburkolattal kell elhárítani.

20.§.

A 10. §.-ban említett pihenőhelyiséget a jelen rendelet értelmében, és annak életbelépésétől számított hat hónap alatt, a 14. §.-ban említett árnyékszékot három hónap alatt kell létesíteni. A bányarendészet előterjesztett körlemre, indokolt esetben a hathónapi határidőt egy évre, a három hónapi határidőt hat hónapra hosszabbíthatja meg.

21.§.

Amennyiben a bányüzemet a vállalkozó nem vezeti személyesen, azt üzemvezető alkalmazásával köteles vezetni.

Üzemvezetőül és akadályoztatása esetében annak helyetteseként csak olyan egyént szabad alkalmazni, akinek a bányaművelés kérdéses ágában kellő jártassága és tapasztalatai vannak.

A vállalkozó a hatályban levő szabályokban megállapított kötelezettségek megtartásáért abban az esetben is felelős, ha üzemvezetőt alkalmaz. Az említett kötelezettségek megszegéséért a vállalkozón felül az üzemvezető is felelős, kivéve azokat az eseteket, amikor a vállalkozó egyenes parancsára eseltek. A lefejtés vagy robbantás tartama alatt a vállalkozónak, illetőleg az üzemvezetőnek vagy helyettesének állandóan a bánya területén kell tartózkodnia.

Amennyiben a bánya üzemét a vállalkozó nem vezeti személyesen, a bányákban alkalmazott üzemvezetőnek és helyettesének nevét, valamint a személyükben beállott minden változást az elsőfoku, és az illetékes bányarendészeti felügyelősnak be kell jelentenie. A bejelentést az alkalmazásba vétel, illetőleg a beállott változás napjától számított nyolc napon belül kell megtenni. A vállalkozó és az üzemvezető kötelesek a bányarendészeti felügyelőség vizsgálatai alkalmával a helyszínen rendelkezésre állani és az üzemre vonatkozó felvilágosításokat megadni. Ha az üzemvezetőt vagy helyettesét az illetékes bányarendészeti felügyelőség feladatának teljesítésére alkalmatlannak találja, erről az üzemvezető terhére megállapított tények közlésével a vállalatot értesíti. Ily esetekben a vállalat más üzemvezetőt tartozik bejelenteni.

22.§.

Aki a jelen rendelet 1-10, és 12-21.§.-ban megállapított kötelezőségeket, vagy tilalmak valamelyike ellen vét, amennyiben eselékénye vagy mulasztása súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követően az a rendelet alapján kétszáz pengőig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

23.§.

Amennyiben valamely bánya tekintetében az ebben a rendeletben foglalt rendelkezéseken túlmenő évszabályok megállapítása kívánatos, az illetékes, bányakapitányság intézkedik.

24.§.

Ennek a rendeletnek a rendelkezéseit azokra a bányákra is alkalmazni kell, amelyek a rendelet kihirdetése előtt keletkeztek.

25.§.

Ez a rendelet a kihirdetést követő harminadik napon lép életbe.

Budapest, 1950. február 13.

Másolat hivatalos használatra.

NEH BIPARI MINISZTERIUM
VI. Bányászati Főosztály
Bányarendészeti Osztály

Tárgy: Szállítópályák bejelentése.

206.528/VI/1950.

K Ö R R E N D E L E T

az összes kőbányüzemeknek és vállalatoknak.

A kőszállítási kőbányában történt halálos balesettel kapcsolatban a következőket rendeltem el valamennyi kőbányüzemnek és vállalatnak.

- 1./ Minden olyan újonnan lebeszítendő szállítópályát, /sikló, ereszke, függő, adhéziós, mozdírvontatású stb./ melyet a kőbányüzem épít és tart fenn, elzetesen be kell jelenteni a Közlekedésügyi és Postaügyi Miniszternek, engedélyezés céljából.
- 2./ Az engedélyezési kérelem másolatát és a vonatkozó terveket az illetékes bányarendészeti felügyelőségnek is meg kell küldeni.
- 3./ Az engedélyezési eljárás során a bányarendészeti felügyelőség kiküldöttje részt vesz és a biztonsági előírásokat a Közlekedésügyi Minisztérium kiküldöttjeivel együtt állapítja meg.
- 4./ A már használatban lévő, de még nem engedélyezett szállítópályákra a kőbányüzemek jelen rendeletet hozhatvételével számított 30 napon belül tartoznak engedélyt kérni a bányarendészeti felügyelőségtől.
- 5./ a jövőben olyan esetekben, amikor kétséget kizáró módon megállapítható az, hogy valamely szállítópálya engedélyezve nem volt és oncolfogva a bányahatóságoknak nem volt módjában a szállításra vonatkozó megfelelő óvintézkedéseket megtenni, az üzemvezetőségeket felügyelőségre fogom vonni.

Budapest, 1950. március 20.

A miniszter rendeletével: Tolnai Géber s. n. osztályvezető.

A körrendelet hitelével:

Révész Imre
/Révész Imre/
ircóvezető.

4000/1950. (VI. 4.) NipM rendelet

a bányarendészeti felügyelőségek rendbírságotlási jogáról

(Közigazgatási rendszám: 9530.)

1. § A bányákban a dolgozók életének és egészségének megvédése, a biztonság és a munkafegyelem fokozása érdekében a bányarendészeti felügyelőségeket rendbüntetésí jog illeti meg.

2. § A bányarendészeti felügyelőség rendbírşágot alkalmazhat azzal a munkavállalóval szemben, akiről megállapította, hogy

a) az űzemvezetőség,

b) a vállalatvezető,

c) a bányarendészeti felügyelőség, vagy

d) a nehézipari minisztérium által kiadott bányarendészeti biztonsági szabályokat, vagy utasításokat megszegte.

3. § A rendbírşág a munkavállaló egyhavi bérének legfeljebb 20%-áig terjedhet, ezen a határon belül a bányarendészeti felügyelőség a vétség súlyához mérten állapítja meg a rendbírşág összegét.

4. § A kiszabott rendbírşágot a vállalat jóléti (szociális) alapjára kell befizetni és a befizetést a bányarendészeti felügyelőség előtt igazolni kell.

5. § A bányarendészeti felügyelőség a rendbírşág kiszabása mellett a vétkes munkavállalót eltilthatja meghatározott munkakör betöltésétől.

6. § A bányarendészeti felügyelőség rendbírşágot kiszabó határozata ellen a közléstől számított 15 nap alatt a nehézipari miniszterhez fellebbezésnek van helye; a fellebbezés a határozat végrehajtását nem gátolja.

4100/1950. (VI. 7.) NipM rendelet

a kohóüzemek balesetelhárítási felügyeletéről

(Közigazgatási rendszám: 9109.)

1. § A kohóüzemekben foglalkoztatott munkavállalók életének és testi épségének megóvásával kapcsolatos feladatokat a 102000/1949. (IV. 23.) NM rendelettel megállapított feladatkörben az Országos Társadalombiztosító Intézet látja el; a bányarendészeti felügyelőségnek ebben a vonatkozásban fennállott hatásköre megszűnik.

2. § A jelen rendelet az 1950. évi július hó 1. napján lép hatályba.

MT határozat a szénbányászat fejlesztéséről

I.

Széntermelésünk az 5 éves terv első évében jelentősen emelkedett és ma nagyobb, mint bármikor korábban. Ennek ellenére az utóbbi hónapokban a szénbányászat termelése nem elégíti ki gyors ütemben fejlődő népgazdaságunk igényeit. A széntermelés fejlődésének elmaradása népgazdaságunk általános fejlődési üteme mögött veszélyezteti az ipar és a közlekedés zavartalan fejlődését, az életszínvonal emelkedését.

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsa és a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége megállapítja, hogy a népgazdaságunk rendelkezésére álló eszközökkel a szénbányászat fejlődésének viszonylagos lemaradását fel lehet és fel is kell számolni s ezért úgy határoz, hogy 1951-ben, 1950-hez képest, 20%-kal kell a széntermelést növelni. Ennek érdekében meg kell gyorsítani a szénbányászat gépesítését, biztosítani kell a termelőmunka jobb megszervezését, meg kell javítani a bányák irányítását a vállalatok és a nehézipari minisztérium részéről, biztosítani kell a szénbányászat munkaerőszükségletét, szilárdra kell tenni a munkafegyelmet, szigorú takarékosságot kell érvényesíteni a szén felhasználásának minden területén és olyan kedvezményeket kell juttatni a szénbányászatban foglalkoztatottaknak, hogy azok kifejezzék a szénbányászoknak kijáró megbecsülést. E célok elérésére a minisztertanács és a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége a következő határozatokat hozza:

II.

1. A bányászok nehéz és veszélyes munkájának megkönnyítése és a bányászok fokozott biztonsága érdekében, továbbá a bányászati munka termelékenységének emelésére

a) nehézipari miniszter és az Országos Tervhivatal elnöke biztosítsák a bányagépgyártás fejlesztésének meggyorsítását. Ennek érdekében a bányagépgyártásnál jelenleg fennálló késedelmet sürgősen fel kell számolni; a bányagépek gyártásának tervét 1951. évre az 1950-es háromszorosát meghaladó mértékben kell megállapítani és rá kell térni a korszerű munkamódszerek alkalmazását biztosító új géptípusok, mindenekelőtt réselő és fejtőgépek sorozatgyártására;

b) az Országos Tervhivatal elnöke a nehézipari miniszterrel együtt állapítson meg 1951-re olyan beruházási keretet a szénbányászat számára, amely az 1951. évi megnövekedett szénigényeknek megfelelő széntermelés biztosításán túlmenően a folyamatban levő nagy bányászati beruházások (Komló, Petőfi-bánya, Várpalota) végrehajtásának meggyorsítását is lehetővé teszi;

c) a nehézipari miniszter a bányai üzemi munka biztonságának fokozása érdekében dolgozzon ki új szabályzatot az üzemegészségügyre, a bányamentésügyre és a biztonsági berendezésekre vonatkozólag és tegye a bányarendészet elsőrendű feladatává ezek fokozott ellenőrzését.

2. A nehézipari miniszter a szénbányászat irányításának megjavítása, a termelés emelése, a munka jobb megszervezése, a meglévő berendezések fokozottabb kihasználása és az önköltség csökkentése érdekében

a) gondoskodják a gazdaságosság fokozása érdekében az egyes aknáknál önálló elszámolási üzemegységekkel való kiépítésével, a vezetők hatáskörének megfelelő kiszélesítésével az egyéni kezdeményezés és a vezetők egyéni felelősségének legmesszebbmenő érvényesítéséről.

b) A műszaki vezetést vigye közelebb a termeléshez. A műszaki irányításnak az eddiginél több kezdeményezés lehetőségét kell biztosítani és elsőrendű feladatává a munka jobb megszervezését, a munkamódszerek rendszeres fejlesztését kell tenni. A mérnököket és bányatechnikusokat a lehetőséghez képest mentesíteni kell a jelenleg őket terhelő túlméretezett adminisztrációs munkától, hogy idejük döntő részét a bányákban tölthessék.

c) Gondoskodják a közvetlenül szénen dolgozók számának emeléséről azzal, hogy a ma külszínen dolgozók egy részét földalatti munkára irányítsa. Biztosítsa, hogy a vajúrók mindenütt ténylegesen széntermelési, illetve egyéb vajúró szakmunkát végezzenek.

d) Fordítson különös gondot az új munkamódszerek (pl. frontfejtési rendszer, szalagszállítás, stb.) elterjesztésére, a szovjet szénbányászat tapasztalatainak széleskörű felhasználására, a meglévő gépek legjobb kihasználására. Gondoskodják az új munkamódszerek bevezetése érdekében komplex-brigádok szervezéséről, a legjobb műszaki és szakmunkás káderekből.

3. A szénbányászat növekvő munkaerőszükségletének biztosítása érdekében:

a) Az illetékes miniszterek gondoskodjanak arról, hogy mindazok az állami vállalatoknál és intézményeknél alkalmazott dolgozók, akik a szénbányászat körében akarnak elhelyezkedni, különösen a korábban bányászati területen foglalkoztatott munkások, erre engedélyt kapjanak és részükre az áthelyezést meggyorsítsák.

b) A nehézipari miniszter biztosítson a szénbányászokban szakképzettségüknek megfelelő munkahelyet azoknak a bányamérnököknek és bányatechnikusoknak, akik ma más területen dolgoznak, s az illetékes miniszterek nyújtsanak segítséget az érintetteknek a bányákba való áthelyezésénél.

c) A nehézipari miniszter a Munkaerőtartalékok Hivatalának elnökével vizsgálja felül a szénbányászati szakmunkásképzés rendszerét. Gondoskodjanak a kiképzés időtartamának leszállításáról, részben szakosított munkások kiképzésével elővájásra, fejtésre és fenntartásra.

d) A nehézipari miniszter és az Országos Tervhivatal elnöke dolgozza ki a szénbányászati műszaki és szakmunkás káderek képzésének 5 éves tervét.

III.

A szénnel való takarékos gazdálkodás érdekében:

a) Az Országos Tervhivatal elnöke 5 százalékkal csökkentse a termelés és közlekedés minden terén a nagyfogyasztók rendelkezésére bocsátott szénmennyiséget. Gondoskodják az illetékes miniszterekkel együtt a szénigazdálkodás egész területén szigorú szénfogyasztási normák kidolgozásáról, azok kötelező betartásáról és a korszerűtlen, nagyfogyasztású kazánok fokozatos átalakításáról gazdaságos fűtésűekre.

b) A nehézipari miniszter gondoskodják arról, hogy a széntermelés mennyel egyenletesebb legyen egész éven át, valamint az érdekelt miniszterekkel együtt arról, hogy a kereskedelem és egyes nagyfogyasztók tavasszal és nyáron megfelelő szénkészleteket képezzenek.

c) Az áramtakarékoság érdekében az Országos Tervhivatal elnöke az illetékes miniszterekkel együtt gondoskodják szigorú normák kidolgozásáról és kötelező előírásáról az elektromosáram-fogyasztásban. Dolgozzanak ki olyan rendszabályokat, amelyek az áramszolgáltatás egyenletesebb igénybevétele útján biztosítják a csúcsterhelés csökkentését. Minden üzemben dolgozzanak ki helyi módszereket a szén- és áramfogyasztás csökkentésére.

IV.

Annak érdekében, hogy a bányászok bérében, a nekik juttatott kedvezményekben és egyéb területeken is kifejezésre jusson a nehéz bányászati munka kiemelkedő népgazdasági jelentőségének megbecsülése s ugyanakkor a széntermelés fokozására:

a) azoknak a földalatti dolgozó munkásoknak, akiknek egész hónapban nincs igazolatlan műszakjuk, az alábbi szerinti teljesítményjutalmat kell adni:

A földalatti vájárok, segédvájárok és csapatcsillések, ha havi teljesítményük 110 és 130 százalék között van, a 100 százalékon felüli teljesítményért járó bér után 50 százalék, 130 és 160 százalék közötti teljesítménynél a 100 százalékon felüli teljesítményért járó bér után 75 százalék, ennél magasabb teljesítménynél a 100 százalék feletti teljesítményért járó bér után 100 százalék jutalmat kapnak.

A földalatti szállítószemélyzet jutalma

70%-80%-os leterhelésnél a prémium 30%-a,

80%-90%-os leterhelésnél a prémium 45%-a,

90%-100%-os leterhelésnél a prémium 75%-a,

100% feletti leterhelésnél a prémium 100%-a;

a földalatti gépjavító és karbantartó személyzet jutalma, - attól függően, hogy üzembrésznének teljesítménye naponta 10 vagon alatt, 10 és 30 vagon közt, vagy 30 vagon felett van, - a termelési terv teljesítése esetén 3, 6, illetve 9 százalék, a túlteljesítés minden százalékáért pedig 1, 1,1, illetve 1,2 százalék.

b) Azokat a földalatti dolgozó szénbányászokat, akiknek egész éven át igazolatlan műszakmulasztásuk nincs, minden évben egy összegben kifizetett hűség-jutalomban kell részesülni. Egy igazolatlan műszakmulasztás esetén a jutalom fele fizetendő ki, két igazolatlan mulasztás esetén jutalom nem jár.

A jutalom nagysága a földalatti pótlékkal növelt évi alapkeresetnek:

Vájároknál, segédvájároknál, csapatcsilléseknél

1950. I. 1-től számított

1-2 évi szolgálat után 5%-a,

2-5 évi szolgálat után 10%-a,

5-10 évi szolgálat után 15%-a,

10 éven felüli szolgálat után 20%-a.

A vájárképesítéssel rendelkezők ezen felül a jutalom 10 százalékát kapják.

A többieknek a földalatti pótlékkal növelt évi alapkeresetnek

1950. I. 1-től számított

1-2 évi szolgálat után 3%-a,

2-5 évi szolgálat után 6%-a,

5-10 évi szolgálat után 10%-a,

10 éven felüli szolgálat után 15%-a.

A hűségjutalmat először 1950. évre vonatkozólag 1950. december 31-én kell kifizetni.

c) A földalatti munkán dolgozó munkásokat és műszakiakat munkaruhával és lábbelivel kell ellátni. Ha egy éven át igazolatlan műszakjuk nem volt, ez az ellátás díjtalan, egy igazolatlan műszakmulasztás esetén 50 százalékot, két mulasztás esetén teljes árat kell fizetni.

d) A 30 százalékos földalatti pótlékot ki kell terjeszteni mindazokra a műszaki munkavállalókra, akik havi munkaidejüknek legalább kétharmad részét földalatti munkában, illetve bányajárásban töltötték.

e) A bányavállalatok, üzemek, üzemrészek vezetői és műszaki munkavállalói jutalmát, az eddigi rendszertől eltérően; a következőképpen kell megállapítani:

Az üzemrészen alkalmazottak jutalma - attól függően, hogy az üzemrész teljesítménye naponta 10 vagon alatt, 10 és 30 vagon közt, vagy 30 vagon felett van, a termelési terv teljesítése esetén havi fizetésük 3, 6, illetve 9 százaléka, a túlteljesítés minden százalékáért pedig 1.2, 1.3, illetve 1.4 százalék;

a bányauzemek vezető műszaki munkavállalóinál a jutalom, - attól függően, hogy az üzem napi teljesítménye 30 vagon alatt, 30 és 60 vagon közt, vagy 60 vagon felett van, - a termelési terv teljesítése esetén 9, 12, illetve 15 százalék, a túlteljesítés minden százalékáért pedig 1.5, 1.8, illetve 2 százalék;

a bányavállalatok igazgatóinak és vezető alkalmazottainak jutalmát a legnagyobb üzemek vezető műszaki alkalmazottainál érvényes kulcsok alapján kell megállapítani.

f) A nehézipari miniszter gondoskodik arról, hogy a vállalatok vezetői az igazolatlanul mulasztókkal szemben szigorúan alkalmazzák a fegyelmi szabályzat rendelkezéseit. Az igazolatlanul mulasztott munkanapokat le kell vonni a szabadságidőből.

g) A földművelésügyi miniszter tegye lehetővé, hogy a bányászok kisebb-nagyobb földjeiknek a kert területét meghaladó részét az államnak kedvező feltételek mellett eladhassák vagy bérbeadhassák.

h) 1951. március 31-ig 1.200 bányászlakást, valamint 1.000 személy elhelyezésére legényszállást kell építeni és ezekben a termelésben, a munkafegyelem terén legjobban kiváló bányászokat kell elhelyezni. 1951 végéig további 2.000 lakást és 2.000 személy elhelyezésére szolgáló legényszállást kell építeni.

Fokozottan támogatni kell a bányászok lakásépítő szövetkezeteit és a földjeiket eladó bányászüzemi dolgozók részére a bányatelepeken való betelepülésük érdekében házépítési hitelakciót kell szervezni. A bányauzemi lakásokat azok számára kell biztosítani, akik ténylegesen a szénbányászatban dolgoznak.

i) A közlekedés- és postaügyi miniszter nyújtson segítséget a bányavállalatok igazgatóinak a bányászok szállításának megszervezésében.

j) A bányászok jogosultak a régmúlt harcos hagyományait és a bányászmunka megbecsülését kifejezésre juttató díszegyenruha viselésére. Az egyen-ruhaviselés szabályzatát és a különböző munkaköröknek (vájár, segédvájár stb.) megfelelő rendfokozatok feltüntetésének a módját a nehézipari miniszter állapítsa meg.

k) A Magyar Népköztársaság Érdemérmének aranyfokozatát kapja meg az a vájár; ezüstoffokozatát kapja meg az a segédvájár és csapatcsillás; bronzfokozatát kapja meg az a földalatti dolgozó, aki 1945. április 4-étől, vagy későbbi időponttól számítva 5 éven át egyhelyben, vagy üzemi érdekből áthelyezve, a szénbányászatban dolgozott.

A Magyar Népköztársaság Érdemrendjének magasabb fokozatával, illetve Érdemrendjének különböző fokozataival kell kitüntetni azokat a bányászati dolgozókat, akik 1945. április 4-étől vagy későbbi időponttól számítva, megszakítás nélkül 10 évet vagy ennek többszörösét a szénbányászatban dolgoztak.

l) Minden év szeptemberének első vasárnapját az egész ország a -bányászok napja-ként ünneplik meg, a bányászat országos jelentőségének elismerésekép és annak emlékére, ahogy 1919-ben szeptember 6-án dördült el a csendőrsortűz a tatabányai bányászokra.

V.

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsa és a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége felhívja a szénbányászat minden dolgozóját a termelési, termelékenység és önköltségsökkentési tervek teljesítésére és túlteljesítésére. Járuljanak ehhez hozzá a szénbányászok öntudatos szocialista fegyelemmel, a munkanap 480 percének teljes kihasználásával, odaadó, lelkes munkával, műszaki tudásuk állandó fejlesztésével, szervezési és műszaki újításokkal, minden egyes bányásznak a munkaversenyben való részvételével, a sztahanovista munkamódszerek elsajátításával és továbbadásával.

Járuljanak ehhez hozzá a szénbányászati üzemek és vállalatok vezetői és műszaki alkalmazottai a bányákban folyó munka minél tökéletesebb megszervezésével, a termelés állandó növekedése feltételeinek biztosításával, komplex-brigádok szervezésével, a munkafegyelem, bérfegyelem és pénzügyi fegyelem szigorú betartásával, a takarékoság következetes érvényesítésével, az egyszemélyi felelős vezetés megszilárdításával.

Legyen tudatában a szénbányászat minden kétkezi és értelmiségi dolgozója annak, hogy ezzel a munkával hozzájárul 5 éves tervünk sikeréhez, építi a szocialista Magyarországot, erősíti a magyar népi demokrácia államát és gazdaságát és a világ békeszerető népeinek hatalmas taborát.

31.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG MINISZTERTANÁCSÁNAK 240/1950. SZÁMÚ RENDELETE A MUNKAVÉDELEMRŐL

A munkások testi épségének fokozott védelme érdekében a balesetelhárításra vonatkozó szabályok megtartását elsősorban maguknak a dolgozóknak kell szorgalmazniuk. Ezért a minisztertanács szükségesnek tartja, hogy a balesetelhárítás ellenőrzését a szakszervezetek vegyék át és gondoskodjanak a legszélesebb körű balesetelhárítási propagandáról is. Ennek megfelelően a minisztertanács a következőket rendeli:

1.§

(1) A vállalatoknak, üzemeknek és hivataloknak a balesetelhárításra vonatkozó szabályok megtartása céljából történő ellenőrzése, valamint a balesetelhárítási propaganda szakszervezeti feladat. Ezt a feladatot a szakszervezetek a Szakszervezetek Országos Tanácsának (továbbiakban: SZOT) irányítása alatt látják el.

(2) Az egészségvédő és balesetelhárító óvórendszabályok kibocsátására vonatkozó jogkört az illetékes miniszterekkel és a SZOT-tal egyetértve a népjóléti miniszter gyakorolja.

(3) Az Országos Társadalombiztosító Intézet (továbbiakban: OTI) egészségvédő és balesetelhárító feladatköre az 1950. évi szeptember hó 30. napjával megszűnik.

2.§

(1) Az 1.§ (1) bekezdésében meghatározott feladatkör ellátása céljából a SZOT az 1950. évi október hó 1. napjával átveszi az OTI központi balesetelhárítási szervezetét, valamint kerületi balesetelhárítási felügyelősegeit. A SZOT a kerületi balesetelhárítási felügyelősegeket átmenetileg továbbra is a megyei társadalombiztosítási központok kereteiben működtetheti.

(2) Az (1) bekezdés alapján átvett balesetelhárítási szervezetnél és balesetelhárítási felügyelősegeknél foglalkoztatott alkalmazottak átvétele tárgyában a SZOT a jelen rendelet hatálybalépésétől számított harminc napon belül nyilatkozik.

(3) Az OTI-nak a balesetelhárítási feladatkör ellátására szolgáló ingó vagyona (berendezések, készletek, követelések, tartozások, jogok, kötelezettségek, jogosítványok) az 1950. évi október hó 1. napjával a SZOT tulajdonába megy át.

(4) A jelen rendelet végrehajtásával kapcsolatos vagyónátruházások és okiratok, valamint az egyes közigazgatási és törvénykezési beadványok, illetőleg telekkönyvi bejegyzések illetékmentesek.

3.§

A balesetelhárítás szervezetét és működését a SZOT szabályozza. E szabályozás megtörténteig a 2.§ (1) bekezdése értelmében átvett balesetelhárítási szervezet és balesetelhárítási felügyelősegek az eddig érvényben volt szabályokban foglaltaknak megfelelően működnek.

4.§

(1) A járási, városi, illetőleg városi kerületi tanács végrehajtó bizottsága köteles az 1893; XXVIII. Tv. 36.§-a, illetőleg az ezt módosító és kiegészítő rendeletek rendelkezéseinek megfelelően a telepengedélyezési tárgyalásra, az illetékes szakszervezetet meghívni. Ha a szakszervezet balesetelhárítási szakközege a tárgyaláson való megjelenésben akadályozva van, véleményét a tanács végrehajtó bizottságával írásban is közölheti.

(2) A szakszervezet örködik afelett, hogy a telepengedély kiadását elrendelő véghatározat a dolgozók életének és testi épségének megóvásához szükséges intézkedéseket is tartalmazza.

(3) A telepengedély kiadása tárgyában hozott határozatról a tanács végrehajtó bizottsága a szakszervezetet értesíteni köteles; a határozat ellen a szakszervezet fellebbezéssel élhet.

5.§

(1) A munkáltató a szakszervezet balesetelhárítási szakközegeit működésükben támogatni köteles.

(2) A szakszervezet balesetelhárítási szakközegei a tudomásukra jutott üzleti vagy üzemi adatok tekintetében titoktartásra kötelesek.

6.§

(1) Ha a szakszervezet balesetelhárítási szakközegei a dolgozók testi épségének védelme szempontjából kifogásolható hiányokat állapítanak meg, a hiányok megszüntetésére – záros határidő megállapításával – a munkáltatót felhívják és őt a szükséges szakszerű tanácsokkal ellátják.

(2) A munkáltató köteles a hiányokat a felhívásban megszabott záros határidő alatt megszüntetni és ennek megtörténtét a szakszervezetnek írásban bejelenteni.

(3) Ha a munkáltató az (1) bekezdés szerint a megállapított hiányt a kitűzött határidőben nem szünteti meg, vagy megszünteti ugyan, de a (2) bekezdésben megszabott bejelentést elmulasztja, a szakszervezet a munkáltató (a vállalat vezetője) ellen kihágás (9.§) miatt a feljelentést megteszi.

7.§

(1) Ha a 6.§ (1) bekezdése értelmében a hiány megszüntetésére felhívott vállalat, üzem, vagy hivatal, közület tulajdonában áll vagy állami kezelésben van és a megállapított hiány megszüntetését nem tartja szükségesnek vagy szükségesnek tartja ugyan, de azt megfelelő pénzügyi fedezet hiányában nem tudja végrehajtani, ezt a vállalat, üzem vagy hivatal vezetője a felhívás kézhezvételétől számított három nap alatt köteles az illetékes szakszervezetnek bejelenteni.

(2) Ha a szakszervezet a munkáltatónak (1) bekezdés alapján tett bejelentésével nem ért egyet és intézkedését fenn kívánja tartani, a felmerült vitában a népjóléti miniszter a Tervhivatal elnökével egyetértésben dönt.

8.§

A szakszervezet balesetelhárítási szakközegeinek eljárási szabályait a jelen rendeletben foglalt korlátok között a SZOT állapítja meg.

9.§

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és húszezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkáltató (a vállalat vezetője), aki

1. az egészségvédelemmel és a balesetelhárítással kapcsolatban a törvényekben, rendeletekben, szabályrendeletekben, óvórendszabályokban vagy az óvóintézkedések tárgyában hozott határozatokban foglalt, reá vonatkozó előírásokat nem tartja meg;

2. a szakszervezet balesetelhárítási szakközegei részére a kívánt felvilágosításokat nem adja meg vagy valótlan felvilágosítást ad, avagy a 7.§ (1) bekezdésben előírt bejelentést a határidőn belül nem teszi meg;

3. a 6.§ szerint megállapított hiányt a kitűzött határidő alatt nem szünteti meg vagy megszünteti ugyan, de annak megtörténtét a határidőn belül a szakszervezetnek írásban nem jelenti be.

(2) A kihágás miatt az eljárás a rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik; szakminiszterként a népjóléti miniszter jár el.

10.§

A jelen rendelet az 1950. évi október hó 1. napján lép hatályba. Ezzel egyidejűleg az 1927: XXI. Tv. 163–170.§-aiban és az ezeket módosító és kiegészítő jogszabályokban, valamint az 1550/1949. (II.18.) Korm. Számú rendeletben foglalt rendelkezéseknek a jelen rendelettel össze nem egyeztethető rendelkezései, úgyszintén a 102.000/1949. (IV.23.) N.M. számú rendelet hatályukat veszítik.

32.

Magyar Bányászati Dolgozók Szakszervezete.

Budapest, 1950. december 14.
Hiv. sz. : BT.4595/1950

Bányarendészeti Központ
Tolnai elvtársak,

Budapest.
II. Kuthi Szigmond-u.5.

A bányarendészeti szempontjából döntő jelentőségű kérdések hiányaira kell hogy felhívjam az elvtársak figyelmét.

A borsói szénbányánál, az illetékes a vizsgálat során a többi szénbányánál is /pl. Kőgród/ a löszert nem az arra kijelölt és iskolát végzett lövmesterek kezelik, hanem a csapatok minden egyes tagja foglalkozik vele. Ennek alapján fordult az elő, hogy a löszer és a gyutacs egyazon szerszámolás ládában, a szerszámokkal összekeveredve van tárolva a munkahelyeken. Ez a szabálytalanság a bányatörvényekbe ütközik, de ez nemcsak a törvények be nem tartását, hanem az éberség hiányát is híven tükrözi vissza.

A bányareposztó anyagát illetéktelen munkavállalók használják fel különböző célokra, amely a feszült politikai helyzet során nagyobb ellenőrzésre szorul. Egyes bányász munkatársaink szerencsétlenül járt munkatársaik temetése alkalmával diszkrét módon használják fel. Van olyan munkavállaló, akik a löszert hazaviszik lakásukra és családjuk kiirtásának fenyegetésére használják fel, nem beszélve arról, hogy a munkahelyeken az el nem ment lövésekbe a felváltó szak munkavállalói a meleg csukányváltás hiánya, valamint a munkahely hogyan állásának közlése hiányában, halálos balesetek származnak. November és december hónapban borsóban történt meg az, hogy a bányából kihozott löszrel lövöldöztek a külszínen. Egyik munkavállaló lakásán pedig több darab patron gyutaccsal felszerelve találtak meg, ugyancsak ott történt, hogy az egyik munkavállaló, mivel a felváltott szakjával nem beszélve a munkahely állásáról, a mászak elején az alsó pad winklájének csőkéjével való jévesztéséhez kezdett, első ütésre az el nem ment furólyukba a gyutaccsal felszerelt patronba vágott, az ütéstől a gyutacs felrobbant, begyújtotta a löport és az illető munkavállaló fejét széljével vitte.

Arra kérem t. Tolnai elvtársat, hogy nemcsak Borsóban, hanem mindazon bányavállalatoknál, illetve úze eknél, ahol a löszert nem az arra kijelölt földalatti löszerkamrában tárolják és azt nem szakvizsgálóval rendelkező lövmesterek kezelik, továbbá ahol a löszerszállítás nem zárt lakatu ládákban történik, amelyeknek kulcsa minden esetben a lövmester birtokában van, és ott, ahol a reposztókat még mindig nem az arra hivatott, szakiskolával rendelkező lövmesterek végzik, adja ki utasítását a bányarendészeti annak a lepszigorabb végrehajtására, hogy ezt az állatlan állapotot, amely a bányászati területén a löszer használatakor, illetve kezelésében nem áll, meg tudjuk szüntetni. Szerjük ez elősorban a balesetek elhárítására, valamint politikai szempontból döntő jelentőséggel bíró anyag illetéktelen kezelté való juttatásának megakadályozására.

A mennyiben szakszervezetünk ezen állásponjtjával egyetért a Bányarendészet, úgy arról, valamint ennek érdekében tett intézkedéséről központunkat értesíteni sziveskedjék.

Budapest

Szaba Sándor !

A másolat hitelesül:
Bpest, 1951. jan. 15.

Kincses Ferenc s.k.
Bér. Term. oszt. vez. h.

Sándor Sándor

R o b b a n t á s .

1. §.

Robbantóanyagokat bányaiüzemi célokra beszerezni csakis a bányatulajdonosnak vagy megbízottjának szabad, aki ezt az anyagot csakis hatóságilag engedélyezett gyártól vagy elárusító engedéllyel bíró raktárból vásárolhatja.

2. §.

A bányaműhöz szállított robbantóanyagok haladéktalanul megfelelő raktárhelyiségbe helyezendők. Robbantószer-raktár létesítésére és használatba vételére a bányahatóság előzetes engedélye szükséges.

3. §.

Raktárak engedélyezése iránt benyújtott kérvényben különösen a következőkre kell kiterjedni:
A robbantószer-raktár milyen közetben készül, hány helyiségből áll, ezek honnan közelíthetők meg, hány és milyen ajtószervezet zárja el őket, miből van az oldalfaluk, kőboltozat-e, ácsolat-e, mi védi azokat a közetomlás ellen, mi a padlóburkolatuk, hogy történik megvilágításuk, milyen lámpával, vízmentesek-e, milyen távolságban van a raktár a legközelebbi üzemben lévő aknától, tártól, közlekedésre használt siklótól és alapközlétől, a raktárakban miféle és mennyi robbantószert fognak elhelyezni s ezeket mi választja el egymástól és végül, hogy fogják azokat kiadni? A kérvényhez a robbantószer-raktár méretezett alap és metszetrajzát, ezenkívül a bányatérkép vonatkozó részének a robbantószer-raktár elhelyezését szemléltető másolatát is mellékelni kell.

4. §.

A robbantószer-raktárakat nedvességtől óvni kell. Ugy készíthetők, hogy bennük a hőmérséklet ne szállhasson le - 5° Celsius alá. Minden belső kamrában egy Celsiusfokra osztott hőmérőnek kell függesztve lenni.

5. §.

A raktárnak megfelelő szellőztetéséről gondoskodni kell.

6. §.

A robbantószer-raktár üzemben álló munkahelyhez 100 /száz/ méternél siklőhoz, járdára, vagy szállításra szolgáló közlekedő 10 méternél közelebb ne legyen.

7. §.

A raktár ajtóhúzóibét csak fából szabad készíteni. A belső kamra ajtaja ráccos legyen.

- 2 -

8.§.

Az előtér a belső kamra berendezésénél az ajtózárak kivételével semmilyen vasalkatrészt nem szabad használni.

9.§.

Az előtér ajtajára kívülről a következő jól látható felírást kell ki-függeszteni: "Robbantószer-raktár."

10.§.

A robbantószer-raktár őrzését és gondozását legalább is havifizetéses altisztre, vagy bányamesterre kell bízni, akinek helyetteséről is gondoskodni kell. A megbízottnak és helyettesének nevét az üzemirodában nyilván kell tartani. A megbízott köteles a raktár kulcsát állandóan őrzésben tartani.

11.§.

Az előtérben robbantóanyagot raktározni tilos. A robbantóanyagot kizárólag csak a belső kamrában szabad elhelyezni.

12.§.

A robbantóanyagot sértetlenül ugyanabban a csomagolásban kell a földalatti raktárba szállítani, amelyben a gyárból érkezett /ládák, hordók/. A szállítást csak azzal megbízott felvigyázónak felügyelete alatt szabad eszközölni.

13.§.

A robbantóanyagot tartalmazó ládákat és hordókat a raktárba való szállítás alkalmával úgy kell a csillébe elhelyezni, hogy ott ne mozog-hassanak, és schová ne ütközhessenek.

14.§.

Robbantóanyagot más anyagokkal, vagy szerszámokkal egy csillében egy-szerre szállítani szigorúan tilos.

15.§.

Ha 25 /huszonöt/ kg-nál több robbantóanyagot kell szállítani, a fel-ügyelő mellé még két munkást is kell segítségül adni.

16.§.

Robbantóanyaggal gyújtószert /gyutacs, lökrupák/ együtt szállítani tilos.

17.§.

Szállítást végző munkások kötelesek a közelben álló személyeket "Vigyázz, robbantószer!" kiáltással figyelmeztetni.

13.§.

Robbantóanyagok pályákon továbbítása előtt a szállítógép kezelőjét, valamint a szállításonál működő összes csatlósokat előzetesen értesíteni kell, hogy robbantóanyag szállítása következik.

19.§.

A csatlózó köteles a robbantóanyagot, valamint a gyújtószert /gyutacs lökhupak/ a személyszállításra engedélyezett legkisebb sebességgel és óvatosan szállítani. Fokozott figyelemmel ügyelni kell, hogy a szállítóanyag, fűtőanyag-kas, vagy csille a szállítópálya kezdő és végső pontján simán, sökkenés nélkül induljon el és álljon meg.

20.§.

A robbantóanyagot tartalmazó csillók be és lekapcsolásánál a csatlósok a legnagyobb vigyázattal kötelesek eljárni s különösen a durva sökkenést kerülni.

21.§.

A robbantószerszámokban dohányozni, vagy oda gyújtószereket bevinni a legszigorúbban tilos.

22.§.

Brizáns, /könnyen és hirtelen robbanó/ robbantóanyagok mellé más, /lőpor és hasonló salétromtartalmú/ nagy lángú robbantó készítményeket bepakolni nem szabad. Ezek, valamint a gyújtószerek /gyújtószinór, lökhupak/ a belső kamrától elkülönített rakaszobákban s zárt tartókban helyezendők el.

23.§.

A robbantószerszámokban a megengedett robbantóanyag mennyiségben felüli készletet raktározni nem szabad. Ugy szintén tilos ott másfajta robbantóanyagot elhelyezni, mint amelyre a bányahatóság engedélye szól. A robbantóanyagok tartályait erős fémhuzatokra kell elhelyezni. Az egyes ládák között legalább 2 /kettő/ cm. üres köz legyen.

24.§.

Minden ládán a robbantószerszám gyári felirata sértetlenül meg kell tartandó s a ládát úgy kell elhelyezni, hogy ezek a feliratok olvashatók legyenek.

25.§.

A robbantóanyagok gyári csomagolásának /ládák, hordók,/ felnyitására semmilyen vaseszközt használni nem szabad, ezt fagygyuval beöntött fűtővel, rézvéssével és fakalapáccsal kell végezni.

26.§.

A robbantószerszám ládát a kamra előterében kell felnyitni.

- 4 -

27. §.

Minden lehetséges hulladékot, továbbá a kiürült és szükségtelen ládikat azonnal el kell távolítani. A robbantószer ládikában másfajta robbantóanyag nem helyezhető el, mint amilyent eredetileg tartalmazott. Minden raktárban, jólműködő patkány- és egérfogót kell állandóan használni tartani.

28. §.

Minden robbantószer raktárban könyvet kell vezetni, amelyben naponta a következőket kell bejegyezni:

- a./ A naptári hónapot és napot,
- b./ milyen, s az egyes fajtakból mennyi robbantóanyag, gyújtózsín, lökapat, stb. érkezett kívülről a raktárba.
- c./ ki vette azt át, illetve a bejelentéskor melyik felvigyázó volt jelen.
- d./ név szerint /lőmesterek, elővályárok, vályárok nevei/ ki, miből, mennyit vételizett ki felhasználásra,
- e./ a kiadott robbantóanyag gyártási idejét és erősségi számát,
- f./ az el nem használt anyagból a vételizők közül esetleg, ki, mennyit szolgáltatott vissza,
- g./ hány Celsius fokot mutatott a hőmérő a kiadáskor, s a szertárőr a robbantóanyagot fagyosnak találta-e?

29. §.

A kiszolgáltatást az erre kirendelt felvigyázó végzi.

30. §.

A robbantóanyagot csakis a gyár által készített és sértetlen burkolatu töltényekben szabad a raktárból felhasználásra kiadni.

31. §.

A robbantóanyagokat, amikor kiadásra kerül, teljesen használható állapotban kell lennie. Különösen tilos kiadni olyan nitroglicerin készítményeket, melyek bomlnak indulnak, vagy melyek fagyottak / + 8 C^o on alul van a hőmérsékletük / Az előbbiekt arról ismerhetők meg, hogy szúrós szaguk van, barnavörös gőzöket fejlesztenek, s a robbantóolaj /nitroglicerin / cseppekben kiserken rajtuk. A 8 C^o-on aluli hőmérsékletnél a töltények elvesztik képlékenységüket és keménynek lesznek.

32. §.

A bomlnak induló töltényeket azonnal ki kell szállítani, arról az üzemvezetőnek jelentést kell tenni, Az üzemvezető ez esetben az 40. §. szerint tartozik eljárni.

33. §.

Fagyott dinamitot kiadás előtt fel kell engedíteni. Ez csakis köztudott módon szabad. Vagy meleg létrágyával való körülvételrel, vagy inkább olyan kőtörszerű fedett pléhedényben, melynek két fala 25-30 C fokban

meleg víz, vagy fűz koring. A töltényeket kén-dioxidtól, vagy víztől mindkét esetben óvni kell.

24. §.

Fagyott dinamitot általában minden nitroglicerinnel készített világitószerrel lángja fölé tartani, nyílt tűz, kályha, tüzhely, józka, vagy gőzfűtési berendezés közelébe hozni, általában meleg helyre tenni, vagy testen /mellon, csizmaszáron/ tartani szigorúan tilos.

25. §.

Robbantóanyagot kiadni csak vétellezésre feljogosított személyeknek szabad.

26. §.

Vétellezésre jogosultak: a lőmesterek, a furómesterek, akiket az üzemvezető, vagy bányamester vétellezésről megbiz. Csak megbízható emberek jogosíthatók fel a vétellezésre. A jogosítottak neveit a robbantószer raktár kezelőjével közölni kell.

27. §.

A raktárból kivétellezett nitroglicerinnel készített töltényeket a kivétellezők is tartoznak fagy ellen ne vedeni s azokat olyan helyen tartani, ahol megfagyásuk hi van zárva.

28. §.

- 1./ Egy-egy munkahely részére egyszerre csak a lőmester, vagy a megbízott bányafelügyelő véleménye szerint egy műszakra szükséges robbantóanyag és gyutacs mennyiség adható ki. A munkahelyi készletében azonban legfeljebb 2.5 kg robbantóanyagot szabad tartani.
- 2./ Frontfejtésnél a munkahely részére az egy műszakra kiadott robbantóanyag mennyiségét a szükséghez képest kell meghatározni, azonban az 1 kg-nál több nem lehet. Különleges méretű vágatok és bányaterek készítésénél a munkahely részére az egy műszakra kiadható robbantóanyag mennyiségét a tényleges felhasználás szerint kell megállapítani, azonban az a szükséghez képest 2.5-10 kg-nál több nem lehet.
- 3./ Robbantóanyagot a munkahely közelében lehetőleg a kihúzó légáramban és olyan helyen kell tartani, hogy véletlen robbanás esetén a munkások a robbanás erőművi hatásától és a robbanási gázok veszélyétől lehetőleg védve legyenek.

29. §.

Minden új módon érkezett robbantóanyagot, lőlapot és gyutácsinót az üzemvezető által kirendelt személy tartozik biztonság és használhatóság szempontjából kipróbálni és csak a kifogástalan robbantóanyag, lőlapok és gyutácsinór adható ki használatra.

40. §.

A vőtelezők a raktárból kapott robbanóanyagot és lőszereket kulccsal zárt, külön-külön faldobozokban tartoznak az elhasználás helyére szállítani. Kezelésbiztos robbanóanyaggal egy kézi láda külön rekeszébe gyutacs is szállítható, ha a láda falvastagsága legalább 2,5 cm és külön rekeszben a gyutacsok egy, minden egyes gyutacs számára különfuratu faldobozban vannak elhelyezve.

41. §.

A robbantó és lőszerládákat a munkahelytől kellő távolságban, rendszeres közlekedésre nem használt helyen kell elhelyezni. Ezt a helyet minden munkahely számára a felvigyázó jelöli ki. A kezelésbiztos robbanóanyaggal együtt egy megfelelő nagyságu láda külön rekeszében gyutacs is tartható, ha a láda falvastagsága legalább 2,5 cm és a külön rekeszben a gyutacsok egy, minden gyutacs számára különfuratu faldobozok vannak elhelyezve.

42. §.

A robbantó és lőszerládákat mindig zárva kell tartani, azoknak kulcsát a vőtelezőkre jogosult tartozik állandóan zsebében hordani.

43. §.

A robbanó illetve lőszerládában nincsen robbanóanyagot, illetve lőszer tartani tilos, kivéve az 55. §.-ban említett fegyverszerkezeteket.

44. §.

A ládából kivett, de a munkahelyen el nem használt robbanóanyagot a ládába azonnal vissza kell helyezni és a műszak végén, vagy a felváltó csapat vezetőjének tanácsát kell adni, vagy pedig a kiadás helyére nyomban vissza kell szolgáltatni és ott vissza kell vőtelezni.

45. §.

A hasznavehetetlenné vált robbanóanyagot haladéktalanul vissza kell vinni a kiadás helyére és ott a robbantószer raktár kezelőjének át kell adni.

46. §.

A bomlásuk indult töltényeket a 32. §. utasításai szerint a bányából ki kell szállítani, főlegesen szabad téren végülükhez egyúttal kell állástenni és a tölténysort az üzemvezető felügyelete alatt óvatosan meg kell gyújtani és el kell égetni. A bomlott töltényeket vízbedobni szigorúan tilos.

47. §.

A robbantó töltények és lőszerkezet kiadásának megrendezett módja az is, hogy a raktárból a felvigyázó egyszerre több munkahely részére vőtelezi ki a robbanóanyagot és lőszerkezetet és azokat a munkahelyek látogatása alkalmával a szükség szerint szétosztja. Ilyenkor a robbantó-

anyagot kulccsal zárt s felszíjlezhető háti ládában az erre a célra külön kirendelt munkás viseli. A háti ládába csak robbantóanyagot szabad helyezni, a lökpakot és gyújtószinórt a felvigyázónak magának kell vinni.

48. §.

Ha a felvigyázó a munkahelyet is látogatja, a robbantóanyagot vivő munkás az illető munkahely robbantó löszertládjánál tartozik várni addig, amíg az altiszt a robbantószer átvételre jogosult végjárnál oda vissza nem tért. Szigorúan tilos a robbantóanyaggal neki a munkahelyre menni. Eppen olyan szigorúan tilos az is, hogy a felvigyázó a munkahelyen adjon át bányafőle robbantószert /lökpakot stb./ A robbantóanyag átadásának a munkahely robbantószer-ládjánál kell történnie s az ott átvett robbantószereket tüstént a robbantószer, illetve löszertládába kell zárni.

49. §.

A háton egyszerre szállítható robbantóanyag 12 /tízkettsé/ kg-nál több nem lehet.

50. §.

A felölős úzenvezető és a bányafelvigyázók a robbantó és löszertládk kezelését szigorúan ellenőrizni tartoznak.

51. §.

A robbantó munkáját, ott ahol lövőester nincs, a vételezésre jogosult előmunkás ellenőrzése mellett a munkahely végjárnál végzik. Villamos robbantásnál a gyújtás a szolgálattevő felvigyázó, vagy lövőester kötelessége.

52. §.

A töltényeket a furólyukba egyenként és csakis ha vagy rész töltővesszővel szabad kellő elővigyázattal besólni.

53. §.

A gyújtótöltényeket csakis közvetlenül a bányában előtt szabad engedély nélkül /gyatás, lökpak/ felszerelni. A gyújtótöltényben a gyújtószer számára vas-szerszárral helyet készíteni tilos.

54. §.

1./ Gyújtó kövessék, szénpor, valamint sujtóló és lebegő szénpormentes bányákban csakis a már engedélyezett gyújtószinórokat és villanygyújtót lehet használni. Sujtólós és lebegő szénpor veszélyes bányákban pedig csakis a villamos gyújtásra már engedélyezett lehetetlen szigetelésű villamos gyújtókat szabad használni.
2./ Nedves, vagy vizes munkahelyeken telepített furólyukak elrobbantásánál a szükétséghez képest a céluk megfelelően vízálló burkolatu

gyújtózsínért, villamos gyújtó, valamint vizalatti robbantásra készített gyújtótöltényt kell használni. Ezeknek a különleges robbantószereknek megfelelő mennyiségben való állandó készletbentartásáról az üzemvezető tartozik gondoskodni. A nedves munkahelyeken kellő időben való kiszolgáltságukért pedig a szolgálatban lévő felvigyázó felelős.

55.§.

Szigorúan tilos a lőtupákat a gyújtózsínre rákalkálni, vagy fogakkal rászorítani. Erre a célra külön fogószerszámot kell használni, amelyet a lőszerládában külön rekeszben kell tartani.

56.§.

A gyújtótöltény felszerelésénél általában a robbantóanyag kezelésénél a bányalámpát kellő távolságban kell tartani, a dohányzás pedig szigorúan tilos.

57.§.

A furókákban a robbantótöltést jól le kell fojtani. Folytósanyagul tiszta, puha anyagot kell használni. Hengely, vagy víz csak abban az esetben alkalmazható fojtásként, ha a töltény fölött közvetlenül kellő vastagságú tiszta anyagréteg van. Lőporokészításhoz nem adható olyan kvarenentes lőporokat is alkalmazható, mely szikrát nem ad. Fojtásra szemet alkalmazni tilos. A furókát sujtólégűztes robbantóanyag használatánál a lyuk félhosszának, más robbantóanyagnál pedig egyharmad hosszának megfelelően gondosan el kell fojtani. A fojtás vastagsága azonban rövidebb lyukaknál sem lehet 25 cm-nél kisebb.

58.§.

Szolgálattevő felvigyázó köteles gondoskodni, hogy a munkásoknak fojtásra alkalmas anyag állandóan rendelkezésre álljon.

59.§.

A zsínérgyújtás bekezdése előtt a gyújtást végző egyén kivételével valamennyi munkásnak kürtjel után biztos helyre kell futnia. A roportsós helyre vezető összes utakat el kell állani, vagy alkalmas módon el kell zárni. A gyújtást végző egyén a gyújtás befejezésevel szintén kürtjel után távozzék kellő biztonságot nyújtó helyre.

60.§.

Ha valamely munkahely közelében elegendő biztonságot nyújtó, könnyen idejében elérhető védett hely nincs, mesterséges buváhelyet kell készíteni.

61.§.

1./ A gyújtózsín végőanyaggyújtás előtt fordán, ovális keresztmetszetben kell levágni. A zsínér végének általában szokásos behasítását, amely a gyújtást megkezdheti, kellőzni kell.

- 2./ Több furulyának egyszerre való elrobbantásánál az egyes zsinórok hosszát úgy kell megszabni, hogy a zsinórhosszak a gyújtás sorrendjében 10-15 cm-es oly módon rövidüljenek, hogy az utoljára meggyújtott zsinór hossza semmi esetre se legyen 80 cm-nél rövidebb. A helyes zsinórhosszak megállapításának elősegítése céljából a levágást a legrövidebb zsinórról kell kezdeni.
- 3./ Használat előtt minden láda gyújtózsínéről lezáróbb 3 különböző karikát a belőle levágott egy-egy méter hosszú zsinór égszi tartására ki kell próbálni. Ha a próbánál az tűnik ki, hogy a gyújtózsín égszi időtartama átlagként 100 másodpercnél kisebb, vagy 120 másodpercnél nagyobb, a zsinórt nem szabad használni. Kódvezeletlen észleletről a bányakapitányt és a gyárat azonnal értesíteni kell.

62.§.

Több furulyának zsinórgyújtással egyszerre való elrobbantását lehetőleg kerülni kell. Ha kivételesen egyszerre tíznél több furulyát kellene elrobbantani, akkor zsinórgyújtás helyett csak villamos gyújtással szabad a töltényeket elsűtteni.

63.§.

Villamos gyújtásnál a töltényekkel összekötött vezetékkeket csak közvetlenül a gyújtás előtt szabad a géppel összekötni s az elsütés után azokat nyomban ki kell a gép-sarjaiból kapcsolni.

64.§.

A villamos gyújtógépet a szelvélytávó léncster, vagy felvigyászi kezelő s az elsütést is ő köteles végezni.

65.§.

- 1./ A furulyák elsütése után a robbantás helyére visszatérni csak akkor szabad, ha az a robbantási gázoktól teljesen megtisztult. A visszatérésnél a legnagyobb figyelmességgel kell eljárni olyan esetben, amikor a robbantás hangjából kifuvó lövésre lehet követelhető.
- 2./ El nem sült töltés esetén a munkahelyre a gyújtás után visszatérni csak 30 perces várakozási idő után szabad. Az időt a géppel kell megállapítani.

66.§.

Meztöltött, de el nem sült furulyákat újra kinyitása, valamint lövészek /részen megmaradt furulyák/ tovább furása veszélyes és szigorúan tilos. Lövészek és el nem robbantott lyukak mellett új lyukakat kell fúrni és pedig úgy, hogy az új lyuk a rézivel semmi esetre se találkozzék és az új lyuk elrobbantása a rézre ne robbanjon.

67.§.

A lerobozott töltéget a leszállítás előtt jól át kell vizsgálni, hogy nincs-e közöttük robbantóanyag maradvány.

- 13 -

68. §.

Minden csapat köteles a lövés hatásait a munkahely elhagyása előtt megvizsgálni és az el nem sült töltéseket ártalmatlanná tenni, vagy a felváltó csapatnak bejelenteni.

69. §.

Biztonsági robbantószerok szállításakor a gyárosnak a szállítást kísérő végonyon a következő adatokat kell feltüntetni:

- a./ a biztonsági robbantószer nevét,
- b./ a robbantószer tartalmazó láda folyószámát,
- c./ a robbantószer vegyi összetételét százalékokban 0.5%-nyi pontossággal,
- d./ a gyár és felelős üzemvezetőinek nevét.

70. §.

A bányahatóság a bányavállalat költségén vegyelenzés útján megállapíthatja, vajjon a gyáros által szolgáltatott adatok helyesek-e.

71. §.

A szénben való robbantómunkálatok teljes mellőzést okozó körülményeket a bányahatóságnak haladéktalanul be kell jelenteni.

72. §.

Azokon a munkahelyeken, ahol a biztonsági lámpával robbantó bányarés észlelhető, vagy amelyek levegőjüket tűzveszélyes helyekről nyerték, egyáltalában nem szabad robbantani.

73. §.

Lyukasztásoknál, áttöréseknél /ellenőrzést stb./ rovasztás előtt az ellenmunkahely munkásait is idejekorán kell figyelmeztetni, hogy azok a rovasztás alatt biztos helyre vonuljanak. Ott ahol lövőmester alkalmazva nincs, ellenőrzést kell és olyan vágatokban, amelyek valamegy nyitott bányarészhez közelednek, továbbá aknamélyítésekben, auritól, croszkák és feltöltések hajtásánál a robbantást csak az illető munkahely felügyelőjének szabad végezni. Az illető munkáscsapat vezetője erről az illetékes felügyelőt idejekorán köteles értesíteni.

74. §.

Külfejtéseken a robbantási munka csak akkor van megengedve, ha az a személy és közforgalom veszélyeztetése nélkül végezhető. Tilos közlekedési helyek és utak mentén a robbantás.

75. §.

Robbantáshoz csak a gyár rovasztószerkezt és eszközöket használhat, mint a bányában pórtárúkból beszerezni s az innen vételozett anyagokat elidegeníteni, vagy általában ennek a szabálytalanságnak meg nem felelően kezelni szigorúan tilos.

76. §.

Folyékony levegővel való robbantásra a ~~.....~~ bányakapitányság előzetes engedélyezése szükséges.

35.

20/1951. (I. 7.) BEM rendelet

Bányabiztonsági Kutató Intézet szervezéséről

(Közigazgatási rendszám: 9050.)

A 3600/1949. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. §-ának (3) bekezdése alapján - a Magyar Tudományos Akadémia elnökével egyetértésben - a következőket rendelem:

1. § A Bányászati Kutató Intézet tatabányai robbantási kísérleti laboratóriumából Bányabiztonsági Kutató Intézetet kell szervezni.

2. § A Bányabiztonsági Kutató Intézet szervezetére és működésére az ipari kutatás megszervezéséről szóló 3600/1949. (IV. 23.) Korm. rendelet irányadó.

3. § A jelen rendelet rendelkezéseit az 1951. évi január hó 1. napjától kezdve kell alkalmazni.

36.

30/1951. (I. 7.) BEM rendelet

az altalajkutató, mélyfúró, bányakutató és feltáró műveletekkel kapcsolatos adatszolgáltatásról

(Közigazgatási rendszám: 9020.)

Az altalajkutató, mélyfúró, bányakutató és feltáró műveletekkel kapcsolatos adatok tudományos feldolgozása, nyilvántartásba foglalása és a további kutatásra való felhasználása végett - a közlekedés- és postaügyi, az építésügyi és a földművelésügyi miniszterekkel egyetértésben - a következőket rendelem:

1. § Altalajkutató (mechanikai, kémiai stb.) fúrásokat végző vállalat (szerv) a Magyar Állami Földtani Intézet (Budapest XIV., Vorosilov út 14., továbbiakban: Intézet) közölni, illetőleg részére másolatban megküldeni köteles:

- a) a fúrás helyszínrajzát, a megrendelő (megbízó) által előírt léptékben,
- b) a fúrások réteg- és hossz-szelvényét (talajmechanikai hossz-szelvényt) a megbízó által előírt méretarányban,
- c) a telepítési pontokban (térshint) lehetőleg az országos szintezés alapsíkjára vonatkoztatott - tengerszint feletti magasságát,
- d) a fúrólukban észlelt talajvízállás magasságát az észlelés keltének megjelölésével és - ha készült - a talajvíz vegyvizsgálatát,
- e) az esetleges talajmechanikai vizsgálat eredményét tartalmazó szakvéleményt:

2. § (1) Mélyfúrasi műveleteket végző vállalat (szerv) az Intézettel közölni, illetőleg részére megküldeni köteles:

a) fúrás helyszínrajzát 1:25.000 arányú - kivételes esetben más megfelelő - léptékben, a telepítési pont tengerszint feletti magasságának és a fúrás mélységének megjelölésével,

b) a fúrás rétegsorát,

c) vízfúrás vagy termelő kutak fúrása esetén a csövezési szelvényt,

d) a harántolt rétegek mintáját rétegenként, az egy méter vastagságot meghaladó rétegek mintáit pedig - az Intézet kifejezett kívánságára - egy méteres távolságonként,

e) a fúrás műszaki leírását.

(2) A műszaki leírásnak tartalmaznia kell a hasznosítható ásványok mélységét és rétegvastagsági adatait, a gáz- és olajnyomokat és a jellegzetes kövületek mélységi adatait. Vízfúrás esetén a leírásban fel kell tüntetni a feltárt rétegekben észlelt kivehető vízmennyiségeket, két különböző vízkivételnek, illetőleg vízhozamnak megfelelő vízállást, a víz hőfokát, a víz minőségére és vegyi összetételére vonatkozó adatokat, a nyomást vagy a nyugalmi vízszintet. Kutatófúrás esetén a műszaki leírásban a jellemző vízadatok megjelölése szükséges.

3. § Bányászati kutató vagy feltáró műveletet végző vállalat (szerv) az Intézettel közölni köteles:

a) a kutatóművelet helyszínrajzát 1:25.000 arányú léptékben vagy megfelelő bányatérképen ábrázolva,

b) a feltárt közetsor és

c) a hasznosítható ásványok adatait.

4. § (1) Az altalajkutató adatszolgáltatás (1. §) határideje azonos az altalajkutató fúrásokat végző vállalat (szerv) és megrendelője (megbízója) között létrejött szállítási szerződésben megállapított határidővel.

(2) A mélyfúró, bányakutató és feltáró adatszolgáltatás (2-3. §) megkívánta adatokat és mintákat a műveletek során folyamatosan, a tudomásra, illetőleg birtokba jutástól számított 14 nap alatt kell közölni, hacsak az Intézet ettől eltérően nem rendelkezik.

5. § A megrendelő (megbízó) köteles a birtokában lévő és az adatszolgáltatáshoz szükséges adatokat az 1-3. §-okban említett munkálatokat végző vállalat (szerv) rendelkezésére bocsátani.

6. § Az Intézet a birtokába jutott adatokat csak az érintett állami szerveknek és vállalatoknak bocsáthatja rendelkezésére.

7. § (1) Ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezésbe nem ütközik, kihágást követ el, aki a rendelet 1-5. §-ainak rendelkezéseit megszegi. A kihágás büntetése 600.- Ft-ig terjedhető pénzbüntetés.

(2) A kihágási eljárás a végrehajtóbizottságnak mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Szakminiszterként a bánya- és energiaügyi miniszter jár el.

Bánya és Energiaügyi Minisztérium
Gazdasági Hivatal Bp. V. Markó u. 16.
előadó: Benis Mihály

110/GH.1951.

Tárgy: Belépések szabályozása
a Bányászati és Energiaügyi
Minisztériumnál.

K ö r r e n d e l e t

főosztályok és osztályok, ipari központok, egyesülések, vállalatok
és intézetek vezetőinek.

A Bányászati és energiaügyi Minisztérium félfogadási idejét és a
minisztérium épületébe való belépéssel kapcsolatos kérdéseket
az alábbiakban szabályozom.

A bányászati és energiaügyi minisztérium félfogadási idejét 1951.
január 24.-étől kezdődően hétköznapokon 10-14 h-ig, szombaton
10-12 h-ig terjedő időben állapítom meg. A minisztérium épületébe
feleknek csak a tudakozó iroda által kiadott illetőleg kiállított
belépési engedélyek felmutatása után lehet belépni.

Tudakozó a belépni szándékozó fél számára a személyazonosság
megfelelő igazolása után a belépési engedély rovatait kitölti.
A megfelelő rovaton feltünteti azt az osztályt, vagy személyt,
amelyet a fél a belépési engedély birtokában felkereshet.
Amennyiben a belépő személynek az ügye elintézésé céljából más
osztályt vagy személyt is fel kell keresnie, ezt a körülményt a
belépési engedélyre rá kell vezetni. Távozáskor az idő pontos fel-
tüntetése után az ügyintéző alkalmazott belépési engedély távozási
rovatát az erre a célra rendszeresített bélyegzővel látja el és
aláírja.

Állami szervek és a Bányászati és Energiaügyi Minisztérium hatáskörébe
tartozó intézmények és vállalatok dolgozói részére nem kell belépési
engedélyt kiállítani, hanem az előbbi minőségük megfelelő
igazolása után "visszatérő jegyet" kell a részükre kiszal-
gáltatni, amelyet az épületbe való belépéskor a portásnak fel-
mutatni és távozáskor neki leadni kötelesek. A belépési engedélye-
nyomtatványokat, továbbá a kiállított bélyegzőket hivatalos időn túl
páncélszekrényben kell tartani. - Félfogadási időn túl a tudakozó
csak felelős előadó írásbeli v. telefon utasítására adhat belépési
engedélyt. A minisztérium hivatalos idején kívül felek csak a Gazdasági Hi-
vatal vezetőjének előzetes engedélyével lehet beengedni.

Külföldi személyek részére csak a Gazdasági Hivatal vezetője
adhat belépési engedélyt. Államrendőrség, Rendőrség, és
Tűzoltóság tagjai valamint a mentők hivatalos működésük esetén
belépőjegy nélkül léphetnek be.

Kézbesítők, postások stb. leveleket és küldeményeket általában
a tudakozó irodának adnak le. Különleges vagy sürgős esetekben

megfelelő igazolás után a belézési engedéllyel felkereshetik a cinzettet.

A főosztályvezetők a főosztály hatáskörébe tartozó vállalatok és intézmények vezetőit értesíteni tartoznak arról, hogy a Pálya és Energiügyi Minisztérium belézési engedélyével azonos színű belézési engedélyeket rendszerezésüknek és az arra szóló megrendeléseket 1951. II. 15.-ig az illetékes főosztályok vezetőjén keresztül tegyék meg. A megrendeléseket 1/4 évre előre a Gazdasági Hivatal vezetőjének adják le.

Hivatalos időn túl a minisztérium alkalmazottai a munkát a munkaidő befejezte után legfeljebb 2 óra hosszúságig folytathatják főosztályvezető engedélyével, azon túl a munkaidő meghosszabbítására csak az illetékes miniszterhelyettes adhat engedélyt, amelyről a Gazdasági Hivatal vezetőjét külön értesíti, aki a hivatalos munkaidő betartását előbbiek szerint ellenőrzi.

A minisztérium felszereléséhez tartozó bármilyen anyagot, vagy tárgyat csak a Gazdasági Hivatal vezetőjének előzetes engedélyével lehet kivinni.

Mindazok, akik valamely hivatalos elfoglaltságnál fogva nem tudják munkájukat a hivatalos idő kezdetekor megkezdeni, ezt a körülményt előzetesen tartoznak a Gazdasági Hivatal vezetőjének bejelenteni.

A minisztérium alkalmazottai is kötelesek minden külön felszólítás nélkül személyazonosságukat és minisztériummal való munkaviszony fennállását az épületbe való belépéskor a portásnak igazolni.

Mindazok, akik nem előadói vagy onnál magasabb beosztásban vannak hivatalos ügyben is csak főosztályvezető / főosztályvezető / írásbeli engedélyvel távozhatnak, amelyet a portásnak fel kell mutatni.

A minisztérium főhatósága alá tartozó vállalatok és intézmények alkalmazottait az illetékes iparági főosztályok vezetői ideiglenes minisztériumi szolgálatra is csak a Gazdasági Hivatal vezetőjén keresztül rendelhetnek be.

Budapest, 1951. évi január 14. 23-án.

A körrendelet hitelcélú:

Lévay Sándor ak.

Dvornák Taszló:/

Gazdasági Hivatal vezetője.

Bánya és energiapolitikai Minisztérium
Gazdasági Hivatal
előadó: Plávanszky Imre
260/GH.1951.

Tárgy: Kiküldetési költségek
elszámolása.

K ö r r e n d e l e t

valamennyi főosztályvezetőnek, önálló osztályok vezetőinek, a Bányarendészeti Felügyelőségek vezetőinek, valamint az összes kutatóintézetek vezetőinek.

A közszolgálati alkalmazottak belföldi hivatalos kiküldetését és átköltözködését valamint az ezzel kapcsolatban felszámítható költségek megtérítését a 33/1951. /:I.31.:/ MP. számú rendelet /:Magyar Közlöny 1951. január 31-i 18.sz.:/ szabályozza.

Kiküldetéseket elrendelni, végrehajtani, valamint az ezzel járó költségeket elszámolni csakis a hivatkozott rendeletben foglaltak alapján szabad.

I,

A kiküldetésekkel kapcsolatos ~~xx~~ takarékoság az adminisztráció csökkentése, valamint a bürokrácia elkerülése érdekében az alábbiakat rendelem:

1./ A főosztályok kötelesek havonta kiküldetési tervet készíteni, melyet a tárgyhót megelőző hónap 25.-ig kötelesek a Gazdasági Hivatal vezetőjéhez megküldeni. A kiküldetési tervet a takarékosági elv legszigorúbb alkalmazásával kell elkészíteni úgy, hogy az évvégig a kiküldetési költségek az előző évvel szemben legalább 20 %- megtakarítást eredményezzenek. A kiküldetést elrendelő főosztályvezető vagy helyettese köteles meggyőződni arról, hogy a kiküldetés elkerülhetetlenül szükséges-e, az ügy más úton elintézhető-e, /:géptáviró, telefon, esetleg ugyanazon helyiségben kiküldetést teljesítő más személy:/

2./ A kiküldetést a gazdaságosság figyelembevételével kell teljesíteni. Gyakran előfordul, hogy egyesek autóbusszt vesznek igénybe olyan kiküldetések alkalmával, amelyek néhány perces gyalogutat jelentenek. Sokszor gépkocsit vesznek igénybe olyan távolságra utra, amely gyalog néhány perc alatt megtehető, vagy villamoson is gyorsan és sokkal olcsóbban elérhető. A járatszámlák felülvizsgálásánál fenti szempontokra is súlyt fogok helyezni és a takarékoság ellen vétőkkel szemben el fogok járni. Gyorsvonat, hálókocsi, repülőgép, valamint autóbussz használatát indokolt esetben a főosztályvezető engedélye alapján lehet igénybe venni. Vasúton történő utazásnál III. osztályu, hajón történő utazásnál II. osztályu menetdíjat lehet felszámítani. Kinevezett alkalmazottak csak félárújegy elszámolására jogosultak. Megilleti őket azonban a félárújegy váltására jogosító arcképes igazolvány térítési díja /: 20 Ft.:/ és ezt az összeget az első vasuti utazás alkalmával az utiszámláikban felszámíthatják. Csak kedvezményes menetdíjat számíthatnak fel azok az alkalmazottak is, akik kiküldetések alkalmával olyan közlekedési vállalatot vesznek igénybe,

amely az államvasut arcképes igazolványa alapján utazási kedvezményt biztosít. A betétlapok kiváltási díja a főlárujegy váltására jogosító arcképes igazolvány díjához hasonlóan az utiszámlában számítható fel.

3./ Az alkalmazott kiküldetése során köteles az üzem vendőgszobáját, ennek hiányában állami szállodát igénybe venni. Amennyiben hivatali vendőgszoba vagy állami szálloda nem áll rendelkezésre, ezért a kiküldött magán szállást kénytelen igénybevenni, Budapesten 12, egyéb városokban és községekben pedig 10.- Ft. szállásdíj felszámítására jogosult. Szállásdíj utalványok /:állami szállodák számláinak kiegyenlítésére :/ a házipénztárban igényelhetők.

4./ A munkavállalóknak joguk van utielőleg felvételére, az előleget azonban csak akkor szabad felvenni, ha az utazás előreláthatóan megtörténik. Ha az utazás mégis elmarad, az alkalmazott köteles a felvett előleget fegyelmi felelősség terhe mellett legkésőbb a felvételt követő napon visszafizetni.

A felvett előleg semmiesetre sem haladhatja meg az előrelátható kiadások összegét.

Az előlegkérést utiszámlát, valamint a járatszámlát csak az e célra rendszeresített nyomtatványon lehet benyújtani a költségvetési osztályra d.e. 10 óráig /: az egész osztályt együttesen:/ Az elkészült számfejtett számlákat a költségvetési osztály kifizetés végett a házipénztárhoz továbbítja. Az átvizsgált és érvényesített számlát, ha azt az említett időpontig benyújtják, a benyújtás idejétől számított 48 óra múlva a pénztárnál lehet felvenni. Kivétel az utielőleg, melyet a pénztár még az nap kifizet, ha az előlegkérelmet de. 10 óráig benyújtják.

5./ A járatszámlákat a főosztályok együttesen 10.-én, 20.-án és 1.-én nyújtják be. Az előlegkérelem, utiszámla és járatszámla nyomtatványt részletesen és olvashatónak kell kitölteni. Vasuton történő utazás esetén az átszállóhelyeket is fel kell tüntetni. /: Az indulási, érkezési időt és a vonátnemét meg kell jelölni. Pl: Budapest Keleti pályaudvar 1950. I. 10.-én 7.30h Székesfehérvár I. 10.-én 8.48h gyorsvonat, 67 km. 1950. I. 10. 9h Székesfehérvár Hajmáskér 10.23h személyvonat 35 km.:/ Az utiszámlát az osztályvezetővel /:gyorsvonat, hálókocsi, repülő, autóbusz használata esetén főosztályvezetővel :/ alá kell iratni és a megfelelő helyen záradékoltatni. /:Járatszámláknál az utca és házszám feltüntetendő: A fenti rendelkezések megszegése esetén a számlát a költségvetési osztály nem számfejti.

6./ Kiküldetési rendelvevények és utiszámlák aláírására kizárólag a főosztályvezetők és helyettesei valamint az osztályvezetők jogosultak. A főosztályvezetők állítsák össze azoknak a jegyzékét, akik főosztályokon, illetve az önálló osztályokon kiküldetési rendelvevények és utiszámlák aláírására jogosultak. Ezt a jegyzéket 3 példányban a jogosultak eredeti aláírásának feltüntetésével 48

órán belül a Gazdasági Hivatal vezetőjének /: I. 69.:/ küldjék meg. A jogosultak neve mellett fel kell tüntetni pontos beosztásukat is.

A kiküldetési úrlapokat, mint a járatszámla úrlapokat a raktárban lehet igényelni.

Az utiszámlát a kiküldetés, illetőleg az átköltözködés befejezésének napjától számított nyolc napon belül felülvizsgálat, illetve érvényesítés végett a költségvetési osztályhoz kell benyújtani. Az utiszámlához csatolni kell a felszámított költségek jogosságának elbírálásához szükséges igazolásokat. Elkészve benyújtott utiszámlák csak a Gazdasági Hivatal vezetőjének előzetes engedélye alapján érvényesíthetők. Az esetleges tértímenyek 4 napon belül fizetendők vissza. A költségelszámolások egyéni sürgetése a beadást követő 48 órán belül tilos

7./ Az, aki vidéki utra induló gépkocsit vesz igénybe, köteles a gépkocsielőadóval az utirányt és az indulás idejét közölni. A gépkocsielőadó a vidéki utakról nyilvántartást vezet és a különböző vidéki utakat összehangolja. A kiküldetést teljesítő alkalmazott tartozik meggyőződni arról, hogy a kiküldetés helyének elérésére vagy megközelítésére más utra induló gépkocsit nem vehet-e igénybe.

Gépkocsi, autóbusz, gyorsvonat, repülőgép, hálókocsi valamint taxi és belterületen használt autóbusz igénybevételének engedélyezésénél a kiküldetési rendelvényt kiállító illetve a kiküldetés megtörténtét igazoló személyt anyagilag és fegyelmileg teszem felelőssé azért, hogy ezeknek a közlekedési eszközöknek az igénybevétele takarékosabb vagy sürgősségi szempontból indokolt volt-e

Budapest, 1951. február hó 16.

A körrendelet hitelével:

/:Dvorák László:/'

Lévai Sándor sk.
a Gazdasági Hivatal vezetője.

Bánya- és Energiügyi Minisztérium
Gazdasági Hivatala
Előadó: Benis Mihály
510/1951./G.H.

Tárgy: gépkocsik igénybevétele kapcsán elkövetett szabálytalanságok megszüntetése.

K ö r r e n d e l e t

valamennyi főosztály, önálló osztály, a Bányarendészeti Felügyelőségek, a Gázenergia Gazdasági Iroda, a minisztérium főfelügyeleti hatáskörébe tartozó valamennyi kutató intézet, ipari központ, egyesülés és vállalat vezetője részére.

A Közlekedés és Postaügyi Miniszter átirata alapján megállapítottam, hogy Címzettek a minisztertanács takarékosági határozatát és a közlekedési gépjárművek használatára vonatkozó rendelkezéseket egyáltalán nem, vagy csak hiányosan tartották be.

Ezeknek a mulasztásoknak és a hiányosságoknak azonnali megszüntetése érdekében a következőket rendeltem:

I.

1./ Kiszállások során személygépkocsi igénybevétele csak abban az esetben engedélyezhető, hogy ha a kiszállás helye más közlekedési eszközzel megfelelően nem érhető el, vagy nem közelíthető meg. Ebben az esetben gondoskodni kell a gépkocsi teljes kihasználásáról.

2./ Gépjármű teherjároművek használata esetében - figyelemmel az üzemanyagellátásban mutatkozó nehézségekre - a teljes teherbírás kihasználására a legnagyobb figyelemmel kell lenni. Abban az esetben, ha a szervtalan állapotban lévő teherjáromű teherbírása nem használható ki teljes mértékben, úgy a legközelebb levő Teherfuvar Vállalattól kell megfelelő teherbírású járművet bérelni, illetőleg a vállalatot a szállítással megbízni. A hasznos teherbírás kihasználásával egyidejűen Címzettek tartoznak gondoskodni arról, hogy a gépjárművek visszauton is megfelelően ki legyenek használva. Teherjároművet személyszállításra felhasználni nem szabad. Kivételt képeznek a bányavidékek közlekedésének megjavítása érdekében a Közlekedés és Postaügyi Miniszter engedélyével erre a célra beállított és különlegesen átalakított tehergépkocsik.

3./ Címzettek tartoznak ellenőrizni azt, hogy a vezetésük alatt álló szervezeti egységek a rendelkezésükre bocsátott üzemanyag mennyiségből első sorban a teherjároművek üzemanyagszükségletét elégítsék ki. A személygépkocsi üzemanyag ellátására csak ezután kerülhet sor.

II.

Jelen körrendeletben foglaltak megszegése, vagy az előírások be nem tartása, vagy azokkal kapcsolatos bármilyen mulasztás a legszigorubb büntetést vonja maga után. Feltétlenül alkalmazni fogom a minisztertanács 227/1950.sz. rendeletét, melynek értelmében a mulasztást elkövetőkkel szemben 3.000 ft-ig terjedő pénzbírságot fogok kiszabni.

A kérdés fontosságára való tekintettel, súlyosabb, vagy ismétlődő esetekben azonban a törvényszéki büntetőjogi védelméről szóló 1950/4.sz. törvényerőjű rendelet értelmében a büntetőeljárást indítom meg.

A Közlekedés és Postaügyi Miniszter, az államrendőrség és a közúti ellenőrző csoport útján fokozottabban fogja ellenőrizni jelen körrendeletben foglalt rendelkezések betartását és az előírásoknak meg nem felelő módon közlekedő járművek forgalmi rendszerét a helyszínen bevonja és a felelősök ellen a büntetőeljárás megindítására a szükséges intézkedést folyamatba teszi.

Budapest, 1951. március 23.

A körrendelet hiteles

László
/Dvórák László/

Tihanyi Lajos s.k.
miniszter h.

40.

BÁNIA ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM
BÁNIARENDÉSZETI OSZTÁLY
Budapest, Markó u. 16.

NEHÉZIPARI MINISZTER
BUDAPEST, V., ARANY JÁNOS-U. 23.
TELEFON: ~~XXXXXX~~ 126-205

Előadó: Tolnai Gábor
250.612/1951. szám

Bányarendészeti Felügyelőség,
Miskolc.

Tárgy: .....
Hiv. szám: .....
Melléklet: .....

Értesítem a bányarendészeti felügyelőséget, hogy a kőbányai ipari biztonsági szabályzat addig is, amíg a végleges kiadható lesz, ideiglenesen kiadtam és annak rendelkezéseit a kőbányai ipari üzemekre kötelezően előírtam.

A biztonsági szabályzat egyenlőre csak sokszorosított példányokban kapható részben a Kőbányai ipari Vállalatnál // 60 db. van á 8 Ft. :/ részben a Bányarendészeti Osztályon.

A Bányarendészeti Osztályra kértb leköltendő példányokat a felügyelőségek osszák ki az egyes kőbányai üzemeknek. Azokat az üzemeket, akiknek a felügyelőség leköltött példányokból juttatni nem tud, utasítom arra, hogy szerezzék be a Kőbányai ipari Vállalattól. /Budapest, V. Bajcsy Zsolt 16. sz./

A Kőbányai ipari Vállalathoz tartozó üzemekhez nem kell felhívással fordulni, mert a vállalat már ellátta az üzemeket szabállyalattal.

Egyidejűleg hívjuk fel azon üzemek figyelmét, melyek nem tartoznak a Kőbányai ipari Vállalathoz arra, hogy az üzemvezető és a felügyeleti személyzet a meghatározott időn belül gondos tanulmányozza a szabályzatot. A bányarendészeti osztály során a szabályzat közzétételétől számított két hónapon belül a szabályzat rendelkezéseit szerinti járjanak el a bányarendészeti felügyelőségek.

Budapest, 1951. április hó 26-án.
A miniszter rendelkezéséből: Tolnai Gábor s.k. osztályvezető.

BÁNYA-ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM
BÁNYARENDEZÉSEI OSZTÁLY
Budapest Markó u.16.

NEHEZIPARI MINISZTER
BUDAPEST, V., SZABADSÁG-TÉR 5/6.
TELEFON: 422-690, 428-590. 125-205.

Előadó: Keszthelyi Gyula
250.764/1951. szám.

Tárgy: .....

Hiv. szám: .....

Melléklet: .....

Bányarendészeti Felügyelőség,

M i s k o l c

A Központi Statisztikai Hivatal kiküldöttjei útján megállapította, hogy a szén és ércbányáknál a balesetek nyilvántartása és bejelentése terén igen nagy a hiányosság. Az egyes üzemek a három napon túli balesetek nagyrésztét nem jelentik be, azonkívül a vállalatok és üzemek vezetői magára a balesetelhárításra és az e célra szolgáló oktatás megtartására kevéssé gondot fordítanak.

Ezen szabálytalanságok megszüntetésére a bányarendészeti felügyelőség az üzemeket közzelmondásban az alábbiak betartására figyelmeztette:

1./ A Magyar Közlöny 1950. augusztus 22. 142-143 számában megjelent 9061/40-10/1950.M.M.sz. rendelet 4.§.-a rendelkezése szerint a 3 napon túl gyűjtendő balesetekről készülő baleseti bejelentő egyik példányát a Központi Statisztikai Hivatalnak is meg kell küldeni. Balesetekről azonkívül természetesen a bányarendészeti felügyelőségeknek és az illetékes SZ.T.K.-nak Szakszervezeti Társadalombiztosító Központnak - is balesetbejelentőt kell küldeni.

2./ Az 1948. évi 4970 sz. rendelet 7.§.-a értelmében mindazon ipari és bányászati üzemek, melyek 50-nél több munkavállalót foglalkoztatnak, az évről-évre szabályok végrehajtásának irányítására és ellenőrzésére arra alkalmas személyt kötelesek megbízni. Ennek a személynek ezen munkákra mellett még más olyan elfoglaltsága is lehet, amely a biztonsági foglalkoztatásának maradéktalan elvégzésében nem gátolja.

Az 1950. augusztus 22. 143. sz. Magyar Közlönyben megjelent 216/1950.M.T. sz. rendelet 6.§.-a úgy rendelkezik, hogy az előző bekezdésben ismertetettek alapján alkalmazott biztonsági megbízott az 5000-nél nagyobb létszámú üzemekben kizárólag csak a biztonság kérdésével foglalkozhat, tehát ezenkívül más munkával megbízni nem szabad.

A balesetelhárítási munka előfeltétele, hogy a balesetek számáról, időbeli alakulásáról, okairól világos és pontos képet kapjunk. Az e téren mutatkozó lazaság pedig lehetetlenné teszi a valóságos helyzet megismerését, fontos tehát, hogy az e téren jelentkező hiányosságokat felszámoljuk.

A vállalatoknak a nyilvántartási és bejelentési rendszer helyes kiegészítésével és fokozott ellenőrzésével a pontos adatszolgáltatást meg kell szervezniük, amit úgy a vállalatvezetőnek, mint a biztonsági megbízottnak elsőrendű feladatnak kell tekinteni. Ha az üzemek vezetői és a biztonsági megbízottak a balesetelhárítás terén megteendő intézkedéseiket és kötelességeiket elhanyagolják, akkor őket személyileg felelősségre kell vonni.

Végül meg kell említenem, hogy a Központi Statisztikai Hivatal a legutóbb megtartott vizsgálatok alapján a balesetek be nem jelentése miatt a Dorogi, Tokodi, Tatai, Péteri, Petőfi Szénbányavállalat, Mészáros Szénbányák, Farkaslyuki, Somsályi és urkuti üzemek ellen tett panaszt. Budapest, 1951. június hó 8-án.

A miniszter rendeletéből: Tolnai Gábor s.k. osztályvezető.

A kiadvány hiteles:

[Handwritten signature]

1951. évi 1837 szám.

Előadó: Dr. Erpf Ede.

K ö r r e n d e l e t

valamennyi szén- és ércbányavállalat vezetőségének és bányauzemvezetőségeinek

Székhelyeiken

A miskolci bányarendészeti felügyelőség a Bánya- és Energiügyi Miniszter 250.764/1951. szám alatt kelt rendelete alapján az alábbiak szigorú betartására figyelmezteti:

1./ A Magyar Közlöny 1950. augusztus 22. 142-143 számában megjelent 9061/40-10/1950. N.M. sz. rendelet 4.§-a rendelkezése szerint a 3 napon túl gyógyuló balesetekről készülő baleseti bejelentő egyik példányát a Központi Statisztikai Hivatalnak is meg kell küldeni. Balesetekről azonkívül természetesen a bányarendészeti felügyelőségeknek és az illetékes SZ.T.K.-nak Szakszervezeti Társadalombiztosító Központnak - is balesetbejelentőt kell küldeni.

2./ Az 1948. évi 4970 sz. rendelet 7.§-a értelmében mindazon ipari és bányauzemek, melyek 50-nél több munkavállalót foglalkoztatnak, az óvrendszabályok végrehajtásának irányítására és ellenőrzésére arra alkalmas személyt kötelesek megbízni. Ennek a személynek ezen munkaköre mellett még más olyan elfoglaltsága is lehet, amely a biztonsági foglalkoztatásának maradéktalan elvégzésében nem gátolja.

Az 1950. augusztus 22. 143. sz. Magyar Közlönyben megjelent 216/1950. M.T. sz. rendelet 6.§-a úgy rendelkezik, hogy az előző bekezdésben ismertetett alapján alkalmazott biztonsági megbízott a 5000-nél nagyobb létszámú üzemekben kizárólag csak a biztonság kérdésével foglalkozhat, tehát ezenkívül más munkával megbízni nem szabad.

A balesetelhárítási munka előfeltétele, hogy a balesetek számáról, időbeli alakulásáról, okairól világos és pontos képet kapjunk. Az e téren mutatkozó lazaság pedig lehetetlenné teszi a valóságos helyzet megismerését, fontos tehát, hogy az e téren jelentkező hiányosságokat felszámoljuk.

A vállalatnak a nyilvántartási és bejelentési rendszer helyes kiegészítésével és fokozott ellenőrzésével a pontos adatszolgáltatást meg kell szerveznie, amit úgy a vállalatvezetőnek, mint a biztonsági megbízottnak elsőrendű feladatnak kell tekinteni. Ha az üzemek vezetői és a biztonsági megbízottak a balesetelhárítás terén megteendő intézkedéseiket és kötelességeiket elhanyagolják, akkor őket személyileg felelősségre kell vonni.

Miskolc, 1951. június 18.

Romhányi Flórián
/Romhányi Flórián/
bányarendészeti felügyelő

Bánya és Energetikai Minisztérium
 Előadó: Plávanszky László
 ad.236/G.H.1951.

Tárgy: Dolgozók kiküldetése esetén a II. oszt.vasut igénybevétele.

K ö r r e n d e l e t

valamennyi főosztályvezetőnek, önálló osztályvezetőnek, a Bányarendészeti Felügyelőségek vezetőinek, a Gázenergia Gazdasági Iroda vezetőjének, valamint az összes kutató intézet vezetőjének.

Az 1951.évi február 16-án kiadott 260/G.H.1951.számú körrendeletben foglaltak kiegészítésként az alábbiakat rendelem:

A pénzügyminiszter ur 9017/I.Vegy/48/1951.I.b.sz. rendelete alapján hozzájárulok ahhoz, hogy a kiküldetést teljesítő azon dolgozók, akik osztályvezetői /6 kulcsszám/ és ennél magasabb munkakört töltenek be, valamint a csoportvezető főmérnöki /252/ kulcsszám/ állást betöltők a vasúton történő utazásnál a párnás kocsit igénybe vegyék.

A párnás kocsit igénybevételeit ugyancsak engedélyezem azon dolgozók részére is, akik kiküldetésük esetén olyan személy társaságában utaznak, kinek részére a párnás kocsit használata biztosítva van.

Hálókocsit igénybevétele esetén a párnás kocsit azon esetben engedélyezem, mikor a kiküldött igazolni tudja, hogy fapados kocsin hálófülke nem áll rendelkezésre.

Ismételtén felhívom a figyelmet a takarékosági rendelet szigorú betartására, miután a kiküldöttek a kiküldetéseiket még mindig nagyon sok esetben nem a takarékosági rendelet szellemében teljesítik. /Indokolatlan autóbusz használat, gyorsvonat használat stb. valamint területi közlekedési eszköz, autóbusz és villamos használat olyan esetben, mikor gyalog hamarabb illetve ugyan azon idő alatt elérhető a kiküldetés helye./

Vidéki kiküldetésnél a fuvardíj km-ként legfeljebb azonban 1.60 Ft, /több személy utazása esetén ennek megfelelő hányada/ csak igazolt nyugta ellenében számolható el.

Jövőben a kellően meg nem indokolt elszámolásokat a költségvetési osztályon az utasításból törölni fogja és az aláíró személyeket felelőségre fogja vonni.

Budapest, 1951.június 28.

Rolle Béla s.k.
 a költségvetési oszt. vezetője.

A körrendelet hiányában
 Dvornák

625.625/1951. (VIII. 2.) BEM rendelet

**az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő Szabályzat
kiadása tárgyában**

(Közigazgatási rendszám: 9530.)

A bányá- és energiaügyi miniszter és az egészségügyi miniszter a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben a következőket rendeli:

1. § A szén-, érc- és vegyesásványbányászat biztonságos vitelének, valamint az ott foglalkoztatott dolgozók egészségének megóvása és az üzemi balesetek elkerülése céljából minden szén-, érc- és vegyesásványbányászattal foglalkozó vállalatnál és üzemnél, valamint azok segéd- és melléküzemeinél ezzel a rendelettel egyidejűleg kiadott „Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő Szabályzat”-ban (a továbbiakban: Szabályzat) foglalt előírások szerint kell mind a vállalatoknak, mind az üzemvezetőknek, mind a dolgozóknak eljárniuk.

2. § A biztonsági berendezések és rendelkezések tekintetében a bányá- és energiaügyi miniszter a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben kivételt engedélyezhet; az üzem- és bányaegészségügyi berendezések, illetőleg rendelkezések tekintetében pedig:

a) az egészségügyi miniszter, a bányá- és energiaügyi miniszterrel és a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben a Szabályzat 126-173., 689-690. §-okban foglaltak alól,

b) a bányá- és energiaügyi miniszter az egészségügyi miniszterrel és a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben a Szabályzat 1-5., 8., 11-12., 15-18., 20-22., 24-26., 43-50., 52., 57-58., 205., 207., 219., 381., 674-675., 678., 680., 685-686., 688. és 691-695. §-okban foglaltak alól,

c) a bányá- és energiaügyi miniszter a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben, az egészségügyi miniszter meghallgatásával a Szabályzat 55-56., 120., 649-650., 652-656., 660-669., 671. és 679. §-okban foglaltak alól engedélyezhet kivételt.

3. § A Szabályzatban foglaltak megtartásáért mind a vállalatok, mind az üzemvezetők, mind pedig - a reájuk vonatkozó rendelkezések tekintetében - a dolgozók felelősek.

4. § A Szabályzat könyv alakban külön kerül kibocsátásra. Az 1. §-ban megjelölt vállalatok és üzemek a Szabályzatot a Nehézipari Könyv- és Folyóiratkiadó Vállalat főelárusítójánál, az Athenaeum Könyvesboltban (Budapest VII., Lenin körút 7.) szerzhetik be.

5. § A Szabályzat ezzel a rendelettel együtt lép hatályba és a volt budapesti bányakapitányság által 811/1922. szám alatt kiadott általános biztonsági szabályzat hatályát veszti.

K ö r r e n d e l e t

a szénbányászati főosztály felügyelete alá tartozó valamennyi széntermelő vállalat részére.

Tárgy: Új munkások szakmai oktatása.

A C/1. főosztály részéről aug. 5.-i keltezésű 115.331-es számú körrendelet 2.pont b./ és a d./ bekezdések kiegészítéséül az alábbi részletezett útmenter-
vet adjuk a bányászathoz toborozott új munkásokkal való foglalkoztatásra vonatkozóan:

Az új munkások 6 napon keresztül a termelő munkában ^{letm.} vesznek részt. A 6 napon át, naponta 8 órát kell velük az alábbiak szerint foglalkozni:

A foglalkozás két részre tagozódik: bányabeli és külszíni foglalkozásra. A bányabeli foglalkozásokat úgy kell megszervezni, hogy minden 10 új munkással 1-1 állandó vezető legyen. Hírhogy a foglalkoztatások reggel 6 órától d.u. 2 óráig tartanak, a csoportok vezetői, vagyis az éjszakai és a délutáni harmadok felügyelői aknászokból, bányamesterokból, esetleg aknászokból kerüljenek ki. Az üzemek az így kijelölt vezetőket úgy osszák be, hogy az egyik napon az éjszakai felügyelők legyenek az új munkások vezetői, a másikon pedig a délutánosok. Azon a héten, amíg a foglalkozások tartanak, a csoportok vezetői minden második napon 16 órás műszakot kötelesek tartani. Különösen figyelemmel kell lenni arra, hogy az egyes csoportokon belül egész héten át, úgy az új dolgozókat, mint a kijelölt vezetőket ne váltsák fel.

A foglalkozásokat naponta úgy kell megszervezni, hogy az 4 óra bányajárásból, 1 óra tisztálkodás és pihenésből és 3 óra elméleti oktatásból álljon.

A napi foglalkozások tematikája.

1. nap. A 4 órás bányajárás keretében meg kell mutatni az új munkásoknak /10-es csoportoknak/ a bányabeli járást, mire vigyáznak járás közben. Figyelmeltetni kell őket az aknából való be- és kiszállás közbeni helyes viselkedésre, továbbá, ahol mozdonyszállításal történik a be- és kiszállás, ott a szénélyszállító vonatokon való helyes és szabályos megatartásra kell rámutatni. Ugyancsak meg kell mutatni a szállításra berendezett lejtős pályákon, gurítókon, esetleg vakaknában való járást.

A pihenés és tisztálkodás után a csoportok vezetői közül a legképzettebbek, lehetőleg bányaiskolát végzett technikus, a fent leírt bányajárási tematika alapján előadást tart az új munkásoknak. Az előadást az előadó úgy állítsa össze, és tartsa meg, hogy nagy figyelemmel legyen arra, hogy a hallgatók a bányászati viszonyokkal teljesen ismeretlenek, tehát kerülje a műszaki kifejezéseket és mindenivalóját többször ismétlje meg, esetleg mindjárt kérdezze vissza is. Ismertesse a bányalépcsők helyes kezelését, a lémpalánák és azokkal kapcsolatos óvintézkedéseket.

2. nap. Megmutatják a csillével történő szállítást. A szintes és lejtős pályákon mindjárt a helyszínen megmutatják a vonatkozó szabályokat, a csillék összekapcsolását, valamint a biztonsági berendezések használatát. A sujtóléges bányákban megmutatják a robbantásveszélyes berendezések és a sujtólégrobbantás elleni védelmi berendezéseket /köporozás, stb./

Külszínen a bányában látottakat elméletileg is ismertetik a dolgozókkal.

3. nap. Megmutatják a bányaterek csatlakozásainak módját. Rövid magyarázatot adnak arra nézve, hogyan védekezhetnek a bányabeli csatlakozások ellen. Továbbá megmutatják a különböző elővárási és fejtési munkálatokat, valamint a robbantási munkálatokat és ezeket a gyakorlatban is megmutatják.

A külszínen az előadók a bányában látottakat elméletileg ismertetik. A robbantással kapcsolatos munkálatokat csak röviden kell ismertetni, mert az új dolgozók robbantással mindjárt nem foglalkozhatnak. A legfontosabb az, hogy az előadó minden bányabeli munka megagyarázásánál a vonatkozó óvintézkedéseket is ismertesse.

4. nap. Megmutatják a bánya villamos-berendezéseit és egyéb gépi berendezéseit /szállítóvitla, szivattyu, stb./ Megagyarazzák a földelésék jelentőségét.

A külszínen előadás keretében ismertetik az elektronos balesetek elleni védekezés módját. Továbbá a gépekkel való bányászmodot kell ismertetni. Ezeken kívül beszéljen az előadó a bányabeli gázokról, bányatűzekkel kapcsolatos tudnivalókról.

5. nap. Az 5. napon megmutatják a bányából kivezető utakat, járatokat, a légvezetés irányát, megagyarazzák a légajtók szerepét és az ezzel kapcsolatos tornivalókat, megmutatják az elsősegélynyújtó helyet.

A külszínen előadás keretében az előadók ismertetik a dolgozókkal a légvezetés jelentőségét és a szűjtőlégző üzemeiben előforduló összes kérdéseket. Továbbá az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait is ismertetik.

6. nap. Teljes egészében bejárják a bányát és át tekintik az egész héten látottakat és tanultakat.

A bányajárás után az egyes csoportok kiértékelik az eddig tanultakat és látottakat. A csoportok vezetői minden egyes új munkához kérdéseket tesznek fel az eddig tanultakból és a feleletek, valamint az egész heti bányabeli tapasztalatok alapján, valamint az új munkavállalók bányabeli viselkedése és fogékonyasága tekintetében minden személyre vonatkozóan írásba rögzítse véleményét. Ezeket a kiértékeléseket a csoport mindkét vezetője, mind az éjszakai, mind a délutáni együtt készítse el. A csoportvezetők a kiértékelés után tegyenek írásbeli jelentést az üzervezetőnek a következő szempontok figyelembevételével:

Az illető foglalkozásával szemben milyen érdeklődést tanúsított, hogyan sajátította el a tanultakat, hogyan viselkedett az egész héten, véleménye szerint milyen munkára osztható be a bányában?

Az így elkészített jelentések alapján a bánya üzervezetője a bányamesterrel együtt az új munkásokat beosztja a megfelelő munkahelyekre. Az új munkahelyekre való beosztásuk első két napján gyakorlott munkások mellé kell őket beosztani. A régi munkások figyelmét külön fel kell hívni arra, hogy a mellőljük beosztott új munkásokat munkájukra vonatkozóan a legnagyobb részletességgel és alaposággal oktassák ki.

Az új munkások oktatásánál a legmesszobbmenő körültekintéssel, szemléltető módon kell végezni. Törekedni kell az oktató filmek vetítésére, rajzok, képek, tárgyakon keresztül kell szemléltetni az elméleti tantárgyakat.

A most meginduló toborzási kampány idején a fent megadott utasítások végrehajtását a bányarendészeti felügyelőségek az egyes üzemeknél nap mint nap ellenőrizni tartoznak. Amennyiben azt tapasztalják, hogy a toborzott munkásokkal nem foglalkoznak megfelelően, azaz foglalkozásuk nem biztosítja a bányamunkavégzését, rövid, de átfogó jelentést töltsenek azonnal géptávíróon a bányarendészeti osztálynak és ugyanakkor saját hatáskörükben tegyék meg a szükséges intézkedéseket azokkal szemben, akik a toborzott munkásokkal való lelkiismeretes foglalkozást akadályozzák, vagy lelkiismeretlenül hajtják végre a fent megadott utasításokat. Ezeket a 4.000/1950. sz. rendelet alapján a legnagyobb rendbirsággal kell sújtani.

Amikor az új munkások már elfoglalták munkahelyüket, a továbbiakban velük ugyanúgy kell foglalkozni, mint már új munkásokkal, vagyis rájuk is vonatkozik

a 102.845/1951. BEM. sz. rendelet, amely az új bányamunkások balesetelhárítási oktatását írja elő.

A toborzott dolgozók végleges, illetve hosszabb időre való megtartása a munkaadó hullámvás megsejtetésére az alábbi jutalmazást kell biztosítani:

Megjutalmazandók azok a darabbéres szakmunkások, valamint időbéres, vagy bármilyen munkakörben foglalkoztatott dolgozók, akik akár betanítás céljából, akár véglegesen mellőjük osztott újonnan betoborzott dolgozókat oktatnak. A jutalmazás mértékét a tárgyhavi túlóra és túlórapótlék nélküli átlagkereset százalékában kell megállapítani az alábbiak szerint:

- 1./ Ha a betoborzott munkavállaló szállító munkahelyre van beosztva, akkor az őt betanító szakmunkás két hónap után egy havi keresetének 15 %-ában részesítendő egyszeri jutalon cinén, toborzott munkásonként.
- 2./ Ha darabbéres munkás mellé van a betoborzott munkavállaló beosztva, úgy a betanító szakmunkás 2 hónap után a tárgyhavi túlóra és túlórapótlék nélküli egyhavi átlag keresetének 20 %-át kapja egyszeri jutalon cinén, toborzott munkásonként. A prezíálást megfelelő módon tudatosítani kell.

A jutalon mindkét esetben csak akkor fizethető ki, ha a betoborzott dolgozó a vállalati munkarendhez, munkatársaihoz úgy viszonylik, hogy a közvetlen felettesének, valamint közvetlen munkatársainak megegyező véleménye alapján megállapítható, hogy állandó munkássá fog válni.

A vállalatok a betoborzott munkások ügyes-bajos dolgainak antézésére a vállalatvezető egy-egy függetlenített személyt köteles beállítani, akiknek ez idő alatt más feladatuk nincs.

Tájékoztatásul közöljük, hogy a Bányász szakszervezet a toborzás kezdetétől a toborzott munkások között felvilágosító és nevelő munkát végez oly módon, hogy részükre kulturelőadást szervez, rádiószemináriumot tart az egyes csoportoknál. Továbbá a csoportok problémáival is foglalkozik és amennyiben a szükség megkívánja, az egyes személyekkel külön-külön is foglalkozik.

A toborzási munka, valamint a munkásokkal való foglalkozás idején a szakszervezet feladata az ellenőrzés gyakorlása és a segítség megadása, az észlelt hiányosságokat az üzem és a bányarendszeti szerveknek feltárni és felhívni azok figyelmét.

Fenti rendelkezés végrehajtásához azonnal hozzáf kell kezdeni.

Budapest, 1951. augusztus 10.

Tihanyi Alajos sk.
miniszter h.

Alajos Tihanyi

1024/1951. (VIII. 14.) MT határozat ötezer új bányász toborzására

A Magyar Népköztársaság minisztertanácsa helyesli és támogatja a tatabányai bányászok felhívását ötezer új bányász toborzásával kapcsolatban. A tatabányai bányászok helyesen ismerték fel a széntermelés gyorsütemű növelésének jelentőségét öt éves tervünk végrehajtása szempontjából. A széntermelési terv maradéktalan teljesítése, a széntermelésben előállott lemaradás behozása alapvető feltétele az ipar, a közlekedés, a mezőgazdaság további gyorsütemű fejlődésének és a lakosság zavartalan szénellátásának. A széntermelés tervének teljesítéséhez ötezer új bányászra van szükség. Ezért a tatabányai bányászok felhívásának teljesítése: tervünk teljesítésének egyik előfeltétele, az egész nép hazafias ügye.

Az ötezer új bányász munkába állításával kapcsolatban:

A minisztertanács utasítja a bánya- és energiaügyi minisztert, hogy biztosítsa az új bányászok megfelelő ellátását, gondoskodjék megfelelő elszállásolásukról és a közelben lakók közlekedésének megszervezéséről. Tegye lehetővé számukra, hogy gyors ütemben elsajátíthassák a bányamunkához szükséges szaktudást és biztosítsa számukra, hogy egy éven belül vajúrokká válhassanak.

A minisztertanács utasítja a Munkaerőtartalékok Hivatalának elnökét és a megyei, járási és községi tanácsok elnökeit, hogy szervezzék meg az új bányászok toborzását és gondoskodjanak arról, hogy a jelentkezők gyorsan eljussanak új munkahelyükre.

A minisztertanács felhívja a falvak és városok dolgozóit, hogy jelentkezzenek bányásznak, küldjenek soraikból ötezer új bányászt a szénecsata frontjára.

A régi bányászok támogassák munkájukban az újonnan jelentkezőket, vállalva küzdjenek a széntermelési terv teljesítéséért.

A minisztertanács felszólítja a régi bányászokat és az újonnan jelentkezőket, hogy a szénbányászok harcoss múltjához, korábban elért eredményeihez méltóan küszöböljék ki a lemaradást a terv teljesítése terén, teljesítsék maradéktalanul a szénbányászat tervét, adjanak egyre több szenet az országnak.

Előre a szénecsata győzelméért!

5850/1951. (X. 4.) BEM rendelet

az ipari robbanóanyagok előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 162/1951. (VIII. 28.) MT rendelet végrehajtása tárgyában

A 162/1951. (VIII. 28.) MT rendelet 3. §-ában foglalt felhatalmazás alapján az ipari célokra használt robbanóanyagok és robbantószerkezetek forgalma és felhasználása tárgyában a belügyminiszterrel egyetértésben a következőket rendelem:

1. § (1) Ipari célokra szolgáló robbanóanyagokat és robbantószerkezeteket (gyutacsokat, villamos gyutacsokat, gyújtózsínórt és robbantózsínórt) kizárólag a bánya- és energiaügyi minisztérium által kiállított, érvényes vásárlási engedély alapján és csak hazai robbanóanyaggyártól és gyutacsgyártól szabad beszerezni.

(2) Az (1) bekezdésben felsoroltak kivételesen indokolt esetben a bánya- és energiaügyi minisztérium külön engedélye alapján más forrásból is beszerezhetők.

2. § (1) A robbanóanyag- és gyutacsgyárak robbanóanyagokat és robbantószerkezeteket (a továbbiakban: robbantóanyagokat) csak a bánya- és energiaügyi minisztérium által kiállított, érvényes robbantóanyagvásárlási engedély alapján adhatnak ki.

(2) A kiadott robbantóanyagok pontos mennyiségét fajtanként (minőségenként) külön-külön fel kell jegyezni a vonatkozó vásárlási engedélyre. A vásárlási engedélyben meghatározott mennyiségnél több vagy a megadott fajtától eltérő robbantóanyagot kiszolgáltatni szigorúan tilos.

(3) A gyár a kiszolgáltatott robbantóanyagokról pontos kimutatásokat tartozik vezetni, melyekben időrendi sorrendben fel kell tüntetni a kiszolgáltatott robbantóanyag mennyiségét, a vonatkozó vásárlási engedély számát és az engedélyes nevét, az elszállítás módját (vasút, hajó, tehergépkocsi, lovas jármű stb.), továbbá az átvevő nevét és pontos lakcímét.

(4) A gyár a kiadott (elszállított) robbantóanyagokról havonta a következő hónap 15. napjáig, fajtánként külön-külön összesített kimutatást tartozik a bánya- és energiaügyi minisztérium bányarendészeti osztályához be-terjeszteni, melyekben fel kell tüntetni a vonatkozó vásárlási engedélyek számát, a kiadott robbantóanyagok mennyiségét és a kiadások időpontjait.

3. § (1) Az ipari célokra szolgáló robbantóanyagok vásárlására jogosító engedélyt a bánya- és energiaügyi minisztérium állítja ki.

(2) A robbantóanyagvásárlási engedély iránti kérelmet a bánya- és energiaügyi minisztérium bányarendészeti osztályához kell címezni és a tárolás és felhasználás helye szempontjából illetékes bányarendészeti felügyelő-ségnél kell benyújtani.

(3) A bányarendészeti felügyelőség a szabályszerű kérelmet véleményének közlése mellett a bánya- és ener-giaügyi minisztérium bányarendészeti osztályához felterjeszti.

4. § (1) A robbantóanyagvásárlási engedély iránti kérelemnek a következőket kell tartalmaznia: a kérelmező nevét és lakhelyét (vállalat vagy jogi személy esetében a képviselőre jogosult személy nevét és lakhelyét), a kérelmezett robbantóanyag fajtáját és mennyiségét, a robbantóanyag felhasználásának célját, helyét és idejét, a tárolás helyét (3 kg-ot meghaladó mennyiségű robbantóanyag vagy 50 db-nál több gyutacs esetében a robbantóanyagraktár engedélyezési számát az engedélyező hatóság megjelölésével), a tárolásért felelős személy nevét és lakhelyét, a felhasználást végző személy (lövőmester) nevét és lakhelyét, valamint az esetleges előbbi robbantóanyagvásárlási engedély számát és kiállításának időpontját.

(2) A robbantóanyagvásárlási engedély iránti kérelmét, ha a kérelmező magánszemély, az illetékes járási (vá-rosi, városi kerületi) tanács végrehajtóbizottsága által javasolási záradékkal kell ellátni. Állami vállalat vagy egyéb jogi személy esetében a javasolási záradékot a közvetlen felügyeletet gyakorló állami szervnek kell kiál-lítania.

(3) A javasolási záradékkal el nem látott vagy egyébként hiányos kérelmet a bányarendészeti felügyelőség visszautasítja.

5. § (1) A kiadott robbantóanyagvásárlási engedélyt az engedélyes tartozik gondosan megőrizni, a rendőrség illetékes közegeinek vagy az illetékes bányarendészeti felügyelőség kiküldöttének felszólítására bármikor fel-mutatni, az illetékes bányarendészeti felügyelőség vagy elsőfokú rendőrhatóság (Budapesten a budapesti rendőr-kapitányság) felszólítására haladéktalanul betérjeszteni, a lejárt vagy érvénytelenített vásárlási engedélyt pedig a bánya- és energiaügyi minisztérium bányarendészeti osztályának 8 napon belül megküldeni.

(2) A kiadott robbantóanyagvásárlási engedélyt az illetékes járási tanács végrehajtóbizottsága, az elsőfokú rendőrhatóság vagy a bányarendészeti felügyelőség javaslatára a bánya- és energiaügyi minisztérium bányaren-dészeti osztálya, az említett hatóságok értesítése mellett, bármikor érvénytelenítheti.

6. § (1) Az ipari célokra szolgáló bányarobbantóanyagok tárolásával, szállításával és felhasználásával kap-csolatban a 625625/1951. (VIII. 2.) BEM rendelettel hatályba léptetett „Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő Szabályzat”-ban foglaltakat, valamint az illetékes bányarendészeti felügyelőség vonatkozó ren-delkezéseit kell mindenkor megtartani.

(2) A robbantóanyagvásárlási engedéllyel rendelkező magán és jogi személyek az (1) bekezdésben megjelölt szabályzatot tartoznak beszerezni, a robbantóanyagok tárolásával, szállításával és felhasználásával megbízott személyeket pedig a vonatkozó előírásokra kioktatni és azok egy példányával ellátni.

7. § (1) Robbantóanyagok kezelésével és felhasználásával csak lövőmesteri képesítésű személyt szabad meg-bízni.

(2) Az illetékes bányarendészeti felügyelőség indokolt esetben, legfeljebb 6 hó tartamára megengedheti, hogy a gyújtózsínóros robbantást a robbantási munkában jártas és a vonatkozó előírásokat ismerő, megbízható, lega-lább 20. éves személy is végezhesse.

8. § Az engedélyes, amennyiben a robbantóanyagvásárlási engedély lejártakor vagy érvénytelenítésekor rob-bantóanyag lenne birtokában, a tárolt robbantóanyag fajtájának és mennyiségének megjelölésével a bánya- és energiaügyi minisztérium bányarendészeti osztályának, valamint az illetékes bányarendészeti felügyelőségnek tartozik jelentést tenni. Az engedélyes a bejelentéssel egyidejűleg a bánya- és energiaügyi minisztérium bányaren-dészeti osztályától kérheti a még birtokában levő robbantóanyag meghatározott időn belüli felhasználásának engedélyezését. Amennyiben ilyen kérelmet nem terjeszt elő vagy kérelmét elutasítják, köteles a tárolt robbantó-anyagot saját költségén a bányarendészeti felügyelőség által megjelölt helyre elszállíttatni.

9. § A robbantóanyagvásárlási engedély beszerzésével és a robbantóanyagok tárolásával, kezelésével és fel-használásával kapcsolatos mindennemű visszaélésekért az engedélyes, illetve a vállalat igazgatója is felelős.

10. § (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és ötezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki e rendeletben foglaltakat nem teljesíti, megszegi vagy kijátssza.

(2) A kihágás miatt az eljárás a végrehajtóbizottságnak, mint rendőri büntetőbírósnak hatáskörébe tartozik. Szakminiszter a bánya- és energiaügyi miniszter.

11. § A jelen rendelet rendelkezéseit 1951. évi október hó 1. napjától kezdve kell alkalmazni. A jelen rendelet-ten ellentétes jogszabályok és egyéb rendelkezések hatályukat veszítik.

Bányarendészet - Felügyelői Osztály
 BT 15 K 2 LC

2874/1951.

Hírdető: Dr. Krpf. Née.

Tárgy: Az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédelmi Szabályzat alkalmazása.

K ö r r e n d e l e t

valamennyi szénbányavállalat igazgatóságának

S z a b á l y o l k o s.

A Bánya- és Energiaügyi Miniszter az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédelmi Szabályzatot életbeléptette. Felhívom a szénbányavállalatok igazgatóságait, hogy ezt a szabályzatot a felügyelő személyzet /bányavezető, ennek helyettese, a bányamesterek, főaknászok, aknászok, felügyelők, és lövőmesterek / részére sürgősen elterjesztse be és oktassa ki. A használatra való átvételt az átvevő aláírásával és az átvétel keltevel ismerje el.

Sziveskedjék fentiek végrehajtását 30 napon belül ide jelenteni.

A bányavezetők figyelmeztetendők, hogy amennyiben a megadott határidő elteltével megállapítandó, hogy a felügyelő személyzet valamelyike a szabályzatot nem kapta meg, ezért a mulasztásért a bányavezetőt fogja felelősségre vonni.

Ha a szabályzatnak gyakorlati alkalmazásánál nehézségek merülnek fel sziveskedjék erről a bányarendészeti felügyelőséget idejében értesíteni, amikor is, indokolt esetben, haladékos adható. Ez a haladék azonban egy évnél hosszabb semmi esetre sem lehet és csak a már most, legkésőbb 30 napon belül bejelentett esetekre vonatkozhat.

Miskolc, 1951. október 4.

L. Romhányi Flórián
 /Romhányi Flórián/
 bányarendészeti felügyelő

Számunk: 280049/77	 BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM Bányarendészeti Osztály BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 16. TELEFON: 115-400. Bányarendészeti Felügyelőség, Miskolc	Számuk: .....
Tárgy:		Előadójuk: .....
Előadó: Császár Pál		Melléklet: .....
és telefonszáma: 126-205.		

Az Á.B.B.E.SZ. 662.§.-ának 1. és 2. bekezdése előírja, hogy a mentőkészülékek használatára a földalatti szolgálatot teljesítő üzemi technikusok, bányafelügyelők is kiképzendők. Ezen rendelkezés alól csak azok mentesíthetők, akik vagy orvosi vizsgálat folytán, vagy koruknál fogva a mentési munkálatokra alkalmatlanok.

Ugyanezen §. 3. bekezdése szövege szerint a következőket rendeli el:

"A mentőcsapat tagjainak testi és szellemi alkalmasságát, különös tekintettel a szívet és tüdőt igénybevevő munkakifejtésre, a felvételnél írásbeli orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni és az orvosi vizsgálatot negyedévenként meg kell ismételni."

A fentiek értelmében pontos betartás végett elrendelem a következőket:

A tényleges mentési munkálatok vagy bányabeli gyakorlatok elvégzésére figyelembevehető bányabeli technikusokat és felügyelőket, illetőleg felügyelőket szabályszerű és pontos orvosi vizsgálatnak kell alávetni és ezek közül azok, akik megfelelnek, negyedévenként ugyancsak orvosi vizsgálaton tartoznak résztvenni. Tényleges mentésekben és földalatti gyakorlatokban csak azok vehetnek részt, akik az utolsó negyedévi vizsgálaton megfeleltek. Olyan technikusok vagy felügyelői személyek, akik a vizsgálat szerint a mentési munkálatokra alkalmatlanok, még önként sem jelentkehetnek készülék alatti munkálatokra.

Ezen rendelkezésem a legszigorúbban végrehajtandó és a mentéssel kapcsolatos balesetek esetében külön vizsgálat tárgyává kell tenni azt, hogy a techniku vagy felügyelői személy a fenti előírásoknak megfelelően vett-e részt a mentési munkálatokban.

A rendelet kiadásának szükségessége konkrét esetekből kifolyólag történt és ezért annak végrehajtására különös súlyt helyezek.

Együttal ismételen felhívom az összes üzemek figyelmét, hogy ahol mentőállomások vannak, azok karbantartására és ütközésszerű a legnagyobb gondot fordítsák, mert az esetleges hiányosságokból, származó bármely következményekért a felelősséget vállalniuk kell. Éppen ezért a szükséges tennivalókkal kapcsolatban idejében tegyék meg az intézkedéseket.

A bányarendészeti felügyelőségek a mentőállomások állapotát kiszállásaik alkalmával felülvizsgálják, a bányarendészeti osztály kiküldöttjei pedig ugyanezeken fokozott figyelmet fognak fordítani az előírt rendelkezések betartásának ellenőrzésére.

A bányamentőállomások naplóját pontosan vezetni kell és azokból világosan látni lehessen, hogy az állomás eleget tett-e a létszám, a gyakorlatok és az orvosi vizsgálatok tekintetében tett előírásoknak. A bányarendészeti felügyelőség vizsgálatai alkalmával a naplóját ellenjegyzési és esetleges rendelkezéseit írásban is lefekteti.

Felhívom a bányarendészeti felügyelőségeket, hogy fenti rendelkezésemet az üzemek felé továbbítsák és azok betartására - különösen a kisebb üzemekkel szemben - a legmészebbmő gondot fordítsák. Intézkedni fogok, hogy időközönként a bányarendészeti osztály kiküldöttjei is ellenőrző vizsgálatot tartson, ami egyttal a rendészeti felügyelőségek fenti irányu tevékenységére is ki fog terjedni. Tekintettel arra, hogy egyelőre a mentési anyagok utánpótlása is bizonyos nehézségekbe ütközik, másrészt az a tény, hogy az utolsó két évben mentőmunkálatok közben 4 mentőt ért halálos

baleset, különösen indokoltá teszi a mentőállomásokkal kapcsolatos fokozottabb ellenőrzést.

Végül felhívom a rendészeti felügyelőségeket, hogy rendelkezésem átvételétől számított 1 hónapon belül a körzetében lévő mentőállomásokkal kapcsolatban tett tapasztalatairól, tett intéz. edéseiről olyanirányu jelentést tegyen, hogy annak alapján az esetleges további lépések megtehetőek legyenek.

Budapest, 1952. január hó 4-én.
A miniszter rendeletéből: Tolnai Gábor s.k. osztályvezető.
A kiadmány hiteles;

Handwritten signature and stamp: Bányar. és Energi. Min. (BANYAR. ES ENERGI. MINISZTERIUM)

Handwritten note: A rendelet minőségének hitvallás.

Bányar. és Energi. Min. LÖSÉG
1952 JAN 7
40.
Melléklet

50.

Számunk: 280.034/52.	 BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM Bányarendészeti osztály BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 16. TELEFON: 115-000. Bányarendészeti felügyelőség, <u>Miskolc</u>	Számuk: .....
Tárgy: A.B.S.Z. vizsgál.		Előadó: Tolnai Gábor 126-205.
Előadó: Tolnai Gábor 126-205.	és telefonszáma:	Melléklet: .....

A bányászati műszaki vezetőknek, valamint felügyeleti személyzetének az Általános Bányászati Biztonsági és Egészségvédő szabályzatból való levezetésére vonatkozóan az alábbiakat közlöm a bányarendészeti felügyelőségekkel:

- 1./ A vállalati főmérnököknek az üzemvezetőknek, bányamestereknek, mezővezetőknek, főaknászoknak az egész A.B.S.Z.-ből kell vizsgázniaik.
- 2./ A körletaknászoknak, I. / c. pánt kivétel / II, III, IV, V., VI, VII, VIII, IX. és X. fejezetből kell vizsgázniaik. A XII. és XIII. fejezetből csak azokban az üzemekben, ahol ~~szénporveszély~~ **szénporveszély** van. **gázkitörés** vagy
- 3./ A felvigyázóknak az első fejezet b. pontjából, a III., IV., V., VI., VII., VIII és a IX. fejezetből kell vizsgázniaik. A XII. és XIII. fejezetből csak a ~~szénporveszély~~ **szénporveszélyes** üzemekben. **gázkitöréses** vagy
- 4./ A főmestereknek a III., IV., V., VIII., és a IX. fejezet elsősegélynyújtás című részéből kell vizsgázniaik. A XII. és XIII. fejezetből csak a ~~szénporveszély~~ **szénporveszélyes** bányáknál. **gázkitöréses** vagy

Itt meg kell jegyezni, hogy abban az esetben, ha a főmester felvigyázói teendőt is látnak el, akkor a felvigyázóknál megállapított fejezetekből kell vizsgázniaik.

Felhívom a bányarendészeti felügyelőségeket, hogy a fentieket közöljék a trösztökkel, illetőleg a vállalatokkal.

Budapest, 1952. január 10.
A miniszter rendeletéből: Tolnai Gábor s.k. o.v.
A kiadmány hiteles:

Számunk: 280.108/52. Tárgy: különféle ügyek. Előadó: Tolnai G. és telefonszáma: 120-203.	 BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM Bányarendészeti osztály BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 16. TELEFON: 115-400. Bányarendészeti felügyelőség, <i>M. Kulu</i>	Számuk: ..... Előadójuk: ..... Melléklet: .....
---	---	---

A Bányarendészeti felügyelőségeket az alábbiakról értesítem:

- 1./ a jövőben heti jelentéseket küldeni nem kell. Ezek helyett havonta egyszer minden felügyelőség jelenteni tartozik, hogy körzetében hány személyt büntetett meg a bányarendészeti mulasztásból megjelölve a mulasztást, a mulasztó személy nevét és a bünye magyarázatát. Búben a havonta adandó jelentésben ki lehet térni fontosabb események ismertetésére is. A körzetben történt fontosabb intézkedésekről és eseményekről azonban a felügyelőségek rendszeresen tegyék meg jelentésüket az osztály felé.
- 2./ A már korábban kiadott rendelkezésemtől eltérően a biztonsági megbízottakkal tartandó értekezletek rendjét a következőképpen szabályozom:
 bányarendészeti felügyelőségek havonta egyszer hívják meg a vállalatok biztonsági megbízottait / tekintet nélkül arra, hogy azok függetlenítették vagy sem / az üzemek biztonsági megbízottait, a szakszervezeti szervek képviselőit és esetleg ahol ez keresztülvihető a vállalatok és az üzemek másaki vezetőit. A vállalatoknál havonta megtartandó balcsatelhárító értekezleteket nem kell megtartani, mert a bányarendészeti felügyelőségen tartandó értekezleteken az üzemek is képviselve lesznek. A felügyelőségeken összehívott értekezleteken kívül minden üzemben kell havonta balcsatelhárítási értekezletet tartani, melynek megtartásáért az üzem vezetője, a biztonsági megbízott és a munkavédelmi bizottság elnöke felelős.
- 3./ Február hó 1-én a bányarendészeti osztályon értekezlet lesz, melyen a bányarendészeti felügyelőség vezetői és főmérnökei jelenjenek meg. / ahol főmérnök nincs, ott a mérnök / Az értekezlet tárgya a bányarendészeti munka megjavítása / lesz. Az értekezletre a főosztályok képviselői fel úgy, hogy a feladatok által küldött közlő adatok segítségével az értekezlet megfelelő határozatokat hozhasson, a bányarendészet további munkájára vonatkozóan.
- 4./ Szénbányászati Főosztály Anyag- és Áruforgalmi osztályának tájékoztatás szerint mód van arra, hogy a bányarendészeti felügyelőségek a rendelkezésükre bocsátott költségvetési összegekből azokat a cikkekkel, melyeknek beszerzése a piacion nehézségekbe ütközik, az egyes szénbányászati vállalatoknál, illetőleg trüsztnél vásárolhassák meg. Felhívom ezért a bányarendészeti felügyelőségeket, hogy mielőbb jelentést tegyék arról, hogy mit és mennyit kívánnak vásárolni a szénbányászati vállalatok anyagraktáraiból.

Budapest, 1952. január 25.

A kiadvány hiteles:
M. Kulu

Tolnai Gábor e.k.
 osztályvezető

Számunk: 280.160/52.	 BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM Bányarendészeti osztály BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 16. TELEFON: 115-101 Bányarendészeti felügyelőség, A J K A.	Számuk: .....
Tárgy:		Előadójuk: .....
Előadó: Tolnai Gábor		Melléklet: .....
és telefonszáma: 126-205.		
<p>Ertesítem, hogy 1952. évi II-i hatállyal az ajkai és a várapotai Bányarendészeti felügyelőségeket megszüntetem és ugyanakkor Veszprémben egy új bányarendészeti felügyelőség megszervezését rendelem el. A veszprémi bányarendészeti felügyelőség székhelyéül a veszprémi széntrüszet azékhelyét jelölöm ki. A veszprémi bányarendészeti Felügyelőség vezetőjéül Czintula Lászlót nevezem ki, és megbízom a felügyelőség megszervezésével és ügyeinek vitelével.</p>		
<p>Budapest, 1952. február 2.</p>		
<p>A kiadvány hiteles:</p> <p><i>Tolnai Gábor</i></p>		<p>Tolnai Gábor s.k. osztályvezető</p>

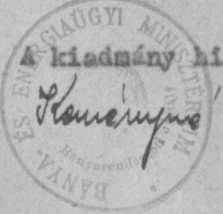
Számunk: 280.560/1952.	 BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM Bányarendészeti Osztály BUDAPEST, V. MARKÓ-UTCA 16. TELEFON: 115-100. Bányarendészeti Felügyelőség, s d	Számuk: .....
Tárgy:		Előadójuk: .....
Előadó: Császár Pál		Melléklet: .....
és telefonszáma: 126-205		

Hogy a Bányarendészeti felügyelőségek munkaterveiket egyszerű és egységes eljárás szerint készíthessék el, másrészt, hogy annak tényleges végrehajtását a felügyelőségek vezetői, valamint a felettes hatóságok áttekinthetően ellenőrizhessék, a Bányarendészeti osztály egységes nyomtatványt dolgozott ki. Ebből a nyomtatványból a legutóbbi osztályülésen az egyes Bányarendészeti felügyelőségek vezetői már kaptak egy-egy példányt és annak alkalmazására az osztály megbízottja rövid magyarázatot is adott. A tervszettel kapcsolatban a Bányarendészeti osztály a következőket rendelí el:

- 1./ Minden felügyelőség a nyomtatvány első és második rovatába beírja az összes hatáskörébe tartozó vállalatok, illetőleg üzemek címét mégpedig először a szén-, asztán az érc-, majd vegyes- és végül a kőbányászati vállalatokét.
- 2./ A létszámrovatba az átlagos, kikerekített létszámot kell beírni.
- 3./ Az egyes bányafelügyelőségek egy vagy két hétre előre bevezetik munkaterveiket, majd a tényleges kiviteit.
- 4./ A kimutatás vezetését folyó év május 1-ével kell megkezdeni, áprilisban pedig január 1-től kezdődőleg be kell vezetni az összes adatokat.
- 5./ A megküldött nyomtatványon a megjegyzés rovatot 10 cm-re, a jelmagyarázat rovatot pedig 8 cm-re kell venni, éppen ezért a nyomtatvány szélességét még 8 cm-rel meg kell növelni. A jelmagyarázat végére még oda kell írni, hogy ha az egyes kockákba nem írunk jelet, az egyszerű bányarendészeti ellenőrző látogatást jelent.
- 6./ A nyomtatvány hátlapján, és pedig a "megjegyzés" és a "jelmagyarázat" rovatának megfelelő helyen a 12 hónapnak megfelelően 1-1 cm-s rovatokat kell berajzolni és az egyes kockákba a havonként történő tényleges látogatásokat az előző hónapok adataival összegezve számszerűleg be kell vezetni és így bármely hónap végén azonnal láthatjuk, hogy addig az egyes üzemeknél hány ellenőrző látogatás történt.
- 7./ Amennyiben a vállalatok, illetőleg üzemek száma megkivánja, esetleg 2-3 külön lap szolgálhat a kimutatás céljára.
- 8./ A Bányarendészeti osztály kiküldöttjei a kimutatásokat ellenőrző látogatásaik alkalmával minden esetben megtekintik.

Budapest, 1952. április hó 2-án.

A kiadmány hiteles:

 Tolnai Gábor s.k.
osztályvezető

Műszaki termelési tervek készítésének szabályozása.

I.

- 1./ A műszaki termelési terv /MTT/ okmány, amely a tervidőszakra lerögzíti:
  - a./ Az előírt kitermelendő azén mennyiségi és minőségi biztosításához szükséges feltárási, elővájási, fejtési és fenntartási műveleteket,
  - b./ az előírt termelési mennyiséghez és minőséghez kapcsolódó műszaki-gazdasági mutatókat.

Ezen adatokat a MTT térképek /szelvények/ táblázatok és szöveges rész formájában tartalmazza. Az MTT alapvető része a szénbányavállalatok tervének.
- 2./ A műszaki - termelési terv alapját a BEM Szénbányászati Főosztálya által a szénbányászati trösztöknek és önálló vállalatoknak kiadott keretszámok képezik. Ezen keretszámokat a trösztök vállalataikra, a vállalatok üzemekre bontják. A műszaki - termelési tervet üzemenként kell elkészíteni.
- 3./ A MTT-et a megadott keretszámok, illetve azok bontása alapján egy évre kell elkészíteni. Így éves MTT-t, illetve a negyedévenként megadott operatív keretszámok figyelembevételével negyedévenként negyedéves operatív MTT-et kell készíteni.
- 4./ A MTT-et a vállalati főmérnök irányítása mellett az akna üzemvezetője készíti el a bányamérnökség és termelési csoport segítségével.
- 5./ Az éves vállalati MTT-eket a tröszt főmérnöke a tröszt termelési osztályának bevonásával felülvizsgálja, szükség esetén helyesbíti és a BEM Szénbányászati Főosztályához terjeszti fel jóváhagyás végett. A terveket a Szénbányászati Főosztály Termelési Osztálya vizsgálja felül a Főosztály vezetőjének és a műszaki vezető főmérnöknek irányítása mellett. A felülvizsgált MTT-et a főosztályvezető jóváhagyja, vagy helyesbítésre küldi vissza a tröszt termelési osztályának.
- 6./ A negyedéves operatív MTT-eket a vállalat az éves MTT-hez hasonlóan készíti el és azt a tröszt igazgatója és főmérnöke a tröszt termelési osztályának bevonásával hagyja jóvá.
- 7./ A jóváhagyott MTT okmány, amelynek 1-1 példányát a BEM, a tröszt termelési osztálya, a vállalat főmérnöke és az aknaüzem vezetője őrzi meg, tehát 4 példányban készül.

- 8./ A MTT-eket a vállalat főmérnöke és az üzem vezetője, írja alá, az éves MTT-eket a tröszt főmérnöke és termelési osztálya láttamozza és a BEM Szénbányászati Főosztályának vezetője, továbbá műszaki vezető főmérnöke hagyja jóvá. A negyedéves operatív terveknel a jóváhagyó aláírásokat a tröszt igazgatója és főmérnöke adja meg.
- 9./ A jóváhagyott MTT-en lényeges változtatást csak a tröszt főmérnökének, döntő jelentőségű változtatást csak a Szénbányászati Főosztály vezetőjének engedélyével lehet végezni. Ilyen esetekben az engedélyezés a tröszt, illetve a Főosztály Termelési Osztályán keresztül történik. A szükséges változtatás mérvét a tröszt termelési osztálya állapítja meg és jóváhagyásához ennek megfelelően intézkedik.
- 10./ A jóváhagyott MTT végrehajtásának ellenőrzését a trösztön belül a tröszt termelési osztálya, országosan a Szénbányászati Főosztály Termelési Osztálya irányítja. /L: III.fejezet/.

II.

- 1./ A műszaki termelési terv elkészítéséhez szükséges keretszámokat a BEM Szénbányászati Főosztálya adja meg a trösztöknek vállalataikra, illetve vállalataikon belül üzemekre való bontás végett. A megadandó keretszámok a következők:
  - a./ tervidőszak termelése tonnában,
  - b./ tervidőszakokban biztosítandó minimális összteljesítmény to/műszak-ban. /Teljesítménybe számító műszakok a mindenkor érvényben lévő rendelet szerint értendők/.
  - c./ A tervidőszakban biztosítandó minimális átlagos fűtőérték kgm/kalóriában.
  - d./ A biztosítandó feltárt, továbbá fejtésre előkészített szénvagyon a tervidőszakban termelendő mennyiség százalékában kifejezve. A keretszámként megadott százalék azt jelenti, hogy a tervidőszakban termelendő mennyiségnek hány százaléka kell, hogy a tervidőszak folyamán bármikor, de legalább a tervidőszak utolsó napján mint feltárt, illetve fejtésre előkészített szénvagyon rendelkezésre álljon. Feltárt, illetve fejtésre előkészített szénvagyon alatt értendő szénmennyiségek kiszámításához a mindenkor érvényben lévő utasításokat kell figyelembevenni.

A Szénbányászati Főosztály és a tröszt gondoskodik arról, hogy a megadott, illetve bontott keretszámok összhangban legyenek a terv többi szektorával /létszám, beruházási, önköltségi, műszaki fejlesztési stb. terv/. Ezen szervek gondoskodnak arról, hogy a keretszámok kellő időben a tervkészítő vállalatok rendelkezésére álljanak.
- 2./ A MTT az alábbi részletekből áll.
  - a./ Bányaművelési tervtérkép.
  - b./ Feltárási tervdigramm.
  - c./ Termelési tervdigramm.
  - d./ Feltárt és fejtésre előkészített szénvagyon alakulása.

- e./ Mészaki gazdasági mutatók táblázata.
- f./ Fejtési mutatók táblázata.
- g./ Karbantartási mutatók táblázata .
- h./ Szöveges rész.

Az egyes részletek elkészítésére vonatkozó részletes elvek az alábbiak.

3./ Bányaművelési tervtérkép. Méretarány: 1 : 2000, fénymásolt alaplapon készül. Az alaptérképen a tervidőszak kezdetének állapotát kell feltüntetni. Mivel a térképek a tervidőszak megkezdése előtt készülnek, az alaptérképet fekete tussal előzetesen megközelítően ki kell egészíteni a megfelelő állapotról. A térképen feltüntetendő:

- a./ a tervidőszak folyamán tervezett meddővágatok barnaszínnel, mégpedig: szaggatott vonallal a saját kezelésben kihajtandó beruházási vágatok, eredményvonallal az idegen vállalat által kihajtandó beruházási vágatok, pontozott vonallal a saját kezelésben kihajtandó, üzemi számlára készülő meddővágatok.
- b./ a tervidőszak folyamán kihajtandó szénvágatok a kifejezetten fejtési vágatok kivételével /front-előkészítési feltöréseket, pillérfejtéseknél a fejtési osztókat stb. nem kell feltüntetni/. A jelölés szaggatott vonallal történik, általában piros színnel. Többtelepes, vagy többszintes üzemeknél megtartandó a használatos szinkulus és az egyes vágatok a megfelelő színnel szaggatott vonallal rajzolandók be. A meddővágatok részére fenn tartott barna szín, vagy ezzel összetéveszthető árnyalati szint szénelővájás jelölésére alkalmazni nem szabad.
- c./ a tervidőszak folyamán a lefejtendő területek negy-évi, ill. negyedéves operatív terveknel havi ütemezésben vastag, piros folytonos vonallal bekerítendő és vékony, piros vonalakkal bevonalkázandók. A lefejtendő területbe a lefejtés időszakát be kell írni /pl. I. n.év stb./ Több telep, vagy több szint esetén a színezésre a b./ alattiak az irányadók. Ilyen esetekben a színmagyarázat a térképen feltüntetendő.
- d./ a feltárási és elővájási kihajtások a térképen ütemezendők. A meddő és szénvágatokra saját színével a havi kihajtás 5 mm-es keresztvonalkázással bejelölendő és az osztásokra saját színnel a kihajtás hónapja ráírandó. /I.hó stb/.
- e./ Vízszintes vágatokat egyes szaggatott vonallal jelölünk. Ferde vágatokat kettős szaggatott vonallal kell jelölni.
- f./ ha a térkép vetülete egyes teljesítményeket kellően kifejezni nem tud, szükségszerűen hossz, illetve keresztmetszvények csatolandók, amelyeknél az ütemezés és színezés elvei a térképpel azonosak.

/Pl. függőleges áknakihajtásnál a hossz és a havi ütemezés csak szelvényen tüntetendő fel/. A szelvények a térkép mellékleteit képezik.

g./ a térképre vonatkozó jelmagyarázatokat az 1.sz. melléklet tünteti fel.

4./ Feltárási tervdiagramm.

A feltáróvágatok havi ütemezését grafikusán ábrázolja a vágatok fontosabb műszaki adatainak, a kihajtás, létszám és gépszükséglet feltüntetésével. A diagramm az összes havi kihajtásra, létszámra, havi átlagos vágatkihajtási sebességre és a szükséges fontosabb gépberendezésekre havi összesítést is ad. Az elkészítéshez szükséges meghatározásokat az alábbiakban adjuk:

- a./ A vágatoknak a tervtérképen és a diagrammon való azonosítása végett az egyes vágatokat azonosítási számmal kell ellátni. Az azonosítási számok a térképen feltüntetendők, míg a feltárási diagrammban a vágatok az azonosítási számoknak megfelelő sorrendben sorolandók fel. Az azonosítási szám fekete tussal 7 mm átmérőjű körbe írt arab szám. Térképen való jelölését az 1.sz. melléklet tünteti fel.
- b./ Kihajtandó összes fm alatt a tervidőszak folyamán ugyannazon vágatból kihajtandó összes hossz tüntetendő fel fm-ben.
- c./ A vágat fontosabb műszaki adatai között a vágat minősége /mődő, vagy szén/, szelvénye m2-ben és dőlési adatai tüntetendő fel. Egységes elbírálás végett műszaki szempontból szénben kihajtott vágatoknak tekintendők azon vágatok, amelyekben a szelvény-területnek legalább 25 %-át szén adja.
- d./ Összes havi kihajtás alatt a hónap folyamán kihajtandó feltáróvágatok összes hosszai értendő fm-ben.
- e./ Szükséges létszám alatt a telepített létszámot kell érteni. Ebben tehát a mulasztó műszakok nincsenek beleszámítva.
- f./ A havi átlagos vágathajtási sebesség meghatározása azonos a bányaműszaki statisztika XIII. "A mélyművelésű elővájások munkaerőmennyiséinek alakulása" c. táblázat kitöltéséhez közölt meghatározással.
- g./ A vágathajtáshoz szükséges gépberendezések közül csak a 3.sz. mellékletben feltüntetett gépberendezéseket kell figyelembevenni.

A diagramm abszcisszája a munkanapokat méretarányban tünteti fel. Méretarány 2 mm = 1 munkanap.

A feltárási diagramm elkészítéséhez szükséges mintát 2.sz. mellékletünk adja.

5./ Termelési tervdiagramm.

A termelési tervdiagrammban a fejtési vágatok kihajtásának ütemezése, létszámszükséglete és szükséges gépberendezések, továbbá a fejtések /fejtéscsoportok/ termelése, létszám és gépszükséglete vannak feltüntetve.

- a./ A munkahelyek azonossági száma megfelel a 4. a/ pont alatt közöltekkel.
- b./ A fejtések szénvagyona alatt az első rovatban megjelölt fejtési munkahely szénvagonát kell tonnában feltüntetni. Kihajtandó vágathossz alatt lásd a 4. b/. pontban adott meghatározást.
- c./ Összes termelés alatt a bányászati teljes havi széntermelése értendő. A termelési tervdiagramm csak a fejtési vágatokat tünteti fel, a szénben kihajtott feltáróvágatokat nem. Az összesítésnél szereplő elővájási termelés ezért nem lesz azonos a termelési tervdiagrammban feltüntetett fejtési vágatok termelésének összegével, hanem annál nagyobb lesz a szénfeltáróvágatok termelési mennyiségének megfelelően. A fejtési termelések azonban grafikusán és számtanilag a termelési tervdiagrammban feltüntetett fejtések /fejtési csoportok/ termelésének összegét adják.
- d./ Napi átlagos termelés alatt az összes havi termelésnek az előírt munkanapokkal elosztott értékét értjük. Ezen utóbbi a gyakorlatban elterjedt szokásnak megfelelően - a havi összes termeléstől eltérően vagonban tüntetendő fel.
- e./ Produktív létszám alatt a termelési tervdiagrammban feltüntetett munkálatokhoz szükséges telepített létszámot kell érteni.
- f./ A szükséges gépberendezések közül csak a jelmagyarázatban feltüntetett gépberendezéseket kell feltüntetni.

A diagramm ordinátája a napi termelést, abszcisszája pedig a munkanapok számát tünteti fel. Ordinátára méretarány 1 mm = 10 tonna. Abszcisszára méretarány 2 mm = 1 munkanap. Kis fejtések külön való feltüntetése nem szükséges, hanem ilyen esetben összevonást kell alkalmazni, amennyiben fejtéscsoportról lehet beszélni. Ha a kis fejtés teljesen önálló és munkahelycsoporthoz nem kapcsolható, ebben az esetben külön tüntetendő fel.

A fejtés előkészítéséhez szükséges fejtési vágatok a fejtéssel egyező rovatban tüntetendők fel.

A tervdigrammok fehér kartonon, fekete tusával a 2.sz., illetve 3.sz. melléklet szerint készüljenek.

- 6./ Feltárt és fejtésre előkészített szénvagyron alakulása. Táblázatban tünteti fel a tervidőszak folyamán, éves MTT-nél negyedévenként, negyedéves MTT-nél havonként a feltárt és fejtésre előkészített szénvagyronok nagyságait. Feltárt és fejtésre előkészített szénvagyron alatt a kiadott meghatározásoknak megfelelően számított szénvagyont kell érteni.

Ugyanezen táblázat tünteti fel a szénveszteségek alakulását, amely alatt a fejtési műveletek során örökre visszahagyott szénvagyonnak és az összes szénvagyonnak százalékos értékét kell érteni. A telep vastagsága, minősége miatt nem művelt és a szomszédos telepek leművelése folytán elvezett szénvagyont további intézkedésig nem számítandó ide.

A fentiekhez szükséges táblázatot 4.sz. mellékletünk adja. A szénvagyont veszteségek alakulását a negyedéves operatív tervekben megtervezni nem kell.

- 7./ Műszaki - gazdasági mutatók táblázata.

A meddőelővájások és szénelővájások havi átlagos vágathajtási és az átlagos havi lefejtés sebességét adja fm-ben. Az egyes meghatározásokra lásd a bányaműszaki statisztika XIII. "A mélyművelésű elővájások munkaeredményeinek alakulása" és XII. "A mélyművelésű fejtések munkaeredményeinek alakulása" c. táblázataihoz adott utasításokat. Negyedéves operatív tervekben ugyancsak nem kell megtervezni. /5.sz.melléklet/.

- 8./ Fejtési mutatók táblázata. A tervidőszak fejtéseinek darabszámát és összes homlokhosszát adja éves MTT-nél negyedévenként, operatív MTT-nél havonkénti bontásban. A meghatározásokra vonatkozóan ugyancsak lásd a bányaműszaki statisztika megfelelő pontjait /6.sz. melléklet/.

- 9./ Karbantartási mutatók táblázata.

A táblázat a bányüzemek térségeinek karbantartásához szükséges műszakszámot, illetve az abból számított karbantartási mutatókat rögzíti osztályonként. A karbantartási mutató a havi fenntartási műszak és a fenntartott vágathossz viszonyszáma. A karbantartási mutatókat mind az éves, mind a negyedéves operatív MTT-be osztályonként kell megtervezni. Bányüzemenként 2-4 osztályba sorolandók a vágatok a fenntartási szükségesség szerint. Az egyes osztályok értékei után a táblázaton összesítést kell készíteni. A közelítőleg azonos fajlagos fenntartást igénylő/azonos karbantartási mutatójú/ vágatok egy osztályba kerüljenek. Mivel a mutató dimenziója havi műsz/fm, az éves MTT-eknél a tervezett negyedéves értékre a 3 havi átlagot kell venni. Az egyes osztályokba sorolt vágatokat állandóan nyilván kell tartani.

10./ Szövegrész.

A MTT kiegészítő részéül aknaüzemenként 3 gépelt oldalnál nem terjedelmesebb szövegrész szolgál, amelyben magyarázat-szerűen utalni kell az üzem perspektivikus fejlődésére, a megtervezett munkák céljára, a bányászati munkáknál alkalmazandó módszerekre, az üzemet fenyegető elemi veszélyekre, ezek elleni óvintézkedésekre, várható geológiai alakulásokra, mellékközetek viselkedésére, az üzemben tervezett jelentős újítások, új technológia, tudományos vizsgálatok rövid említésére.

III.

A MTT-et a megadott keretszámok birtokában egy tervévre, továbbá a negyedévenként megadott operatív keretszámok és az előző negyedév megvalósításának figyelembevételével negyedévre kell elkészíteni.

A MTT végrehajtását állandóan ellenőrizni kell. Az éves MTT-eket negyedévenként, a negyedéves MTT-eket vállalatoknak 2 hetenként, a trösztöknek havonként kell ellenőrizniök és a megvalósítást a tervokmányokon megfelelő módon keresztülvezetniök. A vállalatoknál történő ellenőrzésén a vállalat igazgatójának, főmérnökének és az illetékes üzem vezetőjének kell résztvennie, míg a trösztök részéről az ellenőrzést a tröszt igazgatója, főmérnöke és termelési osztályának vezetője végzi. Az ellenőrzés megtörténtét és az esetleges észrevételeket a tervokmányokon aláírásokkal rögzíteni kell.

Az éves tervek elkészítésének határidejét a Szénbányászati Főosztály—mindenkor rendelettel szabja meg. A negyedéves MTT-ek elkészítésének határideje a negyedévet megelőző hó elseje, míg a jóváhagyást a megelőző hó 15.-ig kell megadni.

Fenti átfogó rendelkezéssel a hasonló tárgyban eddig kiadott összes rendelkezéseink, kivéve a fenntartási tevékenység tervszerűsítése tárgyában 1951 október 26.-án kiadott körrendeletünk, érvényüket veszítik.

7 db. melléklet.

Ajtay Zoltán s.k.
főosztályvezető

Havrán István s.k.
miniszter h.

Számunk: 280.647/1952.
 Tárgy: **Baleseti hatá-
 rozatok meg-
 küldése.**
 Előadó: **Tolnai**
 és telefonszáma: 126-205

BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM
Bányarendészeti Osztály
 BUDAPEST, V. MARKÓ UTCA 16.
 TELEFON: 113-100.

Bányarendészeti Felügyelőség,

M. i. s. k. o. l. o

Számuk: .....
 Előadójuk: .....
 Melléklet: .....

Felhívom a Bányarendészeti felügyelőségeket az alábbiak végrehajtásá-
 ras

1./ A halálos és életveszélyes balesetek kivizsgálása után hozott bányar-
 endészeti határozatokat a bányarendészeti felügyelőségek folyó évi
 január 1)-én kelt körrendeletem értelmében elzárva felküldik hozzám
 jóváhagyásra. Az így felküldött határozatokon kifejezetten meg kell
 jelölni, hogy határozattervről és nem végleges határozatról van
 szó. Tehát a jövőben a jóváhagyásra felküldendő határozatokon a határozat
 szó helyett "határozattervezet" legyen.

2./ Miután a bányarendészeti felügyelőségek a határozattervezetet a
 Bányarendészeti osztálytól jóváhagyással vagy módosítási utasítással
 visszakapták, a határozatnak az illetékesekhez való megküldésével egy-
 időben a végleges határozat 2 példányát a Bányarendészeti osztálynak
 is meg kell küldeni. Tehát akkor is meg kell küldeni a határozatot az
 osztálynak, ha azon semmilyen módosítás sem történt.

3./ Valamely Bányarendészeti határozatnak megfellebbezése esetén a fel-
 lebbezéshez a Bányarendészeti felügyelőség véleményezéséhez minden eset-
 ben csatolni kell az összes vizsgálati iratokat is. Ennek hiányában
 felterjesztett fellebbezéseket elbírálni nincs módomban.
 Budapest, 1952. április hó 21-én.

A kiadomány hiteles:

Tolnai Gábor s.k.
 osztályvezető

Tárgy: Az Halmazterv elbírító és megszün-
 tető terv elkészítése és betan-
 jasztása.

Előadó: Dr. Kiss László

Dátum: 1952. június 30.

Körrendelet
 a szénbányai vállalatoknak.

Az Á.P.B.E.Cz. 14.§-a alapján felhívom a bányai vállalatok igazgatóit
 és az Halmazterv felügyelőit, hogy minden bányájukon részben készítsék
 el az Halmazterv elbírító és megszüntető tervet és azt jóváhagyásra
 2 két példányban a Bányarendészeti Felügyelőséghez terjesszék be.

A tervek elkészítésénél a Bányai Szénbányászati Tröszt vezetőség-
 által a vállalati főmérnököknek kiadott Mészáros pécsi tervet kell
 szem előtt tartani.

Miskolc, 1952. május 3.

Dr. Kiss László

bányarendészeti felügyelő
 /Bomhényi Flórián/

Számunk: <u>280.808/52</u>	 BÁNYA-ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 16. Telefon: 115-400, 114-250 125-370, 314-300 Bányarendészeti felügyelőség, <u>M i s k o l c</u>	Számuk: .....
Tárgy:		Előadójuk: .....
Tolnai Gábor		Melléklet: .....
Előadó: 126-205.		
és telefonszáma:		

Felhivom a Bányarendészeti felügyelőségeket, hogy a hatáskörükbe tartozó trüszteket és vállalatokat a kőbányák kivételével haladéktalanul értesítsék arról, hogy elkészült a "Bányarendészeti utasítások" könyve, melyet minden önálló bányüzem köteles megvenni. A könyv a Nyomtathányellátó Vállalatnál kapható / Bp. Csáki-u 17/ Raktári száma: Bp. 85.177

A könyvnek legkésőbb június 15-ig minden üzemben meg kell lennie. A könyvek beszerzése után a Bányarendészeti felügyelőségek kiküldötti utasításait tintaceruzával egy másolattal ebbe a könyvbe jegyzik fel. Az utasítás átvételét az üzem főmérnöke aláírásával igazolni köteles. A könyvről részletes utasításomat egyébként a legközelebbi Bányarendészeti értekezleten meg fogom adni.

Budapest, 1952. május 22.

A kiadmány hiteles:

Tolnai Gábor s.k.
osztályvezető

1587-1952.

Előadó: Romhányi Flórián

K ö r r e n d e l e t

a szénbányavállalatoknak,

Felhivom az Szénbányák Vállalati igazgatóit, hogy a hatás körükbe tartozó üzemeit haladéktalanul értesítsék arról, hogy az elkészült a bányarendészeti utasítások könyve amelyet minden önálló bányüzem köteles megvenni. A könyv a Nyomtathányellátó Vállalatnál kapható Bp. Csáki-u 17/ raktáriszáma: Bp. 85.177. száma alatt. *revisztórium*

A könyvnek legkésőbb június 15.-ig minden üzemben meg kell lennie a könyvek beszerzése után a Bányarendészeti Felügyelőség kiküldötti utasításait tintaceruzával egy másolattal ebben a könyvben jegyzik be, az utasítás átvételét az üzem főmérnöke aláírásával igazolni köteles.

Ismételve felhivom a vállalati igazgatókat, hogy mindazon üzemeiknél, ahol június 15-ike után nem lesznek beszerelve a fentleirt ellenőrző könyvek, úgy maga a vállalatvezetőt teszem felelősé.

Miskolc, 1952. május hó 26.-án.

EC 6 20
bányarendészeti felügyelő
/Romhányi Flórián/

Számunk: 290433/1952.

Tárgy: .....

Előadó: Tolnai

Telefonszáma: 126-205

BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM

BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 16.

Telefon: 115-400, 114-250
125-370, 314-300

Bányarendészeti Felügyelőség,

Miskolc

Számuk: .....

Előadójuk: .....

Melléklet: .....

Tudomásomra jutott, hogy egyes felügyelőségek bányarendészeti szemléik során nem használják a bányarendészeti utasítások könyvét és még mindig levelekben köslik az üzemek felé észrevételeiket és intézkedéseiket.

Fentiek előrebocsátása után nyomatékosan felhívom a bányarendészeti felügyelőségek figyelmét, hogy a bányarendészeti szemlék során észlelt hiányosságokat a bányarendészeti utasítások könyvébe minden esetben be kell jegyezni és az intézkedés végrehajtásának határidejét is minden esetben fel kell tüntetni. Olyan esetekben amikor a kiküldött bányarendészeti dolgozó az intézkedés tekintetében határozni nem tud úgy a könyvbe csupán az észrevételt jegyezze be és jelezze, hogy intézkedést a felügyelőség külön levélben fog kiadni.

A felügyelőségek 8 napon belül jelentsék, hogy a bányarendészeti utasítások könyvét a kerületükhöz tartozó üzemek felfektették-e és asta bányarendészeti kiküldöttjei használják-e.

Budapest, 1952. október 29-én.

A kiadvány hiteles:

Tolnai Gábor s.k.
osztályvezető

Számunk: <u>180.816/52</u>	 BÁNYA- ÉS ENERGIAÜGYI MINISZTERIUM BUDAPEST, V., MARKÓ-UTCA 16. Telefon: 115-400, 114-250 125-370, 314-300 Bányarendészeti felügyelőség, <u>V2a</u>	Számuk: .....
Tárgy:		Előadójuk: .....
Előadó: <u>Tolnai Gábor</u> <u>126-205.</u>		Melléklet: .....
és telefonszáma:		SZIGORUAN BIZALMASI

A Bányarendészeti felügyelőségeket az alábbiak sürgős végrehajtására hívom fel:

- 1./ Készítsenek leltárt a felügyelőségeken található összes térképekről. /térképnek számít a bányatérkép is, melyen a külszíni domborzat és a külszínen található tereptárgyak is fel vannak tüntetve.
- 2./ A leltárban fel kell tüntetni a térkép méretarányát, a térkép címét és amennyiben ez a térképen fel van tüntetve a térkép elkészítésének idejét. A leltárban az egyes térképajtákat, külön-külön csoportban kell jegyzékbe venni pl. katonai térképek, megyei, járási, valamint üzemek területeiről készült térképek, bányatérképek stb. A leltárba vett térképekre rá kell ragasztani a leltári számot és el kell látni a felügyelőség bélyegzőjével is.
- 3./ Katonai térképnek kell tekinteni:
  - a./ minden olyan térképet, amelyet a volt bécsi, a volt m. kir. honvéd a volt m. kir. állami, vagy a honvéd Térképészeti Intézet adott ki, és 1:25.000, 1:50.000, 1: 100.000, 1: 144.000, 1:500.000, 1:200.000 1:350.000, 1:750.000 a méretaránya. Ide tartoznak a kis szelvényekben kibocsátott fenti méretarányu térképek is.
  - b./ az 1:1.000.000 méretarányu térképet is, amennyiben domborzatot tüntet fel.
  - c./ A felsorolt katonai térképek alapján készített kisebbítés, vagy nagyobbítás, mely a katonai térképek adatait tartalmazza / szintvonal, háromszögelési pont, magassági pont /
  - d./ az üzemek által azok területéről készített mindazokat a térképeket / bányatérképeket / amelyek színvonalakat, magassági adatokat tartalmaznak.
  - e./ A geológiai adatokat tartalmazó térképeket helyszínrajzokat és a térképekről készített mindennemű vázrajzot, fényképet, sokszorosítást, vagy bármilyen tipográfiai felvételt.

A leltárt 3 példányban kell elkészíteni, 1 példány a felügyelőségen marad, 2-öt pedig junius 10-ig fel kell küldeni, szigoruan bizalmas jelzéssel, a Bányarendészeti osztályra.

U.i.

- 4./ A leltárjegyzékben meg kell jelölni azokat a térképeket, melyekre a hivatal működésének szüksége van és azokat, melyeket jelenleg nem használnak.

Budapest, 1952. május 24.

A kiadmány hiteles:

Tolnai Gábor s.k.
osztályvezető

BANYA- ÉS ENERGIAGYI MINISZTERIUM
 C/1. FŐOSZTÁLY
 TERMELESI OSZTÁLY

Budapest, 1952. július 15.

Melléklet: 2 db.

Szám: .....

R E N D E L E T.

Tárgy: MTT készítési szabályzat kiegészítése.

A műszaki termelési tervek készítésének szabályozása tárgyában f. év április hó 16-án kelt rendeletünket a következőkkel egészítjük ki:

7.sz. melléklet.

Termelési kapacitások alakulása. A mellékelt táblázat szerint az üzem termelési /munkahelyi/ kapacitását mutatja ki a tervidőszak /év, n.é./ első, illetve utolsó napján. A termelési kapacitás számításánál egyelőre a Műszaki Fejlesztési Főosztály Kapacitásellenőrzős Osztályának utasításai szerint kell eljárni.

Az eredeti rendeletben szereplő 7.sz. melléklet /karbantartási mutatók táblázata/ 9. sorszámot kap.

8.sz. melléklet.

Vágatok fenntartási helyzetének alakulása. A mellékelt táblázat alapján vágatfajták szerint kell feltüntetni a vágatok fenntartási helyzetét. A táblázat kitöltéséhez a következő magyarázatot adjuk:

Aknák alatt értjük a földalatti térségeket a külszínnel összekötő bányászati létesítményeket, vagyis lejtős- és függőleges aknákat, tárókat, stb. Ugyanide sorolandók a légvezetési, vagy közlekedési célt szolgáló és külszínre kivezető guritók is.

Főszállító vágatok alatt értendők azon feltárási jellegű vágatok, amelyek szállítási célt szolgálnak, tehát egy egész aknaüzem, vagy egy bányamező szállítását biztosító alapközlék, haránt- és keresztvágatok, főszállító ereszkék és siklók. Ide sorolandók a főszállító vakaknak és guritók is.

Főlégvágatok címszó alatt az egész aknaüzem, vagy egy bányamező levegőellátását ellátó vágatokat, egész aknaüzem, vagy bányamező részére szolgáló tömedékvágatokat értjük.

Fejtési szállítévágatok alatt a fejtések, vagy fejtéscsoportok szállításra szolgáló vágatait kell érteni.

Fejtési légvágatoknak egy-egy fejtes vagy fejtéscsoport légvezetését, tartalékkijáratát, esetleg külön anyagellátását, tömedékelési lehetőségét biztosító vágatot kell tekinteni.

Egyéb vágatoknál a fent fel nem sorolt bányászati létesítmények /pl. gépkamrák stb./ tartandók nyilván.

Ujranvitásra szorulónak azt a vágatot kell tekinteni, amely eredeti szelvényének több mint 75 %-át elvesztette és azon feladatnak, amely miatt nyitvatartása szükséges, csak az eredeti szelvényre való átdolgozás után tud megfelelni.

Átbővítésnek olyan vágatfenntartást tekintünk, ahol az eredeti vágatszelvény legalább 30 %-kal csökkent és a vágatszelvény kibővítése válik szükségessé, vagy a vágatszelvényt az eredetinel nagyobb szelvényre kell átdolgozni.

Átácsolásnak azon fenntartási munkát nevezünk, ahol az utánvételezett szelvény nem haladja meg az eredeti szelvény 30 %-át, viszont az ácsolatoknak legalább 30 %-a kisebb, az utánvételezési munka jelentéktelen.

Ácsolatcserének azon vágatponttartási munkát nevezünk, ahol a kicserélendő ácsolatok száma 30 %-nál kisebb, az utánvételezési munka jelentéktelen.

Utánvételezésnek nevezzük azon fenntartási munkát, ahol akár főtéből, oldalból, vagy talpból, vagy akár 2 vagy 3 irányból az eredeti vágatszélvénnyel kibővítésére legalább 20-20 cm-t utána kell szedni, ez az át-bővítés azonban az eredeti vágatszélvénnyel 30 %-át nem haladja meg és ugyancsak lényegtelen átácsolási munka is szükséges.

Talpegyengetésre szoruló vágatnak azon vágat tekintendő, amelynél teljes talpátaligazságról, teljesen új sínfektetésről, 20 cm-nél kevesebb talpszédésről, illetve ezzel kapcsolatos sínleállítástól van szó.

A fentieknél természetesen csak azon vágathosszakat kell számításba venni, amelyeknél a feltüntetett fenntartási munkára szükség van.

A táblázatban feltüntetett %-os érték az összes vágathosszra vonatkozik.

A táblázat "tény I" rovata a tervidőszak első napjának, "tény II" rovata pedig a tervidőszak utolsó napjának fenntartási helyzetét jelenti.

A "terv" rovat a tervidőszak alatt fenntartott /újrainyított, bővített, átácsolt, stb./ vágatok összes hosszát tünteti fel.

Azon célból, hogy a fenntartási terv megfelelőképpen rögzítve legyen, egyelőre kísérletképpen elrendeljük, hogy az egyes vágatok mellett 10 x 5 mm-es, zöld lussal kihuzott kockában a tervterképen fel kell tüntetni, hogy a tervidőszak folyamán a vágatnál az üzem milyen fenntartást tervez. Pl. :. B.10 m annyit jelent, hogy a vágatból a tervidőszak folyamán 10 m-t fog az üzem tábővíteni.

A fenti, pótlólag bevezetendő táblázatok segítségével mód nyílik arra, hogy az üzem teljes műszaki termelési tervteljesítését néhány tényszám-ban le lehessen mérni. Ebből a célból a Szénbányászati Főosztály az egyes tervidőszakok végén trószti, illetve önálló vállalati összesítésben a 4., 7., és 8.sz. táblázatokat fogja bekérni.

Erre vonatkozóan ~~az~~ utasítást a későbbiek folyamán még fogunk kiadni.

Ugyancsak közöljük azt is, hogy az apr. 16-án kelt Laprendelet II./1. pontjában közölt keretszámokhoz már a IV.negyedévre további keretszám-ként fogjuk megadni az üzem által a tervidőszak utolsó napjára előállítandó napi termelési kapacitást.

A fenti rendelkezésünk július 1-vel lép hatályba, azt pótlólag /az előbbi bekezdésben említett keretszám nélkül/ a III.negyedévi operatív tervekhez is el kell készíteni.

Vizi László s.k.
oszt.vez.h.

Simon Kálmán s.k.
műsz.vez.fm.

Budapest, 1952 aug.15.

Ügyintéző: Vizi L.

Tárgy: IV. negyedévi műsz.
Termelési tervkeretszámok.

Szám:

..... Tröszt
..... Vállalat.

- 1./ Termelési terv vagon/nap .....
- 2./ Elérendő minimális összteljesítmény tonna/műszak .....
- 3./ Minimálisan biztosítandó a negyedév utolsó napjára
  - a./ Feltárt szénvagyron 1000 to. ....
  - b./ Fejtésre előkészített szénvagyron 1000 to. ....
- 4./ Elérendő munkahelyi kapacitás a negyedév utolsó napjára
tonna/nap .....
- 5./ Előírt fenntartási vágathossz.
  - a./ Nagy fenntartásra fm .....
  - b./ Kis fenntartásra " .....

A fenti keretszámok szétbontásával legkésőbb szeptember 1.-re a trösztök /önálló vállalatok/ vállalataiknak a keretszámokat adják meg. Ezek alapján a vállalatok a IV. negyedévi műszaki termelési tervek készítését szonnal kezdjek meg és szept. 8-ra fejezzék be. A trösztöknek az elkészített műszaki termelési terveket legkésőbb szept. 15-re át kell vizsgálni és 1 példányt a Szénbányászati Főosztály Termelési Osztályának megküldeni. A trösztök főmérnökei és termelési, valamint technológiai osztályok vezetői a vállalatok részére a IV. negyedévi műszaki termelési tervek elkészítésénél a legteljesebb segítséget adják.

Felhívjuk figyelmüket arra, hogy a műszaki termelési tervek összeállításánál a Szénbányászati Főosztály által 1. hó 5-én a frontfejtések és vágathajtások fejlesztésére kiadott keretszámokat minden körülmények között tartásuk be.

A IV. negyedévi műszaki termelési terveket a Főosztály által f. év április 16 -án kiadott műszaki termelési tervekészítési szabályzat, valamint a július 15-én kelt ezt kiegészítő rendelet alapján kell elkészíteni az alábbi módosítással.

A termelési tervterkép mellett külön fel kell fenntartási tervterképet készíteni az előbbihez hasonló méretarányban, amely különböző színjelölésekkel jelöli a vágatok fenntartási állapotát okt. 1-vel, továbbá a kiegészítő rendeletben megadott módon tünteti fel a negyedév folyamán fenntartandó vágathosszakokat.

Az egyszerűség kedvéért a jövőben a fenntartási munkákat nem 6, hanem csak 2 csoportba fogjuk osztani.

Nagyfenntartást igénylőnek nevezzük az ujranyitásra, átbővítésre, vagy átacsolásra szoruló vágatokat.

Kisfenntartást igénylőnek nevezzük az ácsolatsszerét, vagy utánvételezést, vagy talpegyengetést kívánó vágatokat.

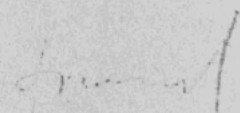
A fenntartási tervkeretszámokat ennek megfelelően adtuk meg.

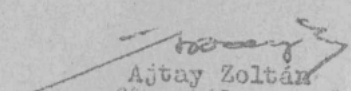
A BEM kollégiumának határozata szerint az üzemeknek a fenntartási terveket az illetékes bányarendészeti felügyelőségekkel kell elkészíteni. Erre vonatkozólag a BEM Bányarendészeti Osztálya a bányarendészeti felügyelőségeknek már adott ki utasítást, úgyhogy a fenntartási tervek elkészítésénél a felügyelőségek közre fognak működni.

Felhívjuk azonban figyelmüket arra, hogy ezen körülmény a fent megadott határidőket nem befolyásolhatja.

Az elkészített teljes operatív műszaki termelési tervből 1 példány megküldendő az illetékes bányarendészeti felügyelőségnek is.

Felhívjuk figyelmüket arra, hogy a megadott keretszámok maradéktalanul betartandók, mert az elkészített terveket csakis így fogadhatjuk el.

Simon Kálmán
műszaki vez.főmérnök

Ajtay Zoltán
főosztályvezető